

Ogólne Przepisy Górnico-Policyjne

dla

górnosławskiej części okręgu
Wyższego Urzędu Górniczego

w

Katowicach

Zbiór

Rozporządzeń, Przepisów

i

Instrukcji

górnictwo-policyjnych

obowiązujących
w górnośląskiej części okręgu
Wyższego Urzędu Górniczego
w Katowicach

Przekład i zestawienie dokonane z polecenia
Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach

Część pierwsza

Wszelkie prawa także przedruku w wyciągach zastrzeżone

Przedmowa.

Ustawodawstwo górniczo-policyjne, obowiązujące w obecnej chwili w górnośląskiej części okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach, przedstawia poważne niedogodności, z jednej strony z powodu dającego się dotkliwie odczuwać braku polskiego przekładu obowiązujących przepisów, z drugiej zaś strony z powodu braku jednolitego ich tekstu. Zorientowanie się w całym szeregu rozporządzeń wzajemnie się uzupełniających i zmieniających jest trudne i niejednokrotnie powstają wątpliwości co do właściwego, obowiązującego brzmienia, a zwłaszcza co do różnic, jakie zachodzą obecnie między przepisami dotyczącymi kopalń węgla kamiennego, a przepisami dla kopalń innych minerałów, które to przepisy były pierwotnie jednolite.

Braki te podnoszone były niejednokrotnie przez władze górnicze i przez koła przemysłowe w pismach do Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach, dających zarazem wyraz życzeniu jaknajrychlejszego ich usunięcia.

Czyniąc zadość temu życzeniu polecił Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach przygotowanie zbioru przepisów, rozporządzeń i instrukcji górniczo-policyjnych, obowiązujących w górnośląskiej części jego okręgu urzędowego, któryby uchylał te niedogodności.

Zbiór ten, którego niniejsza część I obecnie się ukazuje, przygotowany został przez urzędników Wyższego Urzędu Górniczego; zawiera on polski przekład niemieckiego tekstu w brzmieniu uwzględniającem wszystkie zmiany, jakie zaszły w nim od chwili pierwszego jego ogłoszenia aż do chwili obecnej. Zarazem zbiór ten uwidacznia, które przepisy dotyczą tylko kopalń węgla kamiennego, a które tylko kopalń innych minerałów, przyczem zaznaczyć należy, że przepisy nie zaopatrzone uwagą w tym kierunku obowiązują dla kopalń wszystkich minerałów, o ile z ich treści nie wynika wyraźnie coś odmiennego.

Przez uwzględnienie w pierwotnym tekście przepisów zaszłych zmian odpadła potrzeba cytowania pełnego tekstu

rozporządzeń późniejszych tembardziej, że postanowienia tych rozporządzeń, które nie dały się organicznie włączyć w tekst pierwotny, umieszczone zostały w uwagach przy odnośnych przepisach, a historia powstania tekstu obecnie obowiązującego zawarta jest we wstępie do każdego rozporządzenia.

Jedynie rozporządzenie w przedmiocie zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego w kopalniach węgla kamiennego zostało umieszczone w pełnem brzmieniu, mimo uwzględnienia zmian niem wprowadzonych w tekście Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, a to z jednej strony z powodu niemożności organicznego włączenia wszystkich jego przepisów do tekstu Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, z drugiej zaś strony z tego powodu, że nie było wskazanem rozrywać przepisów dotyczących tego jednolitego przedmiotu i przez to utrudniać zorientowanie się w ich całokształcie.

Wobec nadzwyczajnej aktualności Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych uważano za wskazane, nie czekając na ukończenie całego zbioru, ogłosić część pierwszą jego zawierającą te Przepisy, oraz w bezpośrednim związku z nimi pozostające rozporządzenia.

Część druga, która zawierać będzie przepisy szczegółowe, jest już w opracowaniu i niebawem ukaże się w druku, poczem nastąpi część trzecia zawierająca instrukcje, wydane na podstawie Przepisów górniczo-policyjnych przez posiadaczy kopalń, w brzmieniu zatwierdzonem przez Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach.

Przy tej sposobności niech mi wolno będzie tu stwierdzić, iż promotorem niniejszej pracy był p. inż. Zygmunt Maławski, pierwszy polski Starosta górniczy na Śląsku. Jemu też składam tu najszczerze podziękowanie za inicjatywę, światłą radę i bardzo daleko idącą współpracę.

Szczęść Boże!

Katowice, dnia 23. września 1924.

Inż. Stanisław Majewski

radca górniczy i referent

Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Spis Rzeczy

zawartych w części pierwszej.

I. Ogólne Przepisy Górniczo - Policyjne dla górnośląskiej części okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

	str
Wstęp	1
Rozdział pierwszy	4
Ochrona komunikacji w zakładach górniczych, jakoteż ochrona powierzchni.	
§ 1. Wstęp do zakładów górniczych	4
§ 2. Przebywanie w miejscach niebezpiecznych	4
§ 3. Zapobieganie ślizgawicy	5
§ 4. Zabezpieczenie zagłębień	5
§ 5. Zabezpieczenie schodów	5
§ 6. Ogrodzenie odkrywek i zwałów	5
§ 7. Wywóz popiołu i mułu węglowego	5
§ 8. Zbliżenie się robót kopalnianych do obiektów na powierzchni wymagających ochrony	6
§ 9. Środki zabezpieczające w razie wstrzymania ruchu	6
§ 10. Wznoszenie i przebudowa zakładów na po- wierzchni	6
§ 11. Oczyszczanie odcieków	6
§ 12. Wypróżnianie urządzeń oczyszczających. Zwały piasku i mułu	7

Rozdział drugi.

Zabezpieczenie wyrobisk kopalnianych.

§ 13. Bezpieczeństwo ruchu urządzeń w ogólności	7
§ 13a. Obudowa	7
§ 14. Środki zapobiegawcze przeciw niebezpieczeństwu ognia	9

	str.
§ 15. Ubikacje dla przechowywania świetliwa. Ich urządzenie, obsługa	9
§ 15a. Stajnie i składy paszy	10
§ 16. Przebiecie się z sąsiednimi kopalniami	10
§ 17. Niebezpieczeństwo wdarcia się wody i gazów	10
§ 18. Graniczne filary ochronne	11
§ 19. Podziemna odbudowa węgla brunatnego	11

Rozdział trzeci.

Wydobywanie.

§ 20. Ładowanie w odkrywkach	11
§ 21. Mostki	12
§ 22. Utwierdzanie wozów kolejowych. Przewóz drogami pochyłymi	12
§ 23. Przewóz końmi	12
§ 24. Jeżdżenie w wózkach. Oświetlenie pociągów	12
§ 25. Podnoszenie wykolejonych wózków	13
§ 26. Wnęki do wymijania w jednotorowych chodnikach przewozowych	13
§ 27. Odstęp przy przewozie. Sprzęganie wozów	13
§ 28. Przewóz w niskich chodnikach	13
§ 29. Kładki w mokrych chodnikach	14
§ 30. Zamknięcie dla szybów, wyciągów, szybików i pochylni	14
§ 31. Zamknięcia przy szybach kołowrotowych, kominach sypnych i przebitkach	14
§ 32. Obchodzenie się ze zamknięciami	15
§ 33. Obsługa poziomów nadawczych	15
§ 34. Przymocowywanie liny wyciągowej	15
§ 35. Zamknięcie torów kolejowych w pochylniach	15
§ 36. Zabezpieczenie przyrządów przewozowych podczas robót w pochylniach	15
§ 37. Chodniki okrężne. Odboje	16
§ 38. Urządzenie mechanizmów hamulczych. Przebywanie na pomostach nadawczych	16
§ 39. Obsługa mechanizmów hamulczych	16
§ 40. Urządzenie i używanie przyrządów sygnałowych	16
§ 41. Sygnały	17
§ 42. Tuby w głównych szybach wyciągowych	17
§ 43. Pozostawianie przedmiotów w bliskości szybów	17
§ 44. Ochrona przed przedmiotami, mogącymi spaść do szybu	17
§ 45. Urządzenia ochronne przy pogłębianiu	18
§ 46. Napełnianie naczyń wywozowych przy głębieniu	18
§ 47. Urządzenie i obsługa szybów kołowrotowych	18

Rozdział czwarty.

Jazda.

§ 48.	Liczba i rodzaj wyjść zdolnych do jazdy . . .	19
§ 49.	Drogi dla zjazdu i wyjazdu załogi . . .	19
§ 50.	Jazda linowa . . .	19
§ 51.	Zapobieganie bezprawnej jeździe linowej . . .	20
§ 52.	Pomosty wiszące . . .	20
§ 53.	Rozwiązanie się połączenia linowego. Przerwanie się liny . . .	20
§ 54.	Zaopatrzenie szybów w drabiny . . .	20
§ 55.	Urządzenie przedziału drabinowego . . .	20
§ 56.	Wyjątki od postanowień §§ 54 i 55 . . .	21
§ 57.	Wykonanie drabin . . .	21
§ 58.	Opierzenie przedziału drabinowego . . .	21
§ 59.	Ograniczenie jazdy i wydobywania w przedziale wydobywczym . . .	21
§ 60.	Zakaz noszenia drewnianego obuwia i zabierania ze sobą zbroji przy jeździe drabinami . . .	21
§ 61.	Urządzenie kominów jazdowych i przedziałów jazdowych; wstęp do przedziału wydobywczego . . .	22
§ 62.	Chodniki okrężne przy szybach . . .	22
§ 63.	Jazda w chodnikach z przewozem maszynowym . . .	22
§ 64.	Jeżdżenie na kołyskach wózkowych w szybach hamulczych . . .	23

Rozdział piąty.

Przewietrzanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 65.	Pojęcie prawidłowego zaopatrzenia w świeże powietrze . . .	23
§ 66.	Otwory na powierzchni do wciągania i wyciągania powietrza . . .	24
§ 67.	Prowadzenie głównych prądów powietrza . . .	24
§ 68.	Przewietrzanie w nowych poziomach odbudowy . . .	24
§ 69.	Wyjątki od postanowień §§ 67 i 68 . . .	25
§ 70.	Przewietrzanie miejsc pracy . . .	25
§ 71.	Właściwości powietrza . . .	25
§ 72.	Próby powietrza, badanie powietrza, książka przewietrzania . . .	25
§ 73.	Pomiary powietrza, stacje pomiarowe . . .	26
§ 74.	Ustalanie ilości powietrza przez Wyższy Urząd Górniczy . . .	26

§	75.	Chodniki powietrzne. Przewietrzanie wyrobisk nieobłożonych i starych zrobów	27
§	76.	Przekrój dróg powietrznych	27
§	77.	Przewietrzanie przez dyfuzję	27
§	78.	Drzwi powietrzne	28
§	79.	Zakaz używania żarowni i zapalania gazów	28
§	80.	Piece powietrzne	28
§	81.	Piece powietrzne w szybach z wyprawą drzewną	28
§	82.	Postanowienia planu ruchu o przewietrzaniu	29
§	83.	Mapy przewietrzania	29
§	84.	Nadzór nad przewietrzaniem	30
§	85.	Regularne badanie pojawienia się gazów wybuchających	31
§	86.	Występowanie gazów wybuchających i pyłu węglowego. Obowiązek zgłaszania	31
Tytuł drugi.			
Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.			
§	87.	Pojęcie kopalń z gazami wybuchającymi	32
§	88.	Przewietrzanie naturalne. Ogrzewanie powietrza	32
§	89.	Maszyny przewietrzające	32
§	90.	Piece powietrzne	33
§	91.	Ilość powietrza w ogólności	33
§	92.	Ilość powietrza przy robotach odkrywczych i przygotowawczych	33
§	93.	Przewietrzanie miejsc roboczych. Zapobieganie gromadzeniu się gazów wybuchających	34
§	94.	Kierunek prądu powietrza. Odświeżanie powietrza	34
§	95.	Przebitka powietrzna do wyższego poziomu	35
§	96.	Wyjątki od postanowień §§ 94 i 95	35
§	97.	Przewietrzanie pogłębianych szybów i robót chodnikowych. Pędzenie wyrobisk równoległych. Przegrody powietrzne	35
§	98.	Przewietrzanie odrębne	36
§	99.	Drożyny powietrzne. Lutnie powietrzne	36
§	100.	Otwory wiertnicze dla przewietrzania	37
§	101.	Przewietrzanie nadsiewłomów	37
§	102.	Wentylatory ręczne. Dopuszczalność ich użycia, obsługa	37
§	103.	Dopuszczalność wyłącznego przewietrzania za pomocą wentylatorów ręcznych	38
§	104.	Wbudowanie podwójnych drzwi powietrznych	38
§	105.	Regularne badanie co do pojawiania się gazów wybuchających. Dozorecy wiatrowi	38

§ 106.	Środki bezpieczeństwa przy nagromadzeniu się gazów wybuchających	39
§ 107.	Usuwanie niebezpieczeństwa pyłu węglowego	40
§ 108.	Zakaz palenia tytoniu i używanie otwartego światła itd.	40

Tytuł trzeci.

Przepisy dla ochrony przed innymi szkodliwymi gazami.

§ 109.	Tamy ogniowe	40
§ 110.	Nadzorowanie tam ogniowych	40
§ 111.	Otwieranie i usuwanie tam ogniowych	41
§ 112.	Przyrządy dla ochrony przed gazami szkodliwymi	42
§ 113.	Środki ostrożności przeciw pożarom kopalnianym	43
§ 114.	Środki zapobiegawcze przeciw samozapalaniu się węgla	44

Rozdział szósty.

Oświetlanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 115.	Stałe oświetlanie na powierzchni i pod ziemią	44
§ 116.	Zakaz używania otwartego światła	45
§ 117.	Właściwości środków do oświetlania	45
§ 118.	Stałe utrzymywanie w pogotowiu lamp bezpieczeństwa	45
§ 119.	Zakaz objazdu bez światła	45
§ 120.	Noszenie przy sobie środków do zapalania	46

Tytuł drugi.

Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 121.	Ograniczenie używania otwartego światła i lamp elektrycznych	46
§ 122.	Wykonanie lamp bezpieczeństwa	46
§ 123.	Zaopatrzenie się w lampy	47
§ 124.	Wydawanie i utrzymywanie lamp bezpieczeństwa w dobrym stanie	47
§ 125.	Zapasowe lampy bezpieczeństwa	48
§ 126.	Zakaz otwierania lamp bezpieczeństwa	48
§ 127.	Używanie lamp bezpieczeństwa	48
§ 128.	Regularne badanie lamp bezpieczeństwa	49

	str.
§ 129. Lampiarnie	49
§ 130. Składy benzyny i miejsca napełniania	49

Rozdział siódmy.

Materiały wybuchowe.

Tytuł pierwszy.

Nabywanie materiałów wybuchowych.

§ 131. Dopuszczone materiały wybuchowe	50
§ 132. Opakowanie i oznaczanie materiałów wybuchowych	50
§ 133. Badanie materiałów wybuchowych	52
§ 134. Upoważnienie do nabywania materiałów wybuchowych	52
§ 135. Wykaz nabytych materiałów wybuchowych	52
§ 136. Wprowadzenie nowych materiałów wybuchowych	52

Tytuł drugi.

Przechowywanie materiałów wybuchowych.

§ 137. Składy materiałów wybuchowych, główne składy zapasowe. Właściwe władze	53
---	----

I. Składy w miejscu zużycia podziemią i na powierzchni.

a) Przepisy ogólne.

§ 138. Dopuszczalna ilość	53
§ 139. Forma i treść wniosków na zezwolenie	54
§ 140. Warunki zezwolenia	54
§ 141. Przechowywanie materiałów wybuchowych w ilościach ponad 500 kg	55
§ 142. Odbiór składów na materiały wybuchowe	55
§ 143. Wykaz zapasów	55

b) Składy materiałów wybuchowych podziemią

§ 144. Położenie składu, dostęp chodnikami	55
§ 145. Przedsionek, izba składowa	56
§ 146. Oświetlenie przedsionka	56
§ 147. Właściwości składu	56
§ 148. Składowanie naczyń z materiałami wybuchowymi	57

§ 149. Składowanie łusek i kapiszonów	57
§ 150. Wstęp do składów materiałów wybuchowych	57
§ 151. Składowanie materiałów wybuchowych, zawierających nitroglicerynę	57
§ 152. Składowanie prochu wybuchowego	57
c) Składy materiałów wybuchowych na powierzchni. § 153	58
d) Składy pośrednie. § 154	59
II. Składy poza miejscem zużycia. § 155.	59

Tytuł trzeci.

Przewóz materiałów wybuchowych.

§ 156. Uprawnienie do odbioru. Kierownictwo przewozu	60
§ 157. Obchodzenie się z naczyniami na materiały wybuchowe	60
§ 158. Spuszczanie materiałów wybuchowych szybami	61
§ 159. Środki ostrożności przy przewozie	61
§ 160. Oświetlenie przewozu	61

Tytuł czwarty.

Wydawanie materiałów wybuchowych.

§ 161. Upoważnienie do wydawania materiałów wybuchowych. Wydawanie w formie patronów	61
§ 162. Miejsce wydawania	62
§ 163. Uprawnienie do odbioru materiałów wybuchowych	62
§ 164. Ilość dopuszczona do wydania	63
§ 165. Książka wydawcza	63
§ 166. Sposób wydawania. Naczynia do przenoszenia	64
§ 167. Przenoszenie do miejsca pracy. Skrzynka strzelnicza	64
§ 168. Badanie skrzynek strzelniczych	64
§ 169. Zwrot niez użyt ych materiałów wybuchowych	64
§ 170. Szczegółne przepisy przy luzowaniu się w przodku	65
§ 171. Postępowanie z rozkładającymi się materiałami wybuchowymi, zawierającymi nitroglicerynę	65
§ 172. Postępowanie przy otwieraniu naczyń z materiałami wybuchowymi	66
§ 173. Zakaz wynoszenia materiałów wybuchowych	66
§ 173a. Dopuszczalne zmiany postanowień	66

Tytuł piąty.

Używanie materiałów wybuchowych.

§ 174.	Upoważnienie do wykonywania roboty strzelniczej	60
§ 175.	Upoważnienie do wyjmowania materiałów wybuchowych ze skrzynki	68
§ 176.	Obchodzenie się z gotowymi patronami	68
§ 177.	Nabijanie otworów wiertniczych	68
§ 178.	Przybijanie otworów wiertniczych. Przybitka nie zawierająca węgla	68
§ 179.	Używanie lontów	69
§ 180.	Środki zabezpieczające przed odpaleniem strzałów	69
§ 181.	Środki ochronne przed działaniem strzałów	69
§ 182.	Odpalanie kilku strzałów. Zapalanie elektryczne	70
§ 183.	Wstęp do przodka po strzelaniu. Strzały, które zawiodły	70
§ 184.	Wywiercanie strzałów. Wyskrobywanie przybitki	70
§ 185.	Badanie miejsca pracy na końcu zmiany	70
§ 186.	Postanowienia dotyczące strzelania materiałami wybuchowymi za wyjątkiem prochu i podobnych materiałów	71
§ 187.	Szczególne przepisy dla strzelania prochem	71

Tytuł szósty.

Robota strzelnicza w kopalniach z gazami wybuchającymi.

§ 188.	Granice zakazu roboty strzelniczej	72
§ 189.	Ograniczenie roboty strzelniczej na wypadek tworzenia się pyłu węglowego	72
§ 190.	Ograniczenie roboty strzelniczej w nowym polu	73
§ 191.	Obświetlanie przodka przed strzelaniem. Odpalanie kilku strzałów	73

Tytuł siódmy.

Robota strzelnicza w kopalniach, w których występuje łatwo zapalny pył węglowy. § 192

74

Rozdział ósmy.

Urabianie skał, cudzenie.

§ 193.	Obnażanie minerału w odkrywkach. Wymiary stopni	74
§ 194.	Badanie ścian w odkrywkach po przerwach w ruchu	75

§ 195.	Podkopywanie. Podcinanie.	75
§ 196.	Roboty szczególnie niebezpieczne (rabowanie obudowy, sprowadzanie zawałów)	75

Rozdział dziewiąty.

Kotły parowe i maszyny.

§ 197.	Obsługa i dozorowanie kotłów parowych	76
§ 198.	Przygotowanie kotłów do badania wewnętrznego	76
§ 199.	Uzbrojenie kotła	76
§ 200.	Urządzenia ochronne około poruszających się części maszyn.	77
§ 201.	Koła rozpedowe	77
§ 202.	Dźwigarki kablowe	77
§ 203.	Maszyny wydobywcze	77
§ 204.	Przenośnie	78
§ 205.	Pasy napędne i liny	78
§ 206.	Czyszczenie, smarowanie, naprawianie części maszynowych będących w ruchu	78
§ 207.	Samoczynne urządzenia do smarowania	79
§ 208.	Materiały zużyte przy czyszczeniu	79
§ 209, 210.	Zabezpieczenie przy urządzeniach elektrycznych	79
§ 211.	Izolowanie parociągów pod ziemią	79
§ 212.	Niebezpieczne roboty przy maszynach	80

Rozdział dziesiąty.

Robotnicy.

Tytuł pierwszy.

Przyjmowanie, zatrudnianie, dozór.

§ 213.	Pijaństwo, choroby zaraźliwe, ułomności	80
§ 214.	Wiek	80
§ 215.	Uzdolnienie do roboty rębackiej	80
§ 216.	Wykaz robotników	81
§ 217.	Roboty szczególnie odpowiedzialne	81
§ 218.	Czas pracy w wysokiej cieplocie	81
§ 219.	Pomiary ciepłoty	82
§ 220.	Nadzór miejsc roboczych w ciągu zmiany	82
§ 221.	Stała obecność organu nadzorczego w obrębie robót	82
§ 222.	Uzdolnienie na przodowego, jego obowiązki wogóle	83
§ 223.	Zatrudnianie robotników wbrew przepisom	83
§ 224.	Urządzenia do stwierdzenia, którzy robotnicy znajdują się w kopalni	84

Tytuł drugi.

Zabezpieczenia zdrowia robotników.

§ 225.	Jaty szybowe i izby zborne	84
§ 226.	Łaźnie	84
§ 227.	Zaopatrywanie w wodę do picia. Zakaz wódki	85
§ 228.	Urządzenie wychodków	85
§ 229.	Wybuch epidemji	85
§ 230.	Środki opatrunkowe. Przewożenie chorych	85

Tytuł trzeci.

Ogólne przepisy dla zapobiegania
nieszcześliwym wypadkom.

§ 231.	Odzież w kopalniach z gazami wybuchającymi	86
§ 232.	Odzież przy ruchu maszynowym	86
§ 233.	Zakaz używania chustek zakrywających uszy	86
§ 234.	Ochrona oczu	86
§ 235.	Zakaz uszkodzania urządzeń zakładowych	86
§ 236.	Obowiązek donoszenia o niebezpieczeństwach i szkodach	86
§ 237.	Zastępcy kierownika ruchu w znaczeniu §§ 203 i 204 ustawy górniczej	87
§ 238.	Drogowskazy w kopalni	87

Rozdział jedenasty.

Miernictwo górnicze.

§ 239.	Regularne uzupełnianie planów kopalnianych	88
§ 240.	Zgłoszenie nazwiska miernika górniczego	88
§ 241.	Uzupełnienie planu kopalnianego w razie wstrzymania ruchu	88
§ 242.	Nadzwyczajne uzupełnianie planów kopalnianych	88
§ 243.	Potrzeba szczególnych dat mierniczych	88
§ 244.	Współodpowiedzialność organów nadzorczych za prawdziwość planu kopalnianego	89
§ 245.	Pomoc dla miernika górniczego przy pomiarach	89
§ 246.	Utrzymywanie znaków mierniczych	89
§ 247.	Obowiązek miernika górniczego do czynienia doniesień	90

Rozdział dwunasty.

Koksownie. §§ 248, 249	90
----------------------------------	----

Rozdział trzynasty.

Postanowienia końcowe.

§ 250.	Ogłoszenie tych przepisów górniczo-policyjnych robotnikom	90
--------	--	----

§ 251.	Wpisy do księgi objazdowej	91
§ 252.	Obwieszczenia, tablice ostrzegawcze, przepisy i instrukcje dla pracowników	92
§ 253.	Współodpowiedzialność organów nadzorczych za przekroczenia robotników	92
§ 254.	Współodpowiedzialność posiadacza kopalni za przekroczenia organów nadzorczych	93
§ 255.	Odpowiedzialność zastępców organów nad- zorczych	93
§ 256.	Pojęcie „posiadacza kopalni”	93
§ 257.	Postanowienia karne	94
§ 258.	Zastrzeżenia odnośnie do kopalń rud żelaznych i brykietowni	94
§ 259.	Wejście w życie tego rozporządzenia policyj- nego	94
§ 260.	Dozwolenie odroczeń dla wykonania niniejszych przepisów górniczo-policyjnych	95
§ 261.	Forma wniosków. Skutek zezwolenia	95

Załącznik A. (do § 50 ust. 3).

Obwieszczenie w przedmiocie wniosków o zezwolenie na jazdę linową po myśli § 50 ust. 3 niniejszych przepisów	97
--	----

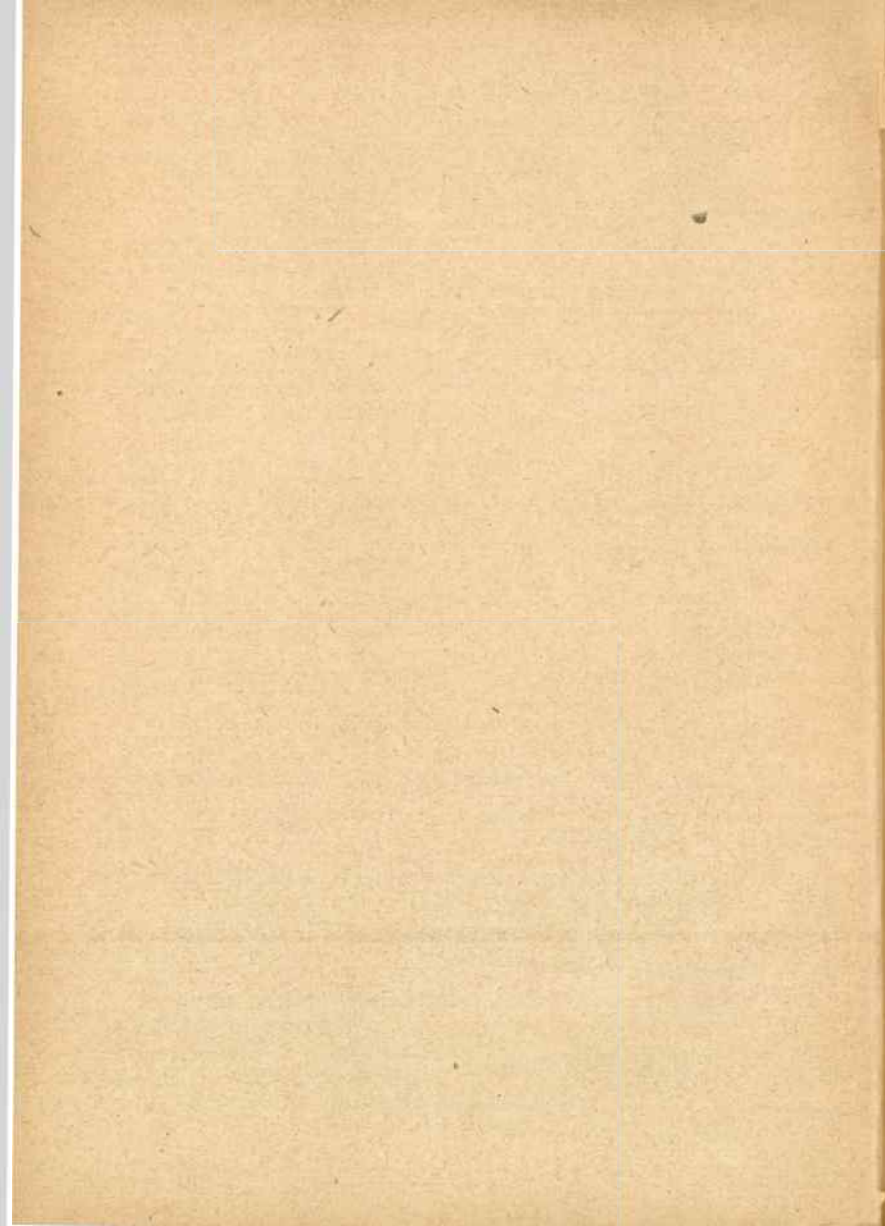
Załącznik B. (do § 197).

Przepisy służbowe dla dozorców kotłów lądowych	103
--	-----

II. Rozporządzenie Górniczo-Policyjne w przedmio- cie zwalczania niebezpieczeństwa pyłu wę- glowego w kopalniach węgla kamiennego, w okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach	107
--	------------

III. Rozporządzenie Górniczo-Policyjne w przedmio- cie udzielania przez Wyższy Urząd Górniczy wyjątków od postanowień przepisów górniczo- policyjnych	114
--	------------

IV. Rozporządzenie Górniczo-Policyjne w przedmio- cie zmiany § 83 Ogólnych Przepisów Górniczo- Policyjnych z dnia 18 stycznia 1900 15 sierpnia 1904	116
--	------------

Ogólne Przepisy Górniczo-Policyjne

dla

górnosławskiej części

okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Wstęp.

Podstawę tych Przepisów stanowią Ogólne Przepisy górniczo-policyjne Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu z dnia ^{18 stycznia 1900 r.} _{15 sierpnia 1904 r.}, wydane na zasadzie §§ 196 i 197 Po-

wszechnej ustawy górniczej po wysłuchaniu Zarządów interesowanych Stowarzyszeń zawodowych.

Przepisy te obowiązywały również w górnosławskiej części obecnego okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach, która w tym czasie stanowiła część składową urzędowego okręgu Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu.

Ulegały one jeszcze za czasów przynależności tej części Górnego Śląska do Prus kilkakrotnie zmianom. Już **ustawa z dnia 14 lipca 1905** (Zbiór ustaw pruskich str. 307) wprowadziła w tych przepisach pewne zmiany, dotyczące treści § 218, normującego pracę w wysokiej ciepłocie.

W przedmiocie zapobiegania niebezpieczeństwu pyłu węglowego zawierały Przepisy te tylko bardzo ogólne postanowienia (§§ 107, 192), które w praktyce w miarę rozrostu kopalnictwa węglowego w okręgu Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu i postępu techniki górniczej okazały się niewystarczającymi. Chcąc temu brakowi zaradzić, Wyższy Urząd Górniczy we Wrocławiu zmienił, względnie uzupełnił te postanowienia **Rozporządzeniem górniczo-policyjnym z dnia 1 lipca 1907 r.** w przedmiocie zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego

na kopalniach węgla kamiennego, którem to rozporządzeniem uchylił postanowienia § 107 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, wprowadził ogólny obowiązek zraszania dla kopalń węgla kamiennego i przepisał szczegółowo sposób jego wykonywania, a zarazem uzupełnił obowiązujące przepisy co do wykonywania roboty strzelniczej w kopalniach, w których występuje pył węglowy (§§ 189 i 191).

W dalszym rozwoju kopalnictwa wobec coraz częstszego pojawiania się gazów wybuchających i pyłu węglowego, wykazywała praktyka potrzebę zwrócenia większej uwagi na przewietrzanie kopalni. Ogólne Przepisy górniczo-policyjne zawierały w tym kierunku dostateczne szczegółowe postanowienia, jedynie sprawa prowadzenia map przewietrzania — tej podstawy racjonalnego i skutecznego zaopatrywania kopalni w powietrze — nie była dosyć wyczerpująco unormowana. To też **Rozporządzeniem górniczo-policyjnym z dnia 14 marca 1911 r.** zniósł Wyższy Urząd Górniczy postanowienie § 83 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900} ~~15 sierpnia 1904~~ i zastąpił je nowymi postanowieniami, normującymi szczegółowo obowiązek i sposób prowadzenia map przewietrzania.

Wreszcie, czyniąc zadość wymogom nowoczesnej techniki kotłowej, Ministerstwo dla Handlu i Przemysłu ogłosiło **Rozporządzeniem z dnia 12 maja 1914** nowe przepisy dla obsługujących kotły parowe, które tymczasem, zgodnie z postanowieniem § 197 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, weszły w życie w miejsce Przepisów służbowych, ogłoszonych w załączniku B do § 197 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900} ~~15 sierpnia 1904~~.

Taki był stan prawny co do przepisów górniczo-policyjnych w chwili objęcia części Górnego Śląska przez Rzeczpospolitą Polską i włączenie tej części do okręgu powołanego do życia rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 1922 r. D. U. R. P. Nr. 50 poz. 444 Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Zmienione wskutek tego warunki polityczne wymagały nowego unormowania sprawy językowej w przepisach górniczo-policyjnych, czemu uczynił zadość Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach **Rozporządzeniem górniczo-policyjnym z dnia 3 stycznia 1923 r.**, ogłoszonym w Nr. 1 Gazety Urzędowej Województwa Śląskiego z r. 1923.

Liczne wypadki nieszczęśliwe, zaszłe na kopalniach zarówno w polskiej jak i w niemieckiej części Górnego Śląska, a przybierające niejednokrotnie charakter katastrofalny (wypadek na kopalni Heinritz pod Bytomiem w dniu 31 stycznia 1923 r.).

skłoniły Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach do rewizji obowiązujących przepisów górniczo-policyjnych w kierunku uzupełnienia ich najnowszymi zdobyczami zarówno nauki jak i praktyki.

Do pomocy w tej pracy powołał Wyższy Urząd Górniczy komisję, złożoną z reprezentantów kół fachowych oraz reprezentantów pracodawców i pracobiorców. Na podstawie wyniku studyj, przez tę komisję przeprowadzonych, opracował Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach projekt rozporządzenia, który po wysłuchaniu Zarządu Wojewódzkiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie, pełniącego funkcje Stowarzyszeń zawodowych, przewidzianych w § 197 Powszechnej ustawy górniczej, wszedł w życie jako **Rozporządzenie górniczo-policyjne z dnia 2 lipca 1923**, ogłoszone w Nr. 26 Gazety Urzędowej Województwa Śląskiego z r. 1923. Rozporządzenie to wprowadziło liczne zmiany w obowiązujących dotychczas przepisach, a w szczególności w Ogólnych Przepisach górniczo-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900} ^{15 sierpnia 1904} i w Rozporządzeniu górniczo-policyjnym z dnia 1 lipca 1907 w przedmiocie zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego, a mianowicie: głównie w dziedzinie obudowy, przewietrzania, ratownictwa górniczego i roboty strzelniczej. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 3 września 1923 r.; wyznaczone zatem w jego art. VI. terminy dla dostosowania poszczególnych urzędów do postanowień tego rozporządzenia w ciągu 3—6 miesięcy upłynęły już i dzisiaj urządzenia na wszystkich kopalniach powinny w zupełności odpowiadać jego przepisom, o ile w poszczególnych wypadkach władze górnicze nie zezwoliły na przedłużenie terminów (patrz uwaga przy § 236).

Wreszcie nie bez wpływu na obowiązujące przepisy górniczo-policyjne pozostały: **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r.** D. U. R. P. Nr. 9 poz. 89 w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych, określonych w przepisach karnych, karno-administracyjnych i niektórych skarbowych, oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych, tudzież w przedmiocie zastosowania złotego (franka złotego) do obliczenia niektórych z tych kwot, które samo przez się zmieniło postanowienie § 257 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, jak i **Ustawa o władzach górniczych z dnia 11 kwietnia 1924** D. U. R. P. Nr. 40 poz. 424, o ile nią ustalone zostały nazwy poszczególnych organów władz górniczych.

Tekst w niniejszym przekładzie podany uwzględnia wszystkie zmiany, poczynione powyższymi rozporządzeniami, względnie ustawami w pierwotnem brzmieniu Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych dla okręgu Wyższego Urzędu Górniczego

we Wrocławiu z dnia ^{18 stycznia 1900}_{15. sierpnia 1904} a zatem jest tekstem obowiązującym w tej chwili w górnośląskiej części okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Rozdział pierwszy.

Ochrona komunikacji w zakładach górniczych, jakoteż ochrona powierzchni.

§ 1.

Wstęp do zakładów górniczych.

Ust. 1. Objeżdżanie wyrobisk podziemnych, wstęp do sztolni, chodników wychodzących na powierzchnię, zabudowań szybowych, kanałów popiołowych, jak również do wszystkich pracowni i tych ubikacji kopalnianych na powierzchni i pod ziemią, w których mieszczą się urządzenia maszynowe lub kotły parowe, jest — oprócz osób uprawnionych do tego z ustawy i zatrudnionych tam służbowo urzędników i robotników — dozwolony jedynie osobom, posiadającym pozwolenie na objazd od Wyższego Urzędu Górniczego, jak również osobom, które otrzymały na to pozwolenie od kierownika ruchu lub jego zastępcy; osobom, które nie są dokładnie obznajomione z miejscem i przedmiotem, powinien kierownik ruchu (§ 255) dodać przewodnika godnego zaufania.

Ust. 2. Osobom nietrzeźwym nie należy zezwalać na wstęp do zakładów górniczych lub na przebywanie w nich.

Ust. 3. U wejść do zakładów wymienionych w ustępie 1 należy wywiesić obwieszczenia (§ 252), zakazujące wstępu do nich osobom nieupoważnionym.

§ 2.

Przebywanie w miejscach niebezpiecznych.

Wypoczywanie i spanie w miejscach niebezpiecznych, w szczególności na ciepłych zwalach, na omurowaniach kotłów, w zajętych przegrodach dla koni, w kanałach popiołowych, jak również w bezpośredniej bliskości maszyn będących w ruchu lub torów kolejowych jest wzbronione.

§ 3.

Zapobieganie ślizgawicy.

Miejsca w zakładach, przez które regularnie przechodzą ludzie, należy zabezpieczyć przed poślizgnięciem się ich na tworzącym się lodzie, posypując je piaskiem lub popiołem.

§ 4.

Zabezpieczenie zagłębień.

Wszelkie zbiorniki, które nie wystają ponad powierzchnię ziemi przynajmniej o 1 m., jakoteż inne zagłębienia w obrębie zakładów na powierzchni, które grożą niebezpieczeństwem, należy mocno przykryć lub ogrodzić.

§ 5.

Zabezpieczenie schodów.

Niezabudowane schody muszą być zaopatrzone w poręcz lub w inne stosowne urządzenie ochronne.

§ 6.

Ogrodzenie odkrywek i zwalów.

Ust. 1. Odkrywki będące w ruchu, zwalę palące się lub wydzielające szkodliwe gazy, pola ogniowe i takie miejsca na powierzchni ziemi, w których należy się spodziewać zawałisk, muszą być zaopatrzone na swej zewnętrznej krawędzi ogrodzeniem conajmniej 1 m. wysokiem lub też rowem conajmniej 0.6 m. głębokim, a na dnie conajmniej 0.6 m. szerokim z wałem od strony wewnętrznej.

Ust. 2. Opuszczone odkrywki grożące niebezpieczeństwem, spowodowane prowadzeniem kopalni zagłębienia i zawałiska muszą być w taki sam sposób ogrodzone, otoczone rowem lub zasypane.

Ust. 3. Zakaz wstępu do tych zamkniętych przestrzeni należy obwieścić zapomocą tablic ostrzegawczych (§ 252).

§ 7.

Wywóz popiołu i mułu węglowego.

Ust. 1. Gorącego lub żarzącego się popiołu nie wolno wysypywać na zwalę płonnych skał węglowych ani też zrzucać go w takiej bliskości od nich lub od budynków, by mogło powstać niebezpieczeństwo wzniesienia pożaru.

Ust. 2. Mułu węglowego nie wolno wysypywać na palące się zwalę.

§ 8.

Zbliżenie się robót kopalnianych do obiektów na powierzchni wymagających ochrony.

Gdy wyrobiska kopalniane zbliżą się na 100 m., a wyrobiska na powierzchni na 50 m. do publicznych dróg, urządzeń komunikacyjnych, do budynków, wodociągów służących do publicznego użytku, kanałów, koryt wód bieżących, stawów, zbiorników na muł lub do innych obiektów na powierzchni, których uszkodzenie zagraża bezpieczeństwu ludzi na powierzchni lub pod ziemią albo publicznej komunikacji lub też spowodowaćby mogło szkodę dla ogółu, wówczas należy bezzwłocznie donieść w formie dodatku do planu ruchu (§ 69 Powszechnej ustawy górniczej) Okręgowemu Urzędowi Górniczemu o zamierzonych środkach zabezpieczenia tych obiektów, o ile środków tych nie przewidziano już w planach ruchu.

§ 9.

Środki zabezpieczające w razie wstrzymania ruchu.

W razie wstrzymania ruchu kopalni należy wydać stosowne zarządzenia, aby zabezpieczyć powierzchnię w interesie bezpieczeństwa osobistego i komunikacji publicznej.

§ 10.

Wznoszenie i przebudowa zakładów na powierzchni.

Ust. 1. O zamierzonym wystawieniu i gruntownej przebudowie zabudowań maszynowych i szybowych, sortowni i koksowni, urządzeń wysypowych dla węgla i skał płonnych należy zawiadomić przed przystąpieniem do wykonania Okręgowy Urząd Górniczy w formie planu ruchu (§ 67 i nast. Powszechnej ustawy górniczej).

Ust. 2. Na żądanie Okręgowego Urzędu Górniczego należy przedłożyć mu do wglądu plan budowy.

§ 11.

Oczyszczanie odcieków.

Na wszystkich zakładach górniczych i w ich zakładach ubocznych, stojących pod nadzorem władz górniczych, mają być założone urządzenia oczyszczające i odkwaszające, rzapia oczyszczające, osadniki dla piasku i mułu o tyle i w takiej ilości i wielkości, o ile to jest konieczne dla zapobieżenia szkodliwemu dla ogółu oddziaływaniu wody odpływającej z tych zakładów.

§ 12.

**Wypróżnianie urządzeń oczyszczających.
Zwały piasku i mułu.**

Ust. 1. Rzapia oczyszczające i stawy, osadniki dla piasku i mułu muszą być oczyszczane, zanim osady mogłyby się dostać do rowów odprowadzających wodę.

Ust. 2. Zwały piasku i mułu należy zabezpieczyć przed szkodliwym roznoszeniem ich przez wiatr lub wodę zapomocą stosownych urządzeń (przykrycie gliną lub darnią, plantacje, silne wały, plecionki, strzechy). Muszą one być tak oddalone od biegów wody, by nawet wrazie powodzi nie mogło nastąpić ich zmycie.

Rozdział drugi.

Zabezpieczenie wyrobisk kopalnianych.

§ 13.

Bezpieczeństwo ruchu urządzeń w ogólności.

Wszystkie służące do ruchu wyrobiska kopalniane i urządzenia (drabiny, pomosty, koleje przewozowe, naczynia wywozowe, lawy, hamulce, maszyny itd.) należy utrzymywać w stanie zapewniającym bezpieczeństwo.

§ 13 a.

(Wprowadzony rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923).

Obudowa.

Ust. 1. Wszystkie podziemne wyrobiska należy przy ich zakładaniu zabezpieczyć przeciw oberwaniu się kamienia i węgla i przez czas ich używania utrzymywać je w dobrym i pewnym stanie.

Ust. 2. Bez obudowy obywać się można tylko przy skałach, o których się wie z doświadczenia, że są mocne i że nie grożą niebezpieczeństwem.

Ust. 3. Gdzie właściwości skał i roboty górnicze tego wymagają, należy zabezpieczyć wyrobisko obudową prowi-zoryczną, która w miarę możliwości winna być jaknajrychlej zastąpiona obudową stałą.

Ust. 4. Zwieszający się węgiel i podrabane ściany należy odpowiednio zabezpieczyć przed oberwaniem się.

Ust. 5. Sposób obudowy winien być zastosowany do właściwości skał. Sposób ten oznacza kierownik ruchu lub

jego zastępcą i to dla poszczególnych pokładów, oddziałów obudowy lub przodków, ustalając równocześnie największą odległość poszczególnych części obudowy od siebie (odrzewia, stropnice, stojaki, podwłoki, okładziny). Zarządzenie to winien on podać niezwłocznie do wiadomości osób dozoruujących (organów nadzorczych) przez wpisanie go do osobnej książki, służącej do zapisów dotyczących obudowy. Książkę tę uważa się za część książki kopalnianej (objazdowej), w której należy zrobić o tem odpowiednią wzmiankę.

Ust. 6. Osoby dozoruujące (organa nadzorcze) są obowiązane zapoznać robotników z sposobem obudowy przy zleceniu im roboty, zwrócić im uwagę na szczególne niebezpieczeństwa, mogące im grozić w danym miejscu pracy przez oberwanie się kamienia i węgla i na środki i przepisy zmierzające do usunięcia tego niebezpieczeństwa. Przy rewidowaniu przodków (§ 220) winny osoby dozoruujące (organa nadzorcze) zwracać szczególną uwagę na obudowę.

Ust. 7. Przodowy (§ 222) jest odpowiedzialny za przestrzeganie postanowień przepisów górniczo-połicznych, zmierzających do zapobieżenia oberwaniu się kamienia i węgla, oraz winien zastosować się do wskazówek, udzielonych mu przez osoby dozoruujące (organa nadzorcze). Obowiązkiem jego jest baczyć na to, aby i członkowie drużyny stosowali się do tych postanowień i wskazówek. Członkowie ci winni słuchać zarządzeń przodowego.

Ust. 8. Jeżeli właściwości skał się pogorszą, są osoby dozoruujące (organa nadzorcze) zobowiązane, zarządzić mniejsze odstępy poszczególnych części obudowy dostosowane do nowych warunków. Tak przodowi jak i reszta robotników winni, nie czekając na to zarządzenie, owe odstępy z własnej inicjatywy zmniejszyć lub obudowę w inny sposób wzmocnić i uzupełnić, jeżeli potrzeba tego wymaga.

Ust. 9. Przed rozpoczęciem pracy winien przodowy zbadać, czy skały nie grożą jakimkolwiek niebezpieczeństwem i czy obudowa jest odpowiednia i dobra. Badanie to należy powtarzać w czasie dniówki (zmiany), zwłaszcza po przerwach w pracy i po odpaleniu strzałów. W razie potrzeby należy obudowę wzmocnić przed wznowieniem pracy.

Ust. 10. Materiał potrzebny do obudowy winien być zawsze do dyspozycji robotników i to w miejscu odpowiednim i możliwie nie zanadto odległym, położonym w obrębie danego oddziału sztygarskiego. Odpowiedzialny za przestrzeganie tego postanowienia jest funkcjonariusz, któremu porzuczono staranie się o ten materiał.

§ 14.

(W brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923).

Środki zapobiegawcze przeciw niebezpieczeństwu ognia.

Ust. 1. Przy każdym szybie muszą każdej chwili być do rozporządzenia odpowiednie i wystarczające urządzenia do gaszenia ognia, z których używaniem należy obznajomić kilku robotników, zatrudnionych tam na powierzchni regularnie; ludziom tym należy poruczyć obsługę tych urządzeń w razie potrzeby.

Ust. 2. Przy nadszybiach szybów wciągających, oraz u wyłotów wciągających sztolni i wychodzących na powierzchnię chodników należy zarządzić środki ochronne, któreby w razie powstania pożaru zapobiegły przeniesieniu się ognia i wciągnięciu gazów pożarowych do wyrobisk kopalnianych.

Dla kopalni węgla kamiennego:

Ust. 3. W nadszybiach i podszybiach szybów wciągających należy umieścić łatwo dostępne hydranty. Ze sposobem ich używania winny być dobrze obeznane osoby, zajęte przy szybie.

Ust. 4. Odosobnione szyby wciągające, na których nie są stale zatrudnieni robotnicy pod dozorem organu nadzorczego (§ 253), muszą być zabezpieczone przeciw niebezpieczeństwom wymienionym w ust. 2 według poleceń Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 5. Okręgowy Urząd Górniczy może udzielić ulg w wykonaniu postanowień ust. 1, 2 i 3.

Dla innych kopalni:

Ust. 3. Odosobnione szyby wciągające, na których nie są stale zatrudnieni robotnicy pod dozorem organu nadzorczego (§ 253), muszą być zabezpieczone przeciw niebezpieczeństwom wymienionym w ust. 2 według poleceń Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 4. Okręgowy Urząd Górniczy może udzielić ulg w wykonaniu postanowień ust. 1 i 2.

§ 15.

Ubikacje dla przechowywania świetliwa. Ich urządzenie i obsługa.

Ust. 1. Ubikacje pod ziemią, służące do przechowywania świetliwa (nafta, olej itd.), mogą być zakładane tylko w prądzie wyciągającym. Nie wolno ich obudowywać drzewem, muszą zaś być zaopatrzone w drzwi żelazne.

Ust. 2. W tych ubikacjach nie wolno przechowywać świetliwa razem z innymi materiałami łatwo zapalnymi (pakuły itd.).

Ust. 3. Te ubikacje winny obsługiwać osoby doświadczone, godne zaufania.

Ust. 4. Materiał do uszczelnienia drzwi (głina itp.) i piasek do gaszenia ognia winny się znajdować zawsze w bezpośredniej bliskości tych ubikacji w dostatecznej ilości.

Ust. 5. Wstęp do tych ubikacji z otwartym światłem jest wzbroniony. Ten zakaz należy obwieścić zapomocą tablicy (§ 252) u wejścia do nich.

§ 15 a.

(Wprowadzony rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923, obowiązuje tylko dla kopalń węgla kamiennego).

Stajnie i składy paszy.

Powietrze wychodzące ze stajen lub składów paszy nie może przepływać przez przdki obłożone lub chodniki znajdujące się w ruchu. Jeżeli postanowienie to nie może być wykonane, należy umieścić drzwi z ogniotrwałego materiału, któreby w razie potrzeby zapewniły hermetyczne zamknięcie stajen lub składów.

§ 16.

Przebiecie się z sąsiednimi kopalniami.

Ust. 1. Przebiecie wyrobisk górniczych do pola innej kopalni, dla której nie jest przepisane zachowanie granicznego filara ochronnego, może nastąpić dopiero wtedy, gdy kierownik ruchu (§ 255) doniósł Okręgowemu Urzędowi Górniczemu o zamierzonym przebieciu się, oraz o środkach zabezpieczenia i zamknięcia, jakie mają być zastosowane i wreszcie gdy podniesione ewentualnie przez ten Urząd wątpliwości usunięto (§§ 67 i nast. Powszechnej ustawy górniczej).

Ust. 2. Gdy nastąpiło przebiecie się poprzednio nieprzewidziane, należy natychmiast donieść o tem dodatkowo, podając równocześnie zamierzone środki ochronne.

§ 17.

Niebezpieczeństwo wdarcia się wody i gazów.

Ust. 1. Jeżeli jest wiadomem lub należy się spodziewać, że w pobliżu wyrobisk górniczych znajduje się woda stojąca, niebezpieczne (wybuchające, duszące, mdle) powietrze, lub obfitujący w wodę górotwór, to należy zapobiedz w odpowiedni sposób niebezpieczeństwu nagłego wdarcia się wody lub gazów

Ust. 2. Jeżeli w tym celu stosuje się wiercenie próbne, to musi być pod ręką w dostatecznej ilości odpowiedni materiał dla zatkania otworów wiertniczych; również należy prowadzić osobne wykazy wiertnicze, do których mają być codziennie wpisywane ilości, położenie i głębokość otworów wiertniczych, jakoteż wyniki wiercenia (wielkość przypływu wody, właściwości wypływającego powietrza i przewierconego górotworu itp.).

Ust. 3. Na wszelki wypadek musi być zapewniona bezpieczna droga do ucieczki i należy postarać się o to, aby robotnicy zatrudnieni w innych wyrobiskach kopalnianych przez ewentualne wdarcie się wody lub gazów nie byli zagrożeni.

Ust. 4. Dla zabezpieczenia przed wdarciem się wody lub kurzawki należy w kopalni w odpowiednich miejscach pobudować szczelnie zamykające drzwi.

§ 18.

Graniczne filary ochronne.

Ust. 1. Przy prowadzeniu kopalń węgla kamiennego muszą być w robotach podziemnych pozostawione po wewnętrznej stronie granicy kopalnianej nienaruszone filary ochronne o grubości 20 m., mierząc prostopadłe do granicy.

Ust. 2. Przebicie, osłabienie lub odbudowanie tych granicznych filarów ochronnych dopuszczalne jest za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 19.

Podziemna odbudowa węgla brunatnego.

Węgiel brunatny wolno bez pozwolenia Okręgowego Urzędu Górniczego przy odbudowie podziemnej wybierać naraz tylko w ławach do 5 m. miąższości.

Rozdział trzeci.

Wydobywanie.

§ 20.

Ładowanie w odkrywkach.

Ust. 1. W odkrywkach wzbronione jest napełnianie naczyń wywozowych przed tą częścią ściany, którą się podrebuje; może ono nastąpić dopiero po zupełnem zwaleniu podrabanych mas.

Ust. 2. Nie wolno w odkrywkach w bezpośredniej bliskości wrębu ustawiać naczyń wywozowych ani składać przedmiotów, któreby mogły przeszkadzać w ucieczce.

§ 21.

Mostki.

Mostki dla przewozu na powierzchni winny być zaopatrzone na całej swej szerokości stałą podłogą, a przy wysokości ponad 1,5 m. po obu stronach pewnem zabezpieczeniem przeciw spadnięciu.

§ 22.

Utwierdzanie wozów kolejowych. Przewóz drogami pochyłemi.

Ust. 1. Stojące wozy kolejowe winny być poza czasem ich ładowania tak utwierdzone, aby przypadkowo nie mogły się ruszyć. Tego samego należy przestrzegać przy wózkach kopalnianych na drogach pochyłych.

Ust. 2. Przy przewozie końmi na drogach pochyłych musi każdy pociąg posiadać tyle wózków z urządzeniami hamowniczymi (hamulec, okraglak do hamowania itd.), aby w każdej chwili można było z całą pewnością zatrzymać pociąg.

Ust. 3. Jeżeli na drodze pochyłej wozacy nie są w stanie w każdej chwili zatrzymać wózków, wówczas wózki muszą być hamowane w sposób niezawodny.

§ 23.

Przewóz końmi.

Ust. 1. Konia wolno zaprzadzić do pociągu dopiero wtenczas, gdy wszystkie wózki spleto dobrze razem.

Ust. 2. Orczyk, służący do przymocowania postronków (łańcuchów), powinien być w ten sposób zawieszony, aby po zaprężeniu konia do pociągu nie wśliznął się po ziemi.

Ust. 3. Wykolejone wózki wolno podnosić na szyny dopiero po uprzedniem wyprężeniu konia.

§ 24.

Jeżdżenie w wózkach. Oświetlenie pociągów.

Ust. 1. Zabrania się robotnikom używania wózków do jazdy.

Ust. 2. Woźnicom wolno używać wózków do jazdy za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego pod warunkami, które on ustali.

Ust. 3. Jeżeli woźnica nie jedzie w pociągu, to ma on z reguły z zapaloną lampą kroczyć obok konia lub przed nim.

Ust. 4. Na tylnej ścianie ostatniego wózka każdego pociągu, ciągniętego przez konia, ma być umieszczona jasno paląca się lampa.

§ 25.

Podnoszenie wykolejonych wózków.

Ust. 1. Dla podnoszenia wykolejonych wózków mają się znajdować w zapasie w chodnikach przewozowych na odpowiednich miejscach dźwignie lub też należy je wieść w każdym pociągu ciągniętym przez konia.

Ust. 2. Pełne wózki, które się wykoleiły, wolno podnosić jednej osobie na szyny tylko przy pomocy dźwigni.

§ 26.

Wnęki do wymijania w jednotorowych chodnikach przewozowych.

Jeżeli w jednotorowych chodnikach przewozowych nie ma dosyć miejsca, by przebywające w nich osoby mogły bez niebezpieczeństwa wymijać przejeżdżające pociągi, to muszą być urządzone wnętrza w odstępach co najmniej 60 m.

§ 27.

Odstęp przy przewozie. Sprzęganie wozów.

(w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 2. lipca 1923 r.)

Ust. 1. W chodnikach przewozowych mogą wozacy ze swoimi wózkami, woźnice ze swoimi pociągami postępować za sobą tylko w odstępach co najmniej 15 m. na drogach pochyłych, a co 10 m. na drogach poziomych.

Ust. 2. Jeżeli wozak pcha przed sobą kilka wózków naraz, to muszą one być spięte ze sobą.

Ust. 3. Sprzęgło musi być tak urządzone, aby nie mogło się samoczynnie rozpiąć.

Ust. 4. Nie wolno spinać ani rozpinąć wózków bezpośrednio ręką, dopóki one są w ruchu.

§ 28.

Przewóz w niskich chodnikach.

Jeżeli chodniki przewozowe są tak niskie, że wozak, trzymając rękę na górnej krawędzi wózka, przy przechylaniu się wózka w bok lub wprzód jest narażony na pokaleczenie, to wózki muszą być zaopatrzone w rękojeści lub urządzenia innego rodzaju, których używanie wyklucza takie poranienie.

§ 29.

Kładki w mokrych chodnikach.

Ust. 1. W chodnikach przechodnych i przewozowych muszą być w miejscach, w których spód chodnika stoi pod wodą, umieszczone kładki.

Ust. 2. Kładka musi być zaopatrzona w deski do chodzenia pewnie leżące, dostatecznie silne i równe, o szerokości co najmniej 25 cm.

§ 30.

Zamknięcia dla szybów, wyciągów, szybków i pochyliń.

Ust. 1. Poziomy nadawcze szybów, wyciągów, szybków i pochyliń muszą być zaopatrzone ruchomymi zamknięciami, a wszystkie inne dostępy do tych poziomów zamknięciami stałymi.

Ust. 2. Jako zamknięć ruchomych należy używać przy pionowych szybach, wyciągach i szybkach samoczynnych lub uruchamianych przez sygnalistę krat i drzwi.

Ust. 3. Przy szybach pochyłych i pochylniach powinny zamknięcia być umieszczone w takiej wysokości, by nie można było wózków popod niemi przesuwac.

Ust. 4. Zamknięcia stałe, kraty i drzwi należy tak umieścić, by nikt bez usunięcia lub otwarcia ich nie mógł dostać się do przestrzeni zamkniętej. Wszystkie zamknięcia winny być tak urządzone, by nikt nie mógł wsadzić głowy poza nie lub przez nie do przedziału wydobywczego.

Ust. 5. Na poziomach nadawczych szybów wydobywczych, wyciągów, szybków i tych pochyliń w pokładach o miąższości większej niż 1.5 m., w których wydobywanie odbywa się klatką, należy umocować należycie przed każdym przedziałem wydobywczym progi, dla zapobiegnięcia ześlizgnięciu się ściągacza, a żelazne zapory jako oparcie dla sygnalistów. Te zapory należy umieścić w takiej wysokości, aby nie przeszkadzały przesuwaniu naczyń wywozowych.

§ 31.

Zamknięcia przy szybach kołowrotowych, kominach sypnych i przebitkach.

Ust. 1. Postanowienia § 30 mają zastosowanie do szybków kołowrotowych z tą zmianą, że zamiast krat lub drzwi mogą być między progiem a stałą zaporą umieszczone takie stałe lub ruchome zamknięcia, które zamykają w czasie nakładania i zdejmowania przedział wydobywczy do tego nie używany, zaś poza tym czasem oba przedziały wydobywcze.

Ust. 2. Kominy sypne, przebitki o wielkiem nachyleniu otwory wiercone należy zabezpieczyć zamknięciami, rusztami lub ogrodzeniami w ten sposób, by nikt nie mógł spaść bez własnej winy.

§ 32.

Obchodzenie się ze zamknięciami.

Ust. 1. Nieupoważnionym zabrania się otwierania lub usuwania zamknięć, zapór, krat i drzwi przy dojściach do szybów, wyciągów, szybków, pochyłń, kominów sypnych i otworów wiertniczych. Ci, którzy je otworzyli lub usunęli dla celów ruchu, są obowiązani natychmiast po osiągnięciu celu, dla którego to uczynili, z powrotem je zamknąć lub ustawić w przepisany sposób.

Ust. 2. Niezamkniętych dostępów nie wolno zostawiać bez dozoru. Kto zostanie zamknięcie przy nich otwarte i bez dozoru, winien je zamknąć.

§ 33.

Obsługa poziomów nadawczych.

Na poziomach nadawczych szybów pionowych, wyciągów i szybków muszą być ustanowieni sygnaliści i ściągacze, do czego należy używać osób godnych zaufania. Wyjątki są dopuszczalne dla poziomów nadawczych o słabym ruchu na mocy osobnego zarządzenia kierownika ruchu.

§ 34.

Przymocowywanie liny wyciągowej.

Połączenie liny wyciągowej z klatką lub naczyniem służącym do przewozu winno być tak zrobione, aby przypadkowe odłączenie się liny nie mogło nastąpić.

§ 35.

Zamknięcie torów kolejowych w pochylniach.

Na poziomach nadawczych takich pochyłń i pochyłych szybów, na których przymocowywuje się naczynie wywozowe bezpośrednio do liny, mają być urządzone zamknięcia, które zapobiegają ucieknięciu tych naczyń. Urządzenia te muszą być zamknięte przed odłączeniem naczyń wywozowych od liny, a wolno je otworzyć dopiero po przymocowaniu tych naczyń do niej.

§ 36.

Zabezpieczenie przyrządów przewozowych podczas robót w pochylniach.

W pochylniach i pochyłych szybach, wolno podnosić na szyny wykolejoną kołyskę wózkową, wózek lub przeciwwagę, zmieniać obciążenie przeciwwagi, przedłużać lub skra-

cać linę dopiero po uprzednim niezawodnym zabezpieczeniu kółki lub wózka i przeciwwagi przed ucieknięciem.

§ 37.

Chodniki okrężne. Odboje.

Ust. 1. W miejscach, do których mają bezpośredni wyłot szyby, szybiki, pochylnie, kominy sypne, jeżeli tamtędy przechodzą ludzie, należy urządzić chodniki okrężne albo zabezpieczyć te miejsca zapomocą stałe wbudowanych odboj, odrzutni (otamowanie, słupy ochronne) przed tem, by ludziom nie zagrażało niebezpieczeństwo ze strony spadających mas lub przejeżdżających pełnych naczyń wywozowych.

Ust. 2. W odkrywkach winien być dolny koniec pochyli osłonięty stałym wałem odbojowym.

§ 38.

Urządzenie mechanizmów hamulczych. Przebywanie na pomostach nadawczych.

Ust. 1. Urządzenia do hamowania na pochylniach i w szybach muszą być samoczynne, t. zn., że hamowadło musi samo unieruchamiać tarczę hamulczą, dopóki hamowniczy go nie zluźni.

Ust. 2. Stanowisko hamowniczego ma być tak urządzone, aby mógł swoją robotę wykonywać w zabezpieczonej i wygodnej postawie.

Ust. 3. Przebywanie na pomostach nadawczych w czasie przewozu jest wzbronione.

§ 39.

Obsługa mechanizmów hamulczych.

Ust. 1. Przy zluźnionym hamowadłe zabrania się podpierać lub zawieszać dźwignie; bez wyraźnego zarządzenia osoby, do której należy dozór (§ 253), nie wolno zmieniać obciążenia dźwigni.

Ust. 2. Przed rozpoczęciem przewozu winni hamownicy w każdej zmianie zbadać sprawność mechanizmów hamulczych; przewóz może być rozpoczęty dopiero po usunięciu ewentualnych braków.

§ 40.

Urządzanie i używanie przyrządów sygnałowych.

Ust. 1. We wszystkich szybach, wyciągach i pochylniach, oraz szybkach, które służą do przewozu lub spuszczenia materiałów, mają być umieszczone przyrządy sygnałowe urządzone w ten sposób, aby za ich pomocą można dawać znaki ze stacji nadawczych do nadszybia lub stanowiska hamowni-

czego, jak również w przeciwnym kierunku. Odpowiednie przyrządy sygnałowe muszą się znajdować między nadszypkiem, a izbą maszynową.

Ust. 2. Za pozwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego można zaniechać zakładania i utrzymywania przyrządów sygnałowych przy szybach, które służą wyłącznie do jazdy i przewietrzania, jak i przy wyciągach.

Ust. 3. Maszynistom i hamowniczym nie wolno puszczać w ruch urządzeń wywozowych, dopóki nie otrzymają odpowiedniego sygnału.

Ust. 4. W chodnikach i przekopach, w których odbywa się przewóz maszynowy, należy zaprowadzić przyrządy sygnałowe, zapomocą których możnaby z każdego dowolnego miejsca dać sygnał do izby maszynowej.

§ 41.

Sygnały.

Ust. 1. Jako sygnał na „stać” należy dawać znak pojedynczy, na „do góry” („naprzód”) znak dwukrotny, na „w dół” znak trzykrotny, na „powoli jechać” znak czterokrotny.

Ust. 2. Tablice objaśniające używane sygnały należy umieścić w izbie maszyny dobywczej, na wszystkich stacjach nadawczych szybów, szybków, wyciągów, jakoteż na stanowisku najwyżej znajdującego się hamowniczego i na stanowisku odbieracza na najniższej stacji każdej pochylni (§ 252).

§ 42.

Tuby w głównych szybach wyciągowych.

O ile Okręgowy Urząd Górniczy nie dozwolił wyjątków, należy w głównych szybach wyciągowych obok urządzenia sygnałowego (§ 40) urządzić tuby lub telefony pomiędzy nadszypkiem a podszybiami.

§ 43.

Pozostawianie przedmiotów w bliskości szybów.

Pozostawianie części zbroji, drzewa, kamieni i innych luźnych przedmiotów może być tolerowane tylko w takiej odległości od szybów, wyciągów, pochylni i szybków, aby spadnięcie ich było wykluczone.

§ 44.

Ochrona przed przedmiotami, mogącymi spaść do szybów.

Ust. 1. Jeżeli w szybie, wyciągu lub szybiku znajdują się robotnicy, wówczas wolno ładować materiały do naczyn

wywozowych w bezpośredniej bliskości szybu jedynie przy zakrytym otworze szybowym.

Ust. 2. Przy spuszczeniu lub wyciąganiu w klatkach materiałów i zbroji, muszą one być powiązane ze sobą za pomocą silnych przyrządów (klamier, lin, itp.) i przymocowane do liny wyciągowej, jeżeli wystają poza brzeg klatki. W ten sam sposób należy postępować przy spuszczeniu i wyciąganiu w naczyniach wywozowych, przymocowanych bezpośrednio do liny.

§ 45.

Urządzenia ochronne przy pogłębianiu.

O ile Okręgowy Urząd Górniczy nie dozwolił wyjątków, muszą być przy pogłębianiu szybów dla ochrony zatrudnionych na dole robotników wykonane urządzenia (pomosty, ławy skalne), zapewniające robotnikom ochronę przed przedmiotami spadającymi podczas wydobywania.

§ 46.

Napełnianie naczyń wywozowych przy głębeniu.

Naczynia wywozowe przy głębeniu wolno napełniać tylko na szerokość dłoni poniżej krawędzi.

§ 47.

Urządzenie i obsługa szybów kołowrotowych.

Ust. 1. Przy szybach kołowrotowych i wyciągach na powierzchni należy kołowroty zaopatrzyć zatyczką lub innem pewnem zamknięciem, zaś przy wysokości wydźwigu ponad 20 m. silnym hamulcem.

Ust. 2. W szybach kołowrotowych można kubły spuszczać tylko pojedynczo.

Ust. 3. Nie wolno siadać na korbie kołowrotu.

Ust. 4. Jak długo robotnicy znajdują się w kopalni, nie wolno ciągnącym kołowrót wszystkim naraz oddalać się podczas zmiany z nadszybia.

Ust. 5. Przy zawieszaniu i odpinaniu kubłów nie wolno wozakom (młodszym wozakom) wstępować na spód szybu, lecz muszą się zatrzymywać na podszybiu i stamtąd odpinać kubły za pomocą odpowiednich haków.

Rozdział czwarty.

Jazda.

§ 48.

Liczba i rodzaj wyjść zdalnych do jazdy.

Ust. 1. Każdy samoistny podziemny zakład górniczy musi być zaopatrzony przynajmniej we dwa od siebie oddzielone, zdalne do jazdy wyjścia na powierzchnię ziemi (szyby, sztolnie, chodniki wychodzące na powierzchnię), które winny być każdej chwili dostępne ze wszystkich miejsc roboczych kopalni. Te wyjścia muszą być na całej swej rozciągłości oddalone od siebie przynajmniej na 20 m. i tak urządzone, by zawsze możliwem było zupełne ich izolowanie tak na powierzchni jak i pod ziemią zamknięciami z materiału ogniotrwałego. Nie mogą one wychodzić na powierzchnię w jednym i temsamem zabudowaniu.

Ust. 2. Odstąpienie od tych postanowień jest dopuszczalne za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Przy wielkiej rozciągłości wyrobisk górniczych musi być na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego urządzona większa ilość zdalnych do jazdy wyjść w rodzaju oznaczonym w ust. 1.

§ 49.

Drogi dla zjazdu i wyjazdu załogi.

Ust. 1. Robotnicy mogą zjeżdżać i wyjeżdżać tylko przeznaczonymi do jazdy szymbami (oddziałami szymbowymi), sztolniami lub chodnikami prowadzącymi z powierzchni.

Ust. 2. Zjazd i wyjazd drogami innemi niż przepisane dozwolony jest tylko organom nadzorczym (§ 253) lub tym robotnikom, którzy otrzymali od nich do tego osobne polecenie.

§ 50.

Jazda linowa.

Ust. 1. Używanie liny, jakoteż maszynowych urządzeń wyciągowych do jazdy jest dozwolone robotnikom tylko za pozwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego przy ścisłem przestrzeganiu przepisów wydanych dla każdego poszczególnego wypadku przez ten Urząd, jakoteż po odbiorze urządzenia przez Okręgowy Urząd Górniczy.

Ust. 2. Wnioski na takie pozwolenie należy wnosić do Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Wnioski o pozwolenie na jazdę linową mają odpowiadać postanowieniom zawartym w załączniku A.

§ 51.

Zapobieganie bezprawnej jeździe linowej.

Ust. 1. Za bezprawne lub niezgodne z przepisami używanie liny lub maszynowych urządzeń wywozowych do jazdy jest współodpowiedzialny sygnalista, jeżeli tolerował to użycie, nie sprzeciwiając mu się w sposób poważny.

Ust. 2. Na podszybiach i nadszybiach wszystkich szybów i szybków zaopatrzonych w maszynowe urządzenia wywozowe, na których nie jest dopuszczona jazda linowa, musi być uwidoczniiony wyraźnem pismem (§ 252) na tablicach tam wywieszonych zakaz używania liny do jazdy.

§ 52.

Pomosty wiszące.

Używanie wiszących pomostów, to znaczy poruszanych linami, łańcuchami itp. do góry i na dół, przy robotach szybowych wymaga pozwolenia Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 53.

Rozwiązanie się połączenia linowego.

Przerwanie się liny.

O każdym przypadkowym rozwiązaniu się połączenia szybowej liny wyciągowej z klatką wyciągową, jakoteż o każdym przerwaniu się tej liny lub jej zawiesia winien kierownik ruchu (§ 255) donieść natychmiast Okręg. Urzędowi Górniczemu. Zerwane części należy przechować niezmiennie, w razie potrzeby przez 14 dni, dopóki ich nie obejrzy delegat Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 54.

Zaopatrzenie szybów w drabiny.

Wszystkie będące w ruchu szyby muszą być zaopatrzone od spodu aż na powierzchnię w drabiny lub schody.

§ 55.

Urządzenie przedziału drabinowego.

Ust. 1. W szybach drabinowych i przedziałach drabinowych o głębokości ponad 12 m., których nachylenie przekracza 70°, muszą być umieszczone w odstępach nie większych jak 10 m. pomosty spoczynkowe.

Ust. 2. Drabiny mogą być nachylone najwyżej pod kątem 80 stopni, muszą one być silnie wbudowane i zakrywać otwory w pomostach; przy koniecznej wymianie drabin należy odsłonięty otwór zjazdowy zamknąć nakrywą lub ogrodzić.

§ 56.

Wyjątki od postanowień §§ 54 i 55.

Za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego można odstąpić od postanowień §§ 54 i 55.

§ 57.

Wykonanie drabin.

Szczeble drewnianych drabin wbudowanych w szybach i w szybikach muszą być wpuszczane. Drabiny muszą wystawać 1 m. nad każdy pomost spoczynkowy i nad nadszybie albo też muszą być do tej wysokości umieszczone stałe uchwyty.

§ 58.

Opierzenie przedziału drabinowego.

Ust. 1. Jeżeli przedział służący do jazdy stanowi oddział szybu używanego także do innych celów ruchu, to musi on być od strony przedziałów wydobywczych szczelny, zaś od innych przedziałów w ten sposób opierzony, aby nikt przez szpary tego opierzenia nie mógł wsunąć głowy.

Ust. 2. Kłapy umieszczone w przepierzeniu muszą być podczas wydobywania zawsze silnie zamknięte.

§ 59.

Ograniczenie jazdy i wydobywanie w przedziale wydobywczym.

Jeżeli w przedziale wydobywczym znajdują się drabiny, to nie wolno wydobywać w czasie, gdy na nich odbywa się jazda, a w czasie wydobywania nie wolno używać drabin do jazdy.

§ 60.

Zakaz noszenia drewnianego obuwia i zabierania ze sobą zbroji przy jeździe drabinami.

Używanie drewnianego obuwia i zabieranie ze sobą większej zbroji przy jeździe drabinami w szybach jest wzbronione. Mniejszą zbrój należy nosić w zamkniętych torbach zkówanych. Tylko do robót w szybie wolno zabierać ze sobą większą zbrój, której pojedyncze części mają być między sobą należycie złączone.

§ 61.

**Urządzenie kominów jazdowych i przedziałów jazdowych;
wstęp do przedziału wydobywczego.**

Ust. 1. Przy służących do wydobywania szybikach, szybach pochyłych, pochylniach i kominach sypnych muszą być urządzone kominy jazdowe lub przedziały jazdowe, które należy utrzymywać w stanie jaknajdogodniejszym dla jazdy.

Ust. 2. Przy dwustronnych pochylniach hamulczych i pochyłych szybach muszą takie kominy jazdowe znajdować się po obu ich stronach.

Ust. 3. Przedziały jazdowe muszą być od strony przedziałów wywozowych w ten sposób przepierzone, by nikt nie mógł przez szpary przepierzenia wsadzić głowy. W pochylniach wyższych ponad 1,75 m., i w pochyłych szybach wystarcza przepierzenie o wysokości 1,75 m.

Ust. 4. Podczas wydobywania nie wolno wchodzić do przedziałów wywozowych. Nawet gdy wydobywanie się nie odbywa wchodzenie tam jest dozwolone tylko wyjątkowo jedynie organom nadzorczym (§ 253), jakoteż tym, którym w każdym poszczególnym wypadku one to poleciły i to po uprzednim zahamowaniu albo zabezpieczeniu w inny pewny sposób maszyny popędowej przed ruszeniem nie w porę.

Ust. 5. Roboty w przedziałach wywozowych wolno wykonywać tylko pod warunkami przepisanyymi w ust. 4 i po zupełnie pewnem umocnieniu klatki wywozowej i przeciwwagi lub wózka.

Ust. 6. Używanie przedziałów wywozowych pochylni do jazdy ludzi jest dozwolone tylko wyjątkowo za pozwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego pod warunkami przez ten Urząd ustanowionymi.

§ 62.

Chodniki okrężne przy szybach.

Poziomy nadawcze szybów należy w razie potrzeby zapomocą chodników okrężnych tak urządzić, by nikt nie potrzebował przechodzić przez przedział wydobywczy.

§ 63.

Jazda w chodnikach z przewozem maszynowym.

Ust. 1. Jeżeli w chodnikach i przekopach, w których przewóz odbywa się przy pomocy urządzeń maszynowych, są osobne przedziały do jazdy, to należy je oddzielić od przedziałów przewozowych kratami, linami lub t. p.

Ust. 2. Do takich chodników i przekopów, z wyjątkiem przedziałów do jazdy, mogą wchodzić podczas przewozu

jedynie tylko organa nadzorcze (§ 253) i tam zatrudnieni robotnicy. Inne osoby mogą przekraczać oddziały przewozowe w czasie przewozu tylko w miejscach dozwolonych przez Okręgowy Urząd Górniczy przy przestrzeganiu szczególnych środków ochronnych, które ten Urząd zarządzi.

§ 64.

Jeżdżenie na kołyskach wózkowych w szybach hamulczych.

Ust. 1. Zabrania się używania do jazdy w szybach hamulczych i pochylniach kołysek wózkowych, przeciwwag lub wózków za wyjątkiem przewozu osób ciężko rannych.

Ust. 2. Za przekroczenie tego zakazu jest współodpowiedzialny maszynista, hamowniczy, sygnalista, odbieracz, jeżeli to świadomie tolerowali bez sprzeciwienia się w sposób poważny.

Ust. 3. Organom nadzorczym (§ 253) wolno w celu rewizji szynów (pochylń) używać klatek wywozowych do jazdy w szynach i stromych pochylniach.

Rozdział piąty.

Przewietrzanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 65.

Pojęcie prawidłowego zaopatrzenia w świeże powietrze.

Ust. 1. We wszystkich kopalniach muszą być wydane zarządzenia dla prawidłowego zaopatrzenia w świeże powietrze w ten sposób, aby wszystkie dostępne wyrobiska znajdowały się stale w stanie zdolnym do pracy i do objazdu. O ile do tego nie wystarcza naturalny przewiew powietrza, musi przewietrzanie odbywać się zapomocą sztucznych urządzeń.

Ust. 2. Jeżeli ten stan jest zagrożony przez niezwykle okoliczności (przerwanie lub istotne zaburzenie przewietrzania, wybuch pożaru w kopalni itp.), to należy natychmiast usunąć robotników z zagrożonych wyrobisk (oddziałów ruchu) i je zamknąć. Mogą one być dopiero wtedy na nowo obłożone, gdy właściwy organ nadzorczy (§ 253) stwierdzi, że nie jest to połączone z niebezpieczeństwem.

§ 66.

Otwory na powierzchni do wciągania i wyciągania powietrza.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, musi na każdej kopalni być urządzony jeden otwór dla wciągania i jeden dla wyciągania powietrza.

§ 67.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Prowadzenie głównych prądów powietrza.

Ust. 1. *) Przewietrzanie należy tak urządzić, by powstało możliwie najwięcej samoistnych oddziałów powietrznych z oddzielnymi prądami powietrza. Pod takim oddziałem powietrznym należy rozumieć wszystkie roboty, przewietrzane jednym i tym samym prądem; oddział liczy się od punktu, w którym prąd świeżego powietrza pierwszy raz wchodzi do obłożonego miejsca roboczego. W takim oddziale powietrznym nie wolno zatrudniać równocześnie więcej niż stu, a na kopalniach z gazami wybuchowymi (wybuchającymi) więcej niż osmdziesięciu robotników. Udzielanie przejściowych ulg przez Okręgowy Urząd Górniczy jest dopuszczalne; jednakże może Urząd ten wydać w razie potrzeby również dalej idące ograniczenia, np. przy używaniu lokomotyw pędzonych paliwem płynnym. Istniejące już oddziały powietrzne należy w przeciągu trzech lat **) dostosować do wymogów tego postanowienia.

Ust. 2. Drogi wpadającego prądu powietrza należy na całej ich rozciągłości zabezpieczyć przed przedarciem się czadów pożarnych i przed dopływem szkodliwych gazów.

Ust. 3. Głównych prądów powietrza nie wolno doprowadzać do wyrobisk chodnikami, leżącymi w odbudowanym polu.

Ust. 4. Dla odprowadzania powietrza należy założyć i utrzymywać osobne odpływowe chodniki powietrzne nawet wtedy, gdy się powietrze odprowadza przez stare zroby.

Ust. 5. Zabrania się odprowadzania zużytego powietrza (§ 71 ust. 2) chodnikami głównymi, chodnikami objazdowymi i przewozowymi.

§ 68.

Przewietrzanie w nowych poziomach odbudowy.

Do nowych poziomów odbudowy należy doprowadzać świeże powietrze najkrótszą drogą; w obrębie poszczególnych oddziałów odbudowy należy prowadzić powietrze z dołu do góry.

U w a g a : *) Przepis tego ustępu obowiązuje tylko dla kopalń węgla kamiennego, dla innych kopalń obowiązuje tylko zdanie pierwsze tego ustępu.

**) t. j. do dnia 2 września 1920.

§ 69.

Wyjątki od postanowień §§ 67 i 68.

Od postanowień §§ 67 i 68 można odstąpić za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego i pod warunkami ustalonymi przez ten Urząd.

§ 70.

Przewietrzanie miejsc pracy.

Każde miejsce pracy musi być tak wydatnie przewietrzane, by po odpaleniu strzałów czady powstałe wskutek strzału odpłynęły jaknajprędzej.

§ 71.

Właściwości powietrza.

Ust. 1. W obłożonych miejscach pracy musi powietrze zawierać conajmniej 19 procentów objętościowych tlenu.

Ust. 2. Prąd powietrza, w którym zawartość tlenu wynosi mniej jak 19% objętości, albo zawartość węglowodorów więcej jak 1,5% objętości (powietrze zużyte), musi być odprowadzony jaknajkrótszą drogą, nieprzepływając już przez dalsze obłożone wyrobiska.

Ust. 3. Za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego i pod warunkami przez ten Urząd przepisany (skrócenie czasu pracy itd.) można wyjątkowo nadal używać prądów powietrza o mniejszej zawartości tlenu — jednak nie poniżej 18% objętości — w tych poziomach odbudowy, które w chwili wydania tego rozporządzenia *) były już w przygotowaniu lub w odbudowie.

§ 72.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

**Próby powietrza, badanie powietrza,
książka przewietrzania.**

Dla kopalń węgla kamiennego.

Ust. 1. Z każdego wychodzącego prądu powietrza, oraz w miejscach przez Okręgowy Urząd Górniczy wskazanych należy w odpowiedni sposób pobierać próby powietrza; próby te winno laboratorium, uznane przez Okręgowy Urząd Górniczy analizować na zawartość tlenu, węglowodorów, tlenku węgla i kwasu węglowego. Próby te należy pobierać i analizować przynajmniej raz na kwartał, a na kopalniach, do których odnosi się § 87 tych przepisów, conajmniej raz na miesiąc. Okręgowy Urząd Górniczy może jednak zlecić pobranie prób każdego czasu i w każdym miejscu, oraz zanalizować je na koszt posiadacza kopalni.

Ust. 2. Pobieranie próby powietrza ma być dokonane w zinianie dziennej i nie przed upływem jej pierwszej trzeciej części, o ile Okręgowy Urząd Górniczy inaczej nie zarządzi.

Ust. 3. Wyniki wszystkich analiz powietrza należy wpisywać do książki przewietrzania, która na żądanie ma być przedłożona Okręgowemu Urzędowi Górniczemu. Tę książkę należy założyć według wskazówek Okręgowego Urzędu Górniczego.

Dla innych kopalń.

Ust. 1. Na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego należy pobierać w sposób pewny próby powietrza w odstępach czasu i w miejscach przez ten Urząd wyznaczonych; mają one być analizowane na zawartość tlenu i węglowodoru przez stację doświadczalną, uznaną przez ten Urząd za godną zaufania. Powstałe przez to koszty ponosi posiadacz kopalni.

Ust. 2. Pobieranie próby powietrza ma być dokonane w zmianie dziennej i nie przed upływem jej pierwszej trzeciej części, o ile Okręgowy Urząd Górniczy inaczej nie zarządzi.

Ust. 3. Wyniki wszystkich analiz powietrza należy wpisywać do książki przewietrzania, która na żądanie ma być przedłożona Okręgowemu Urzędowi Górniczemu.

§ 73.

Pomiary powietrza, stacje pomiarowe.

Ust. 1. Na kopalniach węgla kamiennego należy mierzyć wpadające i wyciągające główne prądy powietrza, a na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego także częściowe prądy, conajmniej raz w miesiącu w oznaczonych miejscach (stacje pomiaru powietrza) specjalnie do tego celu urządzone.

Ust. 2. Na kopalniach węgla kamiennego należy na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego wykonywać na powierzchni i pod ziemią pomiary temperatury i pomiary ciśnienia powietrza zapomocą samozapisujących barometrów.

Ust. 3. Wynik przepisanych w ustępie 1 i 2 pomiarów i spostrzeżeń należy bezzwłocznie wpisać do książki przewietrzania (§ 72 ust. 3).

Ust. 4. Na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego należy stosować się do postanowień ustępu 1—3 także na kopalniach innego rodzaju.

§ 74.

Ustalanie ilości powietrza przez Wyższy Urząd Górniczy.

Na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego musi być do wyrobisk górniczych doprowadzona ilość powietrzna, przepisana przez ten Urząd.

§ 75.

Chodniki powietrzne. Przewietrzanie wyrobisk nieobłożonych i starych zrobów.

Ust. 1. W głównych chodnikach i przekopach powietrznych mają być utrzymywane kolejki celem wykonania na czas naprawek.

Ust. 2. Chodniki i przebitki powietrzne, które stały się zbyt wąskie dla przewietrzania, muszą być zamknięte szczelnie w sposób trwały.

Ust. 3. Nieobłożone wyrobiska kopalniane, jak i stare zrobry należy albo przewietrzać w rozmiarze wystarczającym dla zapobieżenia gromadzeniu się gazów wybuchających i złego powietrza albo też odgrodzić je od wyrobisk będących w ruchu stałymi przegrodami.

Ust. 4. Nieupoważnionym jest wstęp do zamkniętych wyrobisk górniczych wzbroniony.

§ 76.

Przekrój dróg powietrznych.

Ust. 1. Przekroje dróg powietrznych należy oznaczyć według stosunku ilości powietrza, potrzebnej dla całej kopalni i dla poszczególnych oddziałów odbudowy. Rozmiary ich należy tak wybrać, aby chwyżość powietrza nie przekraczała w prądzie wpadającym 240 m., a w prądzie wyciągającym 360 m. na minutę.

Ust. 2. Szyby powietrzne, przedziały powietrzne w szwach, kanały powietrzne i główne przekopy muszą mieć co najmniej 3 m² przekroju w świetle, przekopy oddziałowe, chodniki główne, szybiki, nadsiewłomy powietrzne i inne drogi powietrzne w pokładzie co najmniej 2 m², a przebitki powietrzne, drożyny powietrzne i przecinki powietrzne 1 m² przekroju w świetle.

Ust. 3. Dopuszczenie mniejszych przekrojów i większych chwyżości może nastąpić ze zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 77.

Przewietrzanie przez dyfuzję.

Niedopuszczalnem jest przewietrzanie przez samą dyfuzję przekopów, poziomych chodników i sztolni, które osiągnęły długość 60 m., a ślepych szwach, nadsiewłomów i chodników upadkowych, które osiągnęły głębokość 15 m.

§ 78.

Drzwi powietrzne.

Ust. 1. Drzwi powietrzne muszą być tak urządzone, by się samoczynnie zamykały.

Ust. 2. Drzwi powietrzne, które stały się bezcelowe, należy zdjąć.

§ 79.

Zakaz używania żarowni i zapalania gazów.

Zabrania się używania żarowni (spuszczanie naczyń z palącym się materiałem dla spowodowania przepływu powietrza), jak i rozmyślnego zapalania powietrza palnego.

§ 80.

(w brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Piece powietrzne.

dla kopalń węgla kamiennego:

Piece powietrzne są zabronione.

dla innych kopalń:

Ust. 1. Dla zakładania pieców powietrznych potrzebne jest pozwolenie Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 2. W pobliżu pieców powietrznych musi zawsze znajdować się w zapasie woda w takiej ilości, by można było ogień w piecu zgaasić.

Ust. 3. Dostępy do podziemnych pieców powietrznych muszą być zamknięte zapomocą urządzeń ogniotrwałych, zdalnych do użytku w każdej chwili i łatwych do posługiwania się nimi.

Ust. 4. Przy piecach powietrznych, urządzonych na powierzchni, muszą być wykonane odpowiadające warunkom ust. 3 urządzenia, zapomocą których możnaby było zamknąć szczególnie połączenia między szybem a piecem.

Ust. 5. Urządzenia, przepisane w ustępie 2 do 4, winny być wykonane przy piecach istniejących dnia 1 lipca 1900 r. do 1 stycznia 1901 r.

§ 81.

(Dla kopalń węgla kamiennego zniesiony rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923, obowiązuje tylko dla innych kopalń).

Piece powietrzne w szybach z wyprawą drzewną.

Ust. 1. Urządzenie pieców powietrznych jest bezwarunkowo zakazane w szybach obudowanych drzewem.

Ust. 2. Istniejące *) tego rodzaju piece powietrzne mogą być dalej utrzymywane w ruchu tylko za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego. Wniosek na udzielenie tego zezwolenia musi być uczyniony w ciągu sześciu tygodni od wejścia w życie tych przepisów **).

§ 82.

Postanowienia planu ruchu o przewietrzaniu.

Plan ruchu (§ 67 i nast. Powszechnej ustawy górniczej) musi zawierać dokładne wyjaśnienia co do przewietrzania, a w szczególności co do rozmiarów poszczególnych, od siebie niezależnych systemów przewietrzania.

§ 83.

Mapy przewietrzania.

(Ten § zniesiony został rozporządzeniem Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu z dnia 11 marca 1911. W jego miejsce obowiązują następujące postanowienia tego rozporządzenia:)

- § 1. Dla każdej kopalni węgla kamiennego musi istnieć mapa przewietrzania, na której ma być uwidoczniony każdorazowy stan przewietrzania. Dodatkowe wrysowanie urządzeń służących do przewietrzania winno nastąpić w ciągu 24 godzin po ich wykonaniu.
- § 2. Dla każdego pokładu należy w regule założyć osobną mapę przewietrzania. Jeżeli to jest dopuszczalne bez szkody dla wyrazistości, może być przewietrzanie kilku pokładów przedstawione na jednej mapie; w tym wypadku musi jednak być prowadzona jeszcze osobna dokładna mapa dla istniejących pól pożarnych.
- § 3. Na mapie przewietrzania należy uwidocznić:
 - a) wszystkie szyby, sztolnie i chodniki,
 - b) wszystkie inne wyrobiska górnicze, które są albo obłożone albo przejściowo zamknięte albo oddzielone tamami,
 - c) odbudowane części pokładów, o ile mają związek z przewietrzaniem,
 - d) wszystkie urządzenia, mające wpływ na przewietrzanie, w szczególności tamy powietrzne, oraz wszystkie tamy ogniowe, drzwi powietrzne nawet wtedy, jeżeli te tamy i drzwi, jak w zamknię-

U w a g a: *) w dniu 18 stycznia 1900.

**) t. j. do dnia 11 sierpnia 1900.

tych polach pożarnych, pozostały niewykończone, mostki powietrzne, stacje pomiaru powietrza, główne wentylatory,

- e) główne i częściowe kierunki prądu powietrza (drogi powietrzne),
- f) pola pożarne, które należy jako takie wyraźnie zaznaczyć.

§ 4. 1. O ile Okręgowy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, należy mapy przewietrzania wykonywać w podziałce nie mniejszej jak 1 : 2000.

2. Aby uzyskać potrzebną wyrazistość w przedstawieniu przewietrzania, wolno w poszczególnych częściach mapy odstąpić od przedstawienia wyrobisk górniczych według podziałki.

§ 5. 1. Dla kopalń węgla kamiennego, w których odbudowuje się więcej niż jeden pokład, musi być prowadzoną oprócz mapy przewietrzania także przeglądowa mapa przewietrzania, dająca jasny obraz przebiegu głównych prądów powietrza i uwidaczniająca przewietrzanie kopalni w całości.

2. Przeglądowe mapy przewietrzania należy prowadzić w podziałce nie mniejszej jak 1 : 5000. § 4 ust. 2 ma odpowiednie zastosowanie.

§ 6. Przy zakładaniu i uzupełnianiu map przewietrzania należy używać znaków przepisanych przez Wyższy Urząd Górniczy, wyłożonych w Oddziale mierniczym Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 7. Na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego mają te postanowienia zastosowanie — oprócz do kopalń węgla kamiennego — także do kopalń innych mine-ratów.

§ 84.

(w brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Nadzór nad przewietrzaniem.

Ust. 1. Stosunki przewietrzania kopalni winien przede-wszystkiem zawsze troskliwie nadzorować kierownik ruchu (§ 255). Przy urządzaniu i wykonywaniu ruchu kopalni należy starać się o stworzenie i utrzymywanie uregulowanego i wystarczającego przewietrzania wyrobisk kopalnianych. Kierownik ruchu winien zarządzenia, wydane już w nagłych wypadkach przez podwładne mu lub zastępujące go organa nad-zorcze (§ 253), badać i wyraźnie je potwierdzić lub zmienić.

Ust. 2.

dla kopalń węgla kamiennego:

O ile Okręgowy Urząd Górniczy nie zezwolił na inne uregulowanie sprawy, winien każdy samoistny zakład posiadać specjalną osobę (§ 253), wykonującą nadzór nad całą gospodarką powietrzną zakładu (szytgar wiatrowy). Obowiązki i prawa tej osoby w stosunku do kierownika ruchu i szytgarów oddziałowych należy ustalić w regulaminie służbowym, który ma się przedłożyć Okręgowemu Urzędowi Górniczemu do wiadomości. Osobie tej nie wolno poruczać czynności, któreby jej przeszkadzały w wypełnianiu głównego jej zadania.

dla innych kopalń:

Na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego należy ustanowić osobne organa nadzorcze (§ 253), które mają wyłącznie powierzony sobie nadzór nad przewietrzaniem.

§ 85.

Regularne badanie pojawiania się gazów wybuchających.

Wszystkie kopalnie węgla kamiennego winny być badane co do występowania gazów wybuchających przez organ nadzorczy (§ 253), zgłoszony pisemnie w Okręgowym Urzędzie Górniczym. Odstępy czasu, rozmiary i sposób tego badania ustanawia Okręgowy Urząd Górniczy.

§ 86.

Występowanie gazów wybuchających i pyłu węglowego.

Obowiązek zgłaszania.

Ust. 1. Kierownik ruchu (§ 255) winien bezzwłocznie donieść Okręgowemu Urzędowi Górniczemu tak o pierwszym, jak i o ponownie po dłuższej przerwie zachodzącym pojawieniu się gazów wybuchających, jak wreszcie o występowaniu drobnego, suchego pyłu węglowego. Również należy bezzwłocznie donieść temu Urzędowi o każdym zapaleniu się lub wybuchu mieszanin gazowych lub pyłu węglowego, przyczem należy podać bliższe okoliczności, wśród których ono nastąpiło.

Ust. 2. To doniesienie jest wymagane nawet wtedy, gdy pokazały się tylko ślady gazów wybuchających i choćby wskutek zapalenia się tych gazów lub pyłu węglowego nie nastąpiło uszkodzenie ludzi.

Tytuł drugi.

Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 87.

Pojęcie kopalni z gazami wybuchającymi.

Ust. 1. Kopalnie, w których wyrobiskach zostały zapomocą lampy bezpieczeństwa (§ 105 ust. 1) stwierdzone gazy wybuchające, podlegają jako kopalnie z gazami wybuchającymi, prócz powyższych ogólnych przepisów, także następującym przepisom szczegółowym, o ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków.

Ust. 2. Jeżeli istnieje kilka oddziałów samoistnych pod względem przewietrzania, wydobywania i regularnej jazdy, to każdy z nich ma być uważany za oddzielną kopalnię po myśli tych postanowień.

Ust. 3. Za kopalnię z gazami wybuchającymi ma być na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego uważana kopalnia lub jej części także wtedy, jeżeli w niej należy się spodziewać na podstawie miejscowych spostrzeżeń występowania gazów wybuchających.

§ 88.

Przewietrzanie naturalne. Ogrzewanie powietrza.

Zaopatrywanie w powietrze wyłącznie przez naturalny jego przepływ jest zakazane. Również jest niedopuszczalne, o ile Wyższy Urząd Górniczy nie dozwolił wyjątków, przewietrzanie zapomocą kominów kotłowni lub przez ogrzewanie wypływającego powietrza zapomocą pary.

§ 89.

Maszyny przewietrzające.

Ust. 1. Należy zaopatrzyć się w maszyny dla wytwarzania przewiewu powietrza o takiej sile, by przepisana najmniejsza ilość powietrza (§ 91) mogła być każdej chwili i natychmiast zwiększona o 25%.

Ust. 2. Każda maszyna do przewietrzania musi być zaopatrzona w samozapisujący licznik depresji (kompresji) i w samoczynne urządzenie do smarowania dla uniknięcia przerw z powodu smarowania.

Ust. 3. Diagramy depresji (kompresji) należy przechowywać conajmniej przez dwa miesiące.

§ 90.

Piece powietrzne.

(Postanowienia tego §-u zniesione zostały dla kopalń węgla kamiennego rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923, dla innych kopalń pozostają nadal w mocy).

Zakładanie pieców powietrznych w kopalniach z gazami wybuchającymi jest, nie naruszając postanowień §§ 80 i 81, dozwolone tylko pod tym warunkiem, że wykonane będą urządzenia, zabezpieczające zasilanie pieca świeżem powietrzem i wolny odwrót dla obsługującego piec, oraz urządzenia wykluczające zapalenie się powietrza kopalnianego od gazów kopalnianych.

§ 91.

Ilość powietrza w ogólności.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Dla kopalń węgla kamiennego:

Ust. 1. O ile Wyższy Urząd Górniczy nie przepisał większej ilości powietrza, musi ilość powietrza, doprowadzanego na minutę do kopalni z gazami wybuchającymi, wynosić conajmniej trzy metry sześciennie na głowę największego obłożenia pod ziemią w jednej zmianie, przyczem konia liczy się za czterech ludzi.

Ust. 2. Za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego wolno poszczególne oddziały zaopatrywać w mniejsze ilości powietrza; ilości te nie mogą jednak być mniejsze niż dwa metry sześciennie na robotnika i minutę.

Ust. 3. Jeżeli ilości powietrza podane w ustępie 1 i 2 nie wystarczają, aby zawartość węglowodorów w prądzie wychodzącym z oddziału odbudowy lub z przodka utrzymać stale poniżej 1%, natenczas należy te ilości odpowiednio zwiększyć.

Dla innych kopalni:

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie przepisał większej ilości powietrza, musi ilość powietrza, doprowadzana na minutę do kopalni z gazami wybuchającymi, wynosić conajmniej dwa metry sześciennie na głowę największego obłożenia pod ziemią w jednej zmianie, przyczem konia liczy się za czterech ludzi.

§ 92.

Ilość powietrza przy robotach odkrywczych i przygotowawczych.

Ust. 1. Przy wszystkich robotach odkrywczych i przygotowawczych w nowem polu musi dopływać do przodka conaj-

mniej pięć metrów sześciennych czystego powietrza na głowę najliczniejszego ich obłożenia.

Ust. 2. W pokładach ubogich w gazy mogą być dopuszczone mniejsze ilości powietrza za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 93.

Przewietrzanie miejsc roboczych.

Zapobieganie gromadzeniu się gazów wybuchających.

Na kopalniach z gazami wybuchającymi musi normalne zaopatrzenie w powietrze być dostateczne, aby wśród zwykłych okoliczności było wykluczone nagromadzenie się gazów wybuchających — rozpoznawalne przy pomocy lampy bezpieczeństwa (§ 105 ust. 1) — we wszystkich otwartych wyrobiskach i we wszystkich miejscach roboczych.

§ 94.

Kierunek prądu powietrza.

Odświeżanie powietrza.

Ust. 1. Do każdego poziomu odbudowy musi być doprowadzona najkrótszą drogą potrzebna ilość (§§ 65, 70, 71 i 91 do 93) świeżego powietrza, które nie było jeszcze używane do przewietrzania innego poziomu; w obrębie poszczególnych poziomów odbudowy musi być prąd powietrza zawsze prowadzony do góry.

Ust. 2. Prowadzenie prądu powietrza w dół jest dopuszczalne tylko w nadsiewłomach i w chodnikach upadkowych, oraz w przodkach równoległych do nich, będących w wykonaniu. Przy innych robotach jest ono dopuszczalne wyjątkowo (np. jeżeli prowadzone w dół powietrze nie ma być więcej użyte albo jeżeli w poszczególnych dobrze przewietrzanych miejscach odbudowy silne ciśnienie skał utrudnia bardzo utrzymywanie osobnych chodników dla odprowadzania powietrza) za odwołaniem każdej chwili pozwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Tam, gdzie się tego nie da uniknąć, może być powietrze, które było już użyte do zaopatrzenia głębszego poziomu, prowadzone za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego do miejsc roboczych wyższego poziomu pod warunkiem, że w tym wyższym poziomie odświeża się je przez bezpośrednie i nieprzerwane doprowadzanie dostatecznych ilości powietrza jeszcze nieużywanego.

§ 95.

Przebitka powietrzna do wyższego poziomu.

Ust. 1. W żadnym oddziale odbudowy nie mogą być chodniki główne i rozdzielcze dalej przedłużane, chodniki odbudowy pędzone ani odbudowa prowadzona, dopóki dla tego oddziału odbudowy nie jest ukończona przebitka powietrzna do wyższego poziomu i dopóki nie uzyskano odpowiadającego przepisom prądu powietrza. Dopuszczalne jest jednak równoczesne pędzenie chodnika głównego (rozdzielczego) i chodnika mającego na celu stworzenie połączenia z wyższym poziomem, jeżeli prąd powietrza odpływający z jednego z tych chodników nie przechodzi przez przodek roboczy drugiego chodnika.

Ust. 2. Prądy powietrza, które służyły do przewietrzania robót odkrywczych i przygotowawczych w pokładach w nowym polu, nie mogą przepływać w drodze do poziomu powietrznego przez obłożone chodniki odbudowy i odbudowę.

§ 96.

Wyjątki od postanowień §§ 94, 95.

Niestosowanie się do postanowień §§ 94 ust. 1 i 95 jest dopuszczalne za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 97.

**Przewietrzanie pogłębianych szybów i robót chodnikowych.
Pędzenie wyrobisk równoległych. Przegrody powietrzne.**

Ust. 1. Przy pogłębianiu szybów należy prowadzić przegrody powietrzne w ten sposób, by oddalenie spodka szybu od końca przegrody powietrznej nie przekraczało 20 m.

Ust. 2. Przekopy, chodniki poziome, nadsiewłomy i — przy długości ponad 15 m. — także chodniki upadkowe muszą być pędzone z zastosowaniem systemu wyrobisk równoległych albo z równoczesnym ustawianiem stałych (tj. szczelnie przystających do stropu i spodka albo do obu ścian) przegród powietrznych. W nadsiewłomach i dłuższych ponad 15 m. chodnikach upadkowych muszą być równocześnie stawiane przegrody powietrzne od ostatniej przebitki także przy zastosowaniu systemu wyrobisk równoległych.

Ust. 3. Używanie szczelnie zamkniętych lutni powietrznych (skrzynek powietrznych) o przekroju co najmniej 0.5 m² w świetle zamiast przegród powietrznych jest w chodnikach dowerzchnich za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego wyjątkowo dopuszczalne.

Ust. 4. Przy robotach wymienionych w ust. 2 nie może wynosić oddalenie miejsca roboczego od ostatniej otwartej

przebitki więcej jak 20 m., od końca przegrody powietrznej lub — ust. 3 — wylotu lutni powietrznych więcej jak 4 m. Jako miejsce robocze w znaczeniu tego przepisu należy rozumieć w chodnikach pędzonych w pokładzie przodek wyrobowy na całą miąższość pokładu, a tam gdzie strop lub spąg ma być przybierany albo gdzie węgiel odbudowuje się w kilku ławach przodek wyrobowy tej ławy, do której się wdzierają.

Ust. 5. Na długości nie większej jak 15 m. może być koniec stałej przegrody powietrznej zastąpiony ruchomą przegrodą (zasłona powietrzna itd.), jeżeli zachodzi obawa uszkodzenia stałej przegrody wskutek pracy w przodku.

§ 98.

Przewietrzanie odrębne.

Ust. 1. Przodki mogą być zaopatrywane w świeże powietrze zamiast urządzeniami wymienionymi w § 97 ust. 2:

- a) za pomocą przewietrzania odrębnego przez zgęszczone powietrze lub wodę pod ciśnieniem w lutniach z zastosowaniem injektorów lub bez nich,
- b) za pomocą wentylatorów poruszanych maszynowo.

Ust. 2. Obowiązkowo musi to być wykonane, jeżeli urządzenia opisane w § 97 ust. 2 nie wystarczają, aby skutecznie zapobiedz gromadzeniu się gazów wybuchających.

Ust. 3. Dla wzmocnienia stałego prądu powietrza, doprowadzanego do pędzonych chodników albo dla odrębnego przewietrzania robót w pokładach o nieznacznym występowaniu gazu kopalnianego może być używane także samo zgęszczone powietrze.

Ust. 4. Wentylatory ręczne mogą być zastosowane do przewietrzania odrębnego tylko o tyle, o ile w myśl § 103 ust. 1 dopuszczone są jako wyłączne środki przewietrzające.

Ust. 5. Wymienione poprzednio w ust. 1—4 urządzenia do odrębnego przewietrzania muszą zawsze być tak daleko doprowadzone, aby zaopatrywanie przodków roboczych w powietrze nie było pozostawione samej dyfuzji.

§ 99.

Drożyny powietrzne. Lutnie powietrzne.

Ust. 1. Jeżeli to jest konieczne ze względu na szczególne okoliczności (mały przekrój chodników, silne ciśnienie skał itp.) i możliwe bez niebezpieczeństwa, to mogą być zastosowane zamiast przegród powietrznych przy systemie wyrobisk równoległych, jak i przy przekopach i poziomych chodnikach także drożyny powietrzne, przecinki powietrzne i lutnie powietrzne o dostatecznym przekroju z tem ograniczeniem, że oddalenie

miejsca roboczego (§ 97 ust. 4) od wylotu prądu świeżego powietrza nie może przekraczać 4 m.

Ust. 2. Bezpośrednio przed zapaleniem strzału może być ostatnia część lutni usunięta wtedy, jeżeli należy się spodziewać uszkodzenia jej przez robotę strzelniczą. Tę część lutni należy założyć z powrotem, skoro to tylko bez narażenia się na niebezpieczeństwo stanie się możliwem.

§ 100.

Otwory wiertnicze dla przewietrzania.

Pomocnicze używanie otworów wiertniczych dla przewietrzania zamiast przebitek powietrznych jest dozwolone, jeżeli zaraz po przewierceniu przekrój ich w ten sposób zostanie powiększony, że staną się one zdadne do jazdy.

§ 101.

Przewietrzanie nadsiewłomów.

Nadsiewłomy, które mają być pędzone dalej jak na 30 m., muszą być zgłoszone Okręgowemu Urzędowi Górniczemu z podaniem urządzeń, jakie mają być wykonane dla zaopatrzenia ich w powietrze.

§ 102.

Wentylatory ręczne.

Dopuszczalność ich użycia, obsługa.

Ust. 1. Wentylatory ręczne — pominawszy wypadki przewidziane w § 103 ust. 1 — mogą być używane tylko pomocniczo albo dla wzmocnienia stałego prądu powietrza doprowadzanego do przodka chodnikowego albo dla usunięcia nagromadzonych gazów wybuchających.

Ust. 2. Używanie ich jest dopuszczalne zawsze tylko na osobne polecenie kierownika ruchu lub jego zastępcy, które ma być wciągnięte do książki objazdowej.

Ust. 3. Muszą one być ustawione w świeżym prądzie powietrza. Przytem należy zarządzić, aby odprowadzane powietrze odchodziło do wyciągającego prądu powietrza, nie wchodząc w styczność z prądem, który służy do zaopatrzenia w powietrze miejsca przewietrzanego.

Ust. 4. Jeżeli nagromadzone gazy wybuchające usuwa się zapomocą wentylatora, to należy je odprowadzić tak, by nie powodowały niebezpieczeństwa i nie przepływały już więcej przez wyrobiska będące w ruchu

Ust. 5. Dla popędu wentylatorów ręcznych wolno używać tylko godnych zaufania i silnych ludzi. Podlegają oni szczególnemu nadzorowi przodowych, którym mają natychmiast donieść, jeżeli ruch wentylatorów musi być ewentualnie przerwany.

§ 103.

Dopuszczalność wyłącznego przewietrzania zapomocą wentylatorów ręcznych.

Ust. 1. Używanie samych tylko wentylatorów ręcznych do przewietrzania jest dopuszczalne:

1. dla przebitek powietrznych i chodników odbudowy, jednak w całości tylko na długość 40 m. od ostatniej otwartej przebitki, o ile Okręgowy Urząd Górniczy tego wyraźnie nie zakazał;
2. dla innych robót tylko za osobnem zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 2. Przytem zabrania się przewietrzania kilku robót chodnikowych przy pomocy jednego i tego samego wentylatora ręcznego; ponadto musi on być stale w ruchu przez czas trwania zmiany, a po przerwach przez dwie godziny przed ponownem obłożeniem oddziału odbudowy.

§ 104.

Wbudowanie podwójnych drzwi powietrznych.

Gdzie poprzez drzwi powietrzne odbywa się żywy ruch albo gdzie należy się spodziewać, że chwilowe pozostawienie otworem drzwi powietrznych wpłynie niekorzystnie na rozdzielanie prądów powietrza albo na nieprzerwane doprowadzanie dostatecznej ilości powietrza (§§ 70, 71, 92, 95) do przodków w chodnikach odkrywczych i przygotowawczych lub w obłożonych przodkach odbudowy, tam należy umieścić jeszcze drugie drzwi powietrzne w takim oddaleniu od pierwszych, aby przy otwarciu pierwszych drugie były zamknięte.

§ 105.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Regularne badanie co do pojawiania się gazów wybuchających. Dozorcy wiatrowi.

Ust. 1.

Dla kopalń węgla kamiennego:

Wszystkie przodki, nieobłożone w bezpośrednio poprzedzającej zmianie, jakoteż wszystkie wyrobiska, któremi do nich dojść można i inne wskazane miejsca muszą być badane na występowanie gazów zapomocą lampy bezpieczeństwa, wyka-

zującej z absolutną pewnością 1% gazu kopalnianego w powietrzu. Badania tego winni dokonywać specjaliści dozorczy wiatrowi i to nie wcześniej niż trzy godziny przed zjazdem załogi. Dozorcy ci winni zapisać wynik badania na tablicach, umieszczonych w odpowiednich miejscach chodników prowadzących do owych przodków, jakoteż w pobliżu przodków samych; pozatem winni zapisać wynik badania do osobnej książki i powiadomić o nim na powierzchni sztygara oddziałowego przed zjazdem załogi.

Dla innych kopaliń:

W ciągu pięciu godzin przed zjazdem załogi muszą być wszystkie przodki i prowadzące do nich chodniki zbadane starannie co do występowania gazów wybuchających przez organa osobno do tego wyznaczone (dozorcy wiatrowi) przy pomocy lampy bezpieczeństwa, wykazującej z absolutną pewnością 1% gazu kopalnianego w powietrzu.

Ust. 2. Przodkowi są obowiązani badać dokładnie przodek, w którym pracuje ich drużyna co do występowania gazów wybuchających przy pomocy lampy bezpieczeństwa tak przed rozpoczęciem pracy, jak i podczas zmiany, a zwłaszcza zawsze po przerwie w pracy przed jej podjęciem.

Ust. 3. Aż do zakończenia tego badania muszą pozostali robotnicy zatrzymać się w miejscu, w którym nie grozi niebezpieczeństwo, w świeżym prądzie powietrza.

§ 106.

Środki bezpieczeństwa przy nagromadzeniu się gazów wybuchających.

Ust. 1. Jeżeli dozorca wiatrowy lub przodkowy znajdzie przy badaniu (§ 105) lub podczas czasu pracy gazy wybuchające, to powinien się postarać o to, aby zagrożony przodek i te wyrobiska, do których niebezpieczne powietrze bez znacznego odświeżenia odchodzi, były natychmiast zamknięte i aby jaknajrychlej o pojawieniu się gazów wybuchających zostali uwiadomieni robotnicy w innych zagrożonych miejscach, jakoteż te organa nadzorcze (§ 253), które najprędzej można osiągnąć.

Ust. 2. Uwiadomiony organ nadzorczy winien zarządzić jaknajszybsze powiadomienie kierownika ruchu i zastosować środki ochronne, potrzebne ewentualnie dla odwrócenia bezpośredniego niebezpieczeństwa.

Ust. 3. Ostateczne, dla usunięcia niebezpieczeństwa potrzebne zarządzenia wydaje kierownik ruchu. (§ 255.)

Ust. 4. Bez zezwolenia kierownika ruchu nie może być praca w zagrożonych wyrobiskach na nowo podjęta.

Ust. 5. Od postanowień ust. 2—4 można odstąpić, jeżeli nagromadzone gazy wybuchające mogą być usunięte natychmiast i bez niebezpieczeństwa np. przez zamknięcie pozostawionych otworem drzwi powietrznych przez doprowadzenie przegrody lub lutni.

§ 107.

Usuwanie niebezpieczeństwa pyłu węglowego.

(Zniesiony rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1907, w miejsce jego obowiązują postanowienia tego rozporządzenia; patrz Część I Zbioru, oddział II.)

§ 108.

Zakaz palenia tytoniu, używania otwartego światła itd.

Palenie tytoniu, jak i zabieranie ze sobą tytoniu, fajek, otwartych lamp, zapalek lub innych przyrządów do niecenia ognia z wyjątkiem stali. krzemienia, hubki i knota saletrowanego jest zakazane.

Tytuł trzeci.

Przepisy dla ochrony przed innymi szkodliwymi gazami.

§ 109.

Tamy ogniowe.

Na kopalniach węgla kamiennego i brunatnego należy do ostatecznego zamknięcia odbudowanych oddziałów odbudowy w pokładach skłonnych do samozapalania się, jakoteż do zamknięcia pól pożarnych używać tam z materiału ogniotrwałego (tamy ogniowe).

§ 110.

Nadzorowanie tam ogniowych.

Ust. 1. Tamy ogniowe mają być regularnie badane co do szczelności ich zamknięcia, co do stopnia ciepłoty obserwowanego przy tamach i o ile możności także co do panującego za nimi ciśnienia gazów przez sztygara oddziałowego (§ 255) lub inne doświadczone osoby, wyznaczone specjalnie przez kierownika ruchu.

Ust. 2. Osoby, którym poruczono to badanie, mają używać przy tem jako oświetlenia lampy bezpieczeństwa; prócz tego dozwolone jest używanie dostatecznie zabezpieczonej lampy elektrycznej.

Ust. 3. O nieprawidłowościach lub brakach, spostrzeżonych przy badaniu, należy zawiadomić natychmiast kierownika ruchu.

Ust. 4. Na kopalniach węgla kamiennego ma być stan rzeczy znaleziony przy badaniu regularnie wciągany do książki przewietrzania (§ 72 ust. 3).

§ 111.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Otwieranie i usuwanie tam ogniowych.

Ust. 1. Przy otwieraniu lub usuwaniu tam ogniowych należy przestrzegać następujących ostrożności:

1. Należy wykonywać je tylko pod kierownictwem organu nadzorczego (§ 253), któremu należy dodać conajmniej dwóch doświadczonych robotników. Robotnicy ci i organa nadzorcze powinni być przy tem zaopatrzeni w lampy bezpieczeństwa, a w celu ochrony przed trującymi gazami w chustki nasyczone octem lub w odpowiednie aparaty (§ 112) do oddychania.
2. Wolno używać tylko światła dopuszczonego na kopalniach z gazami wybuchającymi.
3. W celu zabezpieczenia odwrotu w razie nagłego silniejszego przypływu gazów pożarowych należy w odpowiednich miejscach ustawić drzwi albo łatwe do zamykania przepierzenia, któreby szczelnie zamykały przystęp do tam ogniowych.
4. Przed rozpoczęciem robót mających na celu otwarcie lub usunięcie tam ogniowych powinien organ nadzorczy (§ 255) starannie i ostrożnie zbadać zapomocą lampy bezpieczeństwa przestrzenie położone przed tamą, czy nie ma tam gazów wybuchających lub złych. Towarzyszący organowi nadzorcemu powinni śledzić uważnie to badanie i podczas niego znajdować się w odpowiedniej odległości od organu nadzorczego, aby na wypadek grożącego mu niebezpieczeństwa mogli mu bezzwłocznie pospieszyć z pomocą.
5. Dla zbadania gazów znajdujących się poza tamami ogniowymi należy je po kolei przewiercić u dołu, w środku i u góry tak, by zawsze tylko jeden otwór świdrowy był otwarty.
6. Występujące przy otwieraniu lub usuwaniu tam ogniowych szkodliwe gazy, należy odprowadzić w sposób dla załogi kopalni nieszkodliwy i wykluczający niebezpieczeństwo.

Ust. 2. Powyższe postanowienia odnoszą się również do ustawiania i zamykania tam ogniowych.

§ 112.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Przyrządy dla ochrony przed gazami szkodliwymi.

Dla kopalń węgla kamiennego:

Ust. 1. W każdym samoistnym zakładzie kopalnianym winna się znajdować stacja ratownicza. Stacja ta musi być wyposażona w takie przenośne aparaty do oddychania i w takie przenośne lampy elektryczne, które zezwalają na conajmniej półtoragodzinną pracę w gazach szkodliwych. Stacja ta winna również posiadać odpowiednie aparaty, służące do cucenia i dostateczną ilość części zapasowych i przynależnych przyborów. Wszystkie przyrządy winny być w każdej chwili dostępne i zdadne do użytku.

Ust. 2. Liczba aparatów do oddychania musi wynosić conajmniej 1% podziemnej załogi głównej zmiany, w każdym razie nie mniej niż 10, liczba lamp conajmniej 3%, jednak nie mniej niż 30. Do liczby aparatów wlicza się tylko aparaty jednego i tego samego typu i modelu, dopuszczonego przez Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach. Zapasowe części do aparatów do oddychania i nabite akumulatory do lamp winny znajdować się w takiej ilości, by wystarczyły na ciągłą pracę wszystkich aparatów przez conajmniej 10 godzin. Aparaty do cucenia winny się znajdować w ilości conajmniej jednego na każde ośm aparatów do oddychania.

Ust. 3. Za utrzymanie w dobrym stanie aparatów do oddychania i lamp i za prawidłowe działanie stacji ratowniczej odpowiedzialny jest kierownik albo ten, któremu on to zlecił. Nazwisko tej osoby, która winna mieszkać blisko stacji, należy podać Okręgowemu Urzędowi Górniczemu i wpisać do książki kopalnianej, oraz do książki stacji ratowniczej (ust. 5). Osoba ta winna conajmniej co 14 dni badać dokładnie wszystkie aparaty, lampy, i inne przyrządy ratownicze, a o wyniku badania powiadomić niezwłocznie kierownika i wpisać wynik ten do książki stacji ratowniczej; niezależnie od tego winna się ona przekonać o stanie aparatów itd. po każdorazowym ich użyciu. Okręgowy Urząd Górniczy może przeprowadzić badania te przez powołanych przez siebie rzeczoznawców, na koszt posiadacza kopalni.

Ust. 4. W każdym samoistnym zakładzie musi być wyszkolona w używaniu aparatów do oddychania liczba osób, równająca się conajmniej 2% podziemnej załogi głównej zmiany, w każdym razie jednak nie niższa od dwudziestu. W czasie szkolenia winny poszczególne osoby odbywać ćwiczenia w chodniku zadymionym conajmniej co czternaście dni, po wyszkoleniu conajmniej co dwa miesiące. O odpowiednio

urządzone miejsca do ćwiczeń (chodnik zadymiony), jakoteż wszystkie urządzenia, które Okręgowy Urząd Górniczy pozbawia uznania za potrzebne, musi postarać się posiadać kopalni na swój koszt. Okręgowy Urząd Górniczy może po wyszkoleniu poddać osoby należące do drużyny ratowniczej egzaminowi, a to przez swego delegata albo przez rzeczoznawców na koszt posiadacza kopalni.

Ust. 5. Sprawozdanie z odbytych ćwiczeń, winna odpowiedzialna za nie osoba (ust. 3) wpisać do książki stacji ratowniczej. W sprawozdaniu powinny być naprowadzone numery aparatów i lamp użytych do ćwiczenia. Książka ta, którą należy na żądanie przedłożyć Okręgowemu Urzędowi Górniczemu, winna zawierać także uwagi o zdatości poszczególnych osób ćwiczących i szczegółowy wykaz aparatów i przyrządów, znajdujących się w stacji ratowniczej.

Ust. 6. Osobom odpowiedzialnym za dobre utrzymanie aparatów i lamp, jakoteż osobom wyszkolonym w używaniu aparatów należy wręczyć pisemną instrukcję służbową, która musi być zatwierdzona przez Okręgowy Urząd Górniczy; nazwiska tych osób i adres ich mieszkania winny być wywieszone w stacji ratowniczej.

Ust. 7. Wszystkie osoby należące do drużyny ratowniczej winny być przez lekarza wyszkolone w udzielaniu pierwszej pomocy przy nieszczęśliwych wypadkach.

Ust. 8. Okręgowy Urząd Górniczy może dla poszczególnych zakładów wydać dalej idące zarządzenia.

Ust. 9. Udzielenie ulg w wykonywaniu postanowień tego §-u może nastąpić, jeżeli kilka zakładów urządzi ze zgodą Wyższego Urzędu Górniczego wspólną stację ratowniczą.

Dla innych kopalń:

Ust. 1. Na kopalniach węgla brunatnego winny znajdować się dla każdego pola szybowego dwa, a na żądanie Okręgowego Urzędu Górniczego także więcej przyrządów, chroniących przed wdychaniem niebezpiecznych gazów.

Ust. 2. Kierownik ruchu (§ 255) winien starać się o to, aby te aparaty znajdowały się w stanie zdatnym do użytku i aby była dostateczna liczba organów nadzorczych (§ 253) i robotników, wyszkolonych przez powtarzające się ćwiczenia w używaniu tych aparatów.

§ 113.

Środki ostrożności przeciw pożarom kopalnianym.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków należy na kopalniach węgla kamiennego:

1. postarać się przez założenie szczelnie zamykających i ogniotrwałych tam lub drzwi o to, aby wszystkie poła-

czenia między sąsiadującymi oddziałami odbudowy, mającymi samoistne przewietrzanie (zwłaszcza odgałęzionym prądem powietrza), mogły być każdej chwili szczelnie zamknięte,

2. mieć dla jaknajszybszego urządzenia tamy pożarnej w wypadku gwałtownego niebezpieczeństwa w zapasie na każdym poziomie odbudowy w odpowiednim miejscu materiały budowlane (drzewo, gwoździe, glinę, kamienie, wapno, piasek itd.) w takiej ilości, aby z nich można było natychmiast zbudować conajmniej dwie tamy.

§ 114.

Środki zapobiegawcze przeciw samozapalaniu się węgla.

W pokładach węgla kamiennego, skłonnych do samozapalania się, należy o ile możliwości zapobiegać wybuchowi pożaru kopalnianego stosownymi środkami (czysta odbudowa i szczelne zamknięcie starych zrobów, o ile możliwości zupełne usunięcie drobnego węgla z odbudowy, należyte wypełnianie załomów na powierzchni i pęknięć, koncentracja miejsc wydobywania itp.).

Rozdział szósty.

Oświetlanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 115.

Stałe oświetlanie na powierzchni i pod ziemią.

Ust. 1. O ile światło dzienne nie jest dostateczne, należy odkrywki i wszystkie urządzenia kopalniane na powierzchni, podziemne hale maszynowe, miejsca krzyżowania się chodników i przekopów o żywym ruchu, nadszybia i podszybia szybów, wyciągów, szybików, najwyższe i najniższe poziomy nadawcze pochylń i pochyłych szybów, jak i stacje nadawcze chodników, w których odbywa się przewóz maszynowy, oświetlać jasno podczas ruchu przy pomocy stale umieszczonych urządzeń do oświetlenia.

Ust. 2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do tych nadszybi, podszybi i poziomów nadawczych, które z powodu niewielkiego przewozu nie są stale obłożone podczas zmiany.

Ust. 3. Na wymienionych w ust. 1 poziomach nadawczych i wydawczych, oraz na innych punktach węzłowych komunikacji, gdzie nie wprowadzono oświetlenia elektrycznego, musi być oświetlenie wzmocnione wedle możliwości odpowiednimi środkami (wybielenie, reflektory).

§ 116.

Zakaz używania otwartego światła.

Używanie otwartego światła jest zabronione we wszystkich miejscach pod ziemią (stajnie, magazyny itp.), w których znajdują się łatwo zapalne przedmioty (siano, słoma, pakuły do czyszczenia itp.), jak również w miejscach pod ziemią, które nie są wolne od obudowy drzewnej i w których umieszczone są maszyny poruszane parą.

§ 117.

Właściwości środków do oświetlania.

Ust. 1. Lampy i materiały do oświetlenia muszą być tego rodzaju, aby nie powodowały znacznego pogorszenia się powietrza.

Ust. 2. W szczególności nie należy używać do lamp bez cylindrów nafty lub mieszanin oleju rzepakowego z przeważającą domieszką nafty.

§ 118.

Stałe utrzymywanie w pogotowiu lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Dla pola każdego szybu na kopalni węgla kamiennego muszą być każdej chwili w pogotowiu przynajmniej cztery, a jeżeli odbudowuje się pokład skłonny do pożaru kopalnianego, przynajmniej ośm lamp bezpieczeństwa, odpowiadających swem urządzeniem przepisom § 122, w stanie czystym i zdatnym do użytku. Mają one być przechowywane w miejscu podanem do wiadomości zapomocą wywieszki (§ 252).

Ust. 2. Przepisy § 123 ust. 1 i 2 i § 128 mają do tych lamp również zastosowanie.

§ 119.

Zakaz objazdu bez światła.

Zabrania się objeżdżać bez światła wyrobiska w kopalni, które nie są oświetlone dziennem światłem lub stałymi lampami.

§ 120.

Noszenie przy sobie środków do zapalania.

W podziemnych wyrobiskach kopalnianych powinien każdy robotnik i każdy organ nadzorczy (§ 253) mieć przy sobie środki do zapalania światła. W kopalniach z gazami wybuchającymi jest to zabronione.

Tytuł drugi.

Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 121.

Ograniczenie używania otwartego światła i lamp elektrycznych.

Ust. 1. Na kopalniach z gazami wybuchającymi zakazane jest używanie otwartego światła we wszystkich wyrobiskach kopalnianych z wyjątkiem szybów, przedziałów szybowych i podszybi, leżących w prądzie wpadającym świeżego powietrza. W szybach wyciągających jest używanie otwartego światła dopuszczalne za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 2. Używanie lamp elektrycznych jest dozwolone tam, gdzie wolno używać światła otwartego. Pozatem wolno używać lamp elektrycznych tylko za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego — wyjąwszy te wypadki, w których rozchodzi się o ratowanie osób dotkniętych nieszczęśliwym wypadkiem albo o odwrócenie niebezpieczeństwa.

Ust. 3. Pominąwszy wypadki wymienione w ust. 1 i 2 wolno używać tylko lamp bezpieczeństwa.

§ 122.

Wykonanie lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Lampy bezpieczeństwa muszą być zaopatrzone w kosz druciany, wykonany z drutu o jednostatnej grubości o średnicy od 0,35 do 0,42 mm; powierzchnia oczek tego kosza nie może przekraczać $0,25 \text{ mm}^2$. Spalisko nie może komunikować się z zewnętrznym powietrzem w żadnym miejscu otworem większym jak na $0,25 \text{ mm}^2$. Jeżeli powietrze do lampy doprowadza się z dołu przez pierścień zaopatrzony w otwory, to i te otwory muszą być także oddzielone od tego miejsca, w którym pali się płomień, siatką drucianą o tej samej wielkości oczek i tej samej grubości drutu.

Ust. 2. Szklany komin lamp bezpieczeństwa musi być wykonany z dobrze wyżarzonego szkła o jednolitej grubości, płaszczyzny przekroju muszą być prostopadłe do osi i dokładnie wygładzone.

Ust. 3. Lampy bezpieczeństwa muszą być zaopatrzone urządzeniem, zapewniającem szczelne połączenie poszczególnych części między sobą.

Ust. 4. Muszą one dawać dostateczne bezpieczeństwo przeciw przebiciu się i przedmuchaniu płomienia i posiadać wewnętrzne urządzenie do zapalania wypróbowanego systemu.

Ust. 5. Nie wolno używać zapalnika udarowego z paskiem zapalnym swobodnie podnoszącym się w lampie.

Ust. 6. Zamek używanych lamp bezpieczeństwa musi być tak urządzony, aby bezprawne otwarcie lampy — bez użycia przemocy — było niemożliwe.

Ust. 7. Lampy bezpieczeństwa, nieodpowiadające powyższemu przepisom mogą być wprowadzone tylko za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 123.

Zaopatrzenie się w lampy.

Ust. 1. Objazd kopalni jest dozwolony tylko z lampą bezpieczeństwa, która pochodzi z jej zapasów.

Ust. 2. Posiadacz kopalni (§ 256) jest obowiązany zakupić potrzebną ilość lamp bezpieczeństwa, zaś kierownik ruchu (§ 255) starać się o ich przechowanie i utrzymanie.

Ust. 3. Na każdej kopalni z gazami wybuchającymi muszą być w pogotowiu przynajmniej trzy lampy nie oddziałujące na igłę magnetyczną dla mierników górniczych.

§ 124.

Wydawanie i utrzymywanie lamp bezpieczeństwa w dobrym stanie.

Ust. 1. Lampy bezpieczeństwa każdej kopalni z gazami wybuchającymi należy zaopatrzyć bieżącymi liczbami. Każdemu robotnikowi należy zawsze wydawać do użytku lampę zaopatrzoną tym samym numerem, jeżeli temu nie stoją na przeszkodzie ważne powody.

Ust. 2. Przy wydawaniu muszą być lampy wyczyszczone i dobrze zamknięte.

Ust. 3. Lampy uszkodzone i niepewne powinni odbierający je zaraz oddać.

Ust. 4. Kierownik ruchu (§ 255) powinien powierzyć czyszczenie, wydawanie i odbieranie lamp bezpieczeństwa osobnym, godnym zaufania ludziom. Ci odpowiedzialni są za nienaganny stan wydawanych lamp i za stosowanie się do § 124 ust. 1.

§ 125.

Zapasowe lampy bezpieczeństwa.

Ust. 1. Zabrania się dalszego używania lampy bezpieczeństwa uszkodzonej podczas pracy.

Ust. 2. Podczas zmiany powinny być w zapasie w jednym lub w kilku miejscach pod ziemią lampy bezpieczeństwa do wymiany za lampy uszkodzone. Kierownik ruchu (§ 255) winien postarać się o to, by miejsca te były znane robotnikom.

§ 126.

Zakaz otwierania lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Zabrania się otwierać oddane do użytku lampy bezpieczeństwa i zabierać ze sobą do kopalni lampy otwarte lub narzędzia, nadające się do otwierania lamp bezpieczeństwa.

Ust. 2. Organa nadzorcze (§253) i robotnicy, oraz osoby, którym poruczono nadzór nad wydawaniem lamp, są obowiązane donieść kierownikowi ruchu natychmiast o każdym bezprawnym otwarciu lampy bezpieczeństwa, które doszło do ich wiadomości.

§ 127.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Używanie lamp bezpieczeństwa.

dla kopalń węgla kamiennego:

Ust. 1. Lampę bezpieczeństwa należy zawsze przy jeździe i przy pracy trzymać lub zawieszać pionowo, przed sobą lub z boku; nie wolno nią kołysać ani przybliżać jej do wylotów lutni, należy w miarę możliwości chronić ją przed silnym przewiewem powietrza i przed uszkodzeniem. Przy badaniu przodka na zawartość gazów wybuchających należy ją ze zmniejszonym płomieniem ostrożnie i powoli zbliżać do stropu i nigdy nagle nie opuszczać jej w dół. Gasić płonącą lampę bezpieczeństwa wolno w kopalni tylko przez skreślenie knota albo przez osłonięcie celem zamknięcia dopływu otaczającego powietrza, ale nigdy przez zdmuchnięcie.

Ust. 2. Kierownicy ruchu (§ 255) kopalń z gazami wybuchającymi mają się starać o to, aby robotnicy byli dokładnie wyszkoleni w obchodzeniu się z lampami bezpieczeństwa.

Ust. 3. Sztygarzy oddziałowi winni się przekonać o tem czy ich robotnicy są dokładnie poinformowani o niebezpieczeństwie, połączonem z nieostrożnem poruszaniem lampy, zwłaszcza przy badaniu powietrza na zawartość gazów.
dla innych kopalń: obowiązuje tylko ust. 1 i 2 tego paragrafu.

§ 128.

Regularne badanie lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Kierownik ruchu (§ 255) winien zarządzić co pół roku zbadanie w odpowiednich aparatach do próbowania przez osobę godną zaufania wszystkich lamp bezpieczeństwa co do ich sprawności przeciw przebicciu się płomienia.

Ust. 2. Czas i wynik badania każdej lampy ma być wpisany do wykazu, przyczem podać należy osobę, która badanie to przeprowadziła.

§ 129.

Lampiarnie.

Czyścić, napełniać i przechowywać lampy bezpieczeństwa należy w osobnych lampiarniach, oddzielonych od zabudowania szybowego lub ogniotrwale od niego izolowanych, przyczem dobrze przewietrzanych i jasno oświetlonych.

§ 130.

Składy benzyny i miejsca napełniania.

Ust. 1. Jeżeli jako świetliwa używa się benzyny, to należy ją przechowywać w ogniotrwałych składach, urządzonych zgodnie z przepisami policyjno-krajowemi.

Ust. 2. Ubikacje służące do napełniania lamp bezpieczeństwa muszą być oddzielone od składów benzyny i od tych ubikacji, w których się lampy czyści i wydaje robotnikom.

Ust. 3. Ubikacje dla składania, napełniania i czyszczenia nie mogą mieścić ani pieców żelaznych ani pieców z otwartym paleniskiem; do ich oświetlenia wolno używać tylko albo zamkniętych lamp bezpieczeństwa albo elektrycznych lamp żarowych; nie wolno wchodzić do nich z innym światłem, ani też palić w nich tytoniu.

Ust. 4. W ubikacjach do napełniania wolno benzynę przechowywać tylko w zupełnie szczelnych, dobrze zamkniętych naczyniach metalowych o pojemności nie większej jak 25 l. Muszą one być tak urządzone, aby przy napełnianiu lamp benzyna się nie rozlewała.

Ust. 5. Przynosić benzynę do składu i pobierać ją mogą tylko osoby godne zaufania, które kierownik ruchu (§ 255) do tego przeznaczył.

Ust. 6. Zabieranie benzyny ze składu, jakoteż przenczenie jej do ubikacji do napełniania może się odbywać tylko w naczyniach przy świetle dziennem.

Rozdział siódmy.

Materiały wybuchowe.

Tytuł pierwszy.

Nabywanie materiałów wybuchowych.

§ 131.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923 r.).

Dopuszczone materiały wybuchowe.

Ust. 1. Kopalniom wolno nabywać tylko te środki zapalne (lonty, zapalniki elektryczne) i te materiały wybuchowe, które w myśl obowiązujących przepisów są dopuszczone do obrotu i dla których wytwarzająca je fabryka uzyskała zezwolenie Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach na ich używanie do robót górniczych.

Ust. 2. Dopuszczone materiały wybuchowe, ich wytwórców i warunki, pod którymi materiały te mogą być używane, ogłasza Wyższy Urząd Górniczy w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego”.

Ust. 3. Materiały wybuchowe wolno nabywać tylko pod nazwą ogłoszoną przez Wyższy Urząd Górniczy.

Ust. 4. O ile jaka kopalnia zamierza używać powietrza płynnego do strzelania, winna na to uzyskać osobne zezwolenie Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 132.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923 r.).

Opakowanie i oznaczanie materiałów wybuchowych.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie ogłosił w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego” wyjątków, obowiązują odnośnie do opakowania i oznaczenia materiałów wybuchowych następujące postanowienia:

I. Patrony.

Ust. 1. Materiały wybuchowe wolno nabywać tylko w patronach.

Ust. 2. Papier używany do patronów winien być: dla prochu i podobnych materiałów koloru brązowego, dla

wszystkich innych materiałów skalnych koloru czerwonego, dla wszystkich materiałów powietrznych, tj. odpowiadających pewnym wymogom odnośnie do bezpieczeństwa względem gazów i pyłu węglowego koloru żółto-białego.

Ust. 3. Na patronach winny się znajdować daty, przepisane rozporządzeniem policyjnym Ministrów Spraw Wewnętrznych, i Handlu i Przemysłu z dnia 14 września 1905 (H. M. Bl. str. 282), oraz — z wyjątkiem prochu i podobnych materiałów — bieżący numer patronu; wszystkie te daty należy wydrukować czarnym pismem na papierze patronów. Firmę wytwórcy i nazwę fabryki (miejsce fabrykacji) należy umieścić głoskami pisanymi. Nazwa materiału winna być tak wydrukowana na papierze patronów, by jakiegokolwiek nieporozumienie było wykluczone. Firmę i fabrykę należy podać w takim brzmieniu, w jakim je Wyższy Urząd Górniczy ogłosił w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego” przy dopuszczeniu materiału; zrozumiałe skróty przy nazwie firmy są jednak dozwolone.

II. Paczki.

Ust. 1. Patrony materiałów z wyjątkiem patronów prochu i podobnych materiałów winny być zapakowane w pudła z papy, które należy owijać u materiałów skalnych w papier czerwony, a u materiałów powietrznych w żółto-biały. Na papierze tym muszą być czarna farbą podane:

1. nazwa materiału wybuchowego (§ 131 ust. 3),
2. firma wytwórcy (§ 132 I ust. 3),
3. nazwa fabryki (miejsce fabrykacji § 132 I ust. 3),
4. numer skrzyni (§ 132 III),
5. rok fabrykacji (§ 132 III),
6. bieżący numer paczki w skrzyni materiałów (§ 132 III),
7. ilość patronów zawartych w paczce.

Ust. 2. O ile proch i podobne materiały są zapakowane w pudła, należy je owijać w papier brunatny. Na papierze tym muszą być podane daty, wyszczególnione w ustępie poprzednim pod L. 1 do 3.

III. Skrzynie.

Na skrzyniach winny być umieszczone daty, przepisane powyższem rozporządzeniem z dnia 14 września 1905 (H. M. Bl. str. 282), w kolore czarnym, o ile dotyczą materiałów powietrznych, oraz prochu i podobnych materiałów, natomiast w kolorze czerwonym, o ile dotyczą innych materiałów skalnych; nazwę materiałów (§ 131 ust. 3) firmę wytwórcy, nazwę fabryki (miejsce fabrykacji) należy umieścić głoskami pisanymi.

§ 133.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Badanie materiałów wybuchowych.

Okręgowy Urząd Górniczy może stwierdzić przez zaprzyśiężonego chemika na koszt posiadacza kopalni, czy skład chemiczny znajdujących się na kopalni materiałów i patronów do płynnego powietrza odpowiada warunkom dopuszczenia i temu składowi chemicznemu, jaki podał wytwórca. Urząd ten ma również prawo poddać powyższe materiały i patrony badaniu w sztolni doświadczalnej na koszt posiadacza kopalni.

§ 134.

Upoważnienie do nabywania materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Upoważnionymi do nabywania materiałów wybuchowych, oraz środków zapalnych są jedynie posiadacz kopalni (§ 256) i osoby przez niego do tego upelnomocnione.

Ust. 2. Górnikom wolno pobierać potrzebne im materiały wybuchowe i środki zapalne tylko od zarządu tej kopalni, na której są zatrudnieni.

§ 135.

Wykaz nabytych materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Na każdej kopalni winien być prowadzony wykaz materiałów wybuchowych, nabytych dla robót kopalnianych, który ma zawierać ilość każdego ich rodzaju, datę dostarczenia, źródło nabycia i miejsce, gdzie te materiały złożono.

Ust. 2. Na żądanie należy wykaz ten przedłożyć Okręgowemu Urzędowi Górniczemu do wglądu i do zbadania.

§ 136.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Wprowadzenie nowych materiałów wybuchowych.

O zamiarze nabycia każdego materiału wybuchowego, dotąd w zakładzie nieużywanego, należy powiadomić Okręgowy Urząd Górniczy z podaniem materiałów, dotąd w zakładzie używanych. Urząd ten winien głównie zbadać, czy używanie materiału na kopalni odpowiada warunkom dopuszczenia, wydanym przez Wyższy Urząd Górniczy, oraz czy wprowadzenie tego materiału nie przedstawia niebezpieczeństwa z powodu używania za wielkiej liczby podobnych materiałów w tym samym zakładzie. Badaniu w tym kierunku należy również poddać materiały, w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na kopalniach używane.

Tytuł drugi.

Przechowywanie materiałów wybuchowych.

§ 137.

**Składy materiałów wybuchowych, główne składy zapasowe.
Właściwe władze.**

Materiały wybuchowe przeznaczone do użycia w kopalniach można składować w składach należących do zakładu, podległego nadzorowi władzy górniczej, w obrębie miejsca zużycia lub poza niem przy zachowaniu następujących postanowień:

1. Wszelkie materiały wybuchowe mogą być przechowywane w obrębie miejsca zużycia za zgodą Okręgowego Urzędu Górniczego tylko w takich składach na materiały wybuchowe na powierzchni lub w kopalni, które odpowiadają wymogom §§ 138 do 153 tych przepisów albo też w składach pośrednich po myśli § 154.

2. Poza obrębem miejsca zużycia mogą być przechowywane materiały wybuchowe tylko w głównych składach zapasowych, położonych poza miejscowością i to z następującymi zastrzeżeniami:

- a) proch,
saeletra strzelnicza,
saeletra palna,
ognie sztuczne i
kapsle (amorces)

mogą być przechowywane w głównych składach zapasowych, jeżeli władza policyjna wspólnie z władzą górniczą przekonała się o bezpieczeństwie tych składów;

b) wszystkie inne materiały wybuchowe można przechowywać w takich składach jedynie po uzyskaniu zezwolenia Okręgowego Urzędu Górniczego przy uwzględnieniu postanowień zawartych w § 155.

I. Składy w miejscu zużycia pod ziemią i na powierzchni.

a) Przepisy ogólne.

§ 138.

Dopuszczalna ilość.

Ust. 1. Urządzenie w obrębie zakładów, podległych nadzorowi władz górniczych, składów na materiały wybuchowe pod ziemią i na powierzchni (w miejscu zużycia), przeznaczonych do przechowywania materiałów wybuchowych w ilościach nie większych jak 50 kg., jest dopuszczalne na warunkach

kach przepisanych w każdym poszczególnym wypadku przez Okręgowy Urząd Górniczy.

Ust. 2. Przy zakładaniu składów na materiały wybuchowe, w których mają być przechowywane materiały wybuchowe w ilości ponad 50 kg., należy stosować się do postanowień zawartych w §§ 139—153.

§ 139.

Forma i treść wniosków na zezwolenie.

Wniosek na zezwolenie założenia składów na materiały wybuchowe powinien być przedłożony w dwóch wygotowaniach.

Do wniosku winny być dołączone w dwóch wygotowaniach:

1. dla podziemnych składów na materiały wybuchowe plan sytuacyjny w skali 1 : 2000, wykonany i podpisany przez koncesjonowanego miernika górniczego, oraz odnośny opis. Plan ten w połączeniu z opisem winien dokładnie i niewątpliwie przedstawiać położenie składu na materiały wybuchowe i jego bliższe otoczenie;

2. dla składów materiałów wybuchowych na powierzchni rysunek w skali 1 : 1000, wykonany i podpisany przez koncesjonowanego miernika górniczego, oraz odnośny opis. Winny one zupełnie jasno przedstawiać bliższe otoczenie zamierzonego urządzenia, w szczególności jego położenie względem najbliższych budynków, publicznych dróg, kolei, jak również względem innych budynków, służących do przechowywania materiałów wybuchowych.

§ 140.

Warunki zezwolenia.

Ust. 1. Zezwolenia na założenie składu materiałów wybuchowych na więcej jak 50 kg. tych materiałów należy odmówić, jeżeli skład i jego urządzenie nie odpowiadają postanowieniom:

1. §§ 144—152 przy składach materiałów wybuchowych pod ziemią, względnie

2. § 153 przy składach materiałów wybuchowych na powierzchni.

Ust. 2. Zresztą postanawia Okręgowy Urząd Górniczy, czy względnie pod jakimi szczególnymi warunkami może być dopuszczone założenie składu materiałów wybuchowych.

§ 141.

**Przechowywanie materiałów wybuchowych w ilościach
ponad 500 kg.**

Ust. 1. Zezwolenia na założenie składu materiałów wybuchowych powinny być zasadniczo uwarunkowane tem, że w składzie będzie się przechowywać conajwyżej 500 kg. tych materiałów.

Ust. 2. Przechowywanie większych ilości materiałów wybuchowych w tym samym składzie może być dopuszczone przez Wyższy Urząd Górniczy na wniosek posiadacza kopalni (§ 256). Wniosek winien odpowiadać postanowieniom § 139.

§ 142.

Odbiór składów na materiały wybuchowe.

Ust. 1. Składy materiałów wybuchowych mogą być użyte do przechowywania w nich tych materiałów dopiero wówczas, gdy Okręgowy Urząd Górniczy na miejscu zbadał wykonanie i urządzenie składów i udzielił na piśmie pozwolenia na ich używanie.

Ust. 2. Po udzieleniu tego pozwolenia należy na planie kopalnianym wrysować skład ten i zaznaczyć przy tem datę zezwolenia i górniczo-policyjnego odbioru.

§ 143.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923 r.).

Wykaz zapasów.

Ust. 1. W każdym składzie materiałów wybuchowych winno się znajdować zestawienie, z którego musi być widoczna ilość znajdujących się w nim materiałów.

Ust. 2. Zestawienie to należy na żądanie przedłożyć Okręgowemu Urzędowi Górniczemu do wglądu i do zbadania.

Ust. 3. Ilość znajdujących się w składzie materiałów wybuchowych winna być zawsze wypisana na tablicy, umieszczonej w jego przedsiönku.

b) Składy materiałów wybuchowych pod ziemią.

§ 144.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Położenie składu, dostęp chodnikami.

Ust. 1. Składy materiałów wybuchowych pod ziemią, muszą być zabezpieczone przeciw zawaleniu się i przeciw zalaniu: winny one znajdować się w oddaleniu conajmniej 100 m. od najbliższych szybów, a 10 m. od najbliższych pochyliń, oraz chodników jazdowych i przewozowych. Nie wolno zakładać

składów materiałów wybuchowych w chodniku, wpadającym w prostej linii w inny chodnik służący do ruchu; składy te należy zakładać w odgałęzieniach pod prostym kątem od pierwszego chodnika, które w razie potrzeby muszą mieć dalsze załamania prostokątne. Wychodzące z nich powietrze nie może przepływać przez przodki obłożone lub chodniki znajdujące się w ruchu.

Ust. 2. Na wniosek posiadacza kopalni (§ 256) może Wyższy Urząd Górniczy wyjątkowo zezwolić, aby taki skład był założony i w mniejszej odległości niż 100 m. od najbliższych szybów, a to pod warunkami przez ten Urząd ustanowionymi.

Ust. 3. O ile niema osobnych chodników dla wejścia i wyjścia, muszą być te chodniki, które prowadzą do składów materiałów wybuchowych od najbliższych chodników jazdowych i przewozowych tak odgrodzone przepierzeniem, aby wchodzący i wychodzący górnicy ze sobą się nie spotykali.

§ 145.

Przedsionek, izba składowa.

Ust. 1. Składy materiałów wybuchowych muszą być podzielone na dwa, przegrodzone zamykalnymi drzwiami, odrębne oddziały, z których oddział położony bliżej wejścia do składu (przedsionek) służyć ma dla wydawania materiałów wybuchowych, tylny zaś dla ich przechowywania (izba składowa).

Ust. 2. Każdy z tych oddziałów winien być zawsze tak zamknięty, aby niepowołane do tego osoby mogły go otworzyć jedynie przemocą.

Ust. 3. Na zewnętrznej stronie drzwi wchodowych do przedsionka należy umieścić łatwo dający się spostrzedz napis „Baczność! Materiały wybuchowe”.

§ 146.

Oświetlenie przedsionka.

Jako nieprzenośnych urządzeń do oświetlenia przedsionka wolno używać tylko latarń lub elektrycznych lamp żarowych, umieszczonych na zewnątrz jego. Te urządzenia winny być dostatecznie zabezpieczone przed uszkodzeniem.

§ 147.

Właściwości składu.

Składy materiałów wybuchowych muszą być suche i tak obszerne, aby ich napełnianie i opróżnianie mogło odbywać się wygodnie i bez wstrząsów lub uszkodzeń opakowania materiałów wybuchowych, oraz aby możliwem było w każdej chwili oglądnięcie zapasów.

§ 148.

Składowanie naczyń z materiałami wybuchowymi.

Naczynia z materiałami wybuchowymi muszą być ułożone w izbie składowej (§ 145) na podkładach drewnianych. Wolno składować skrzynie conajwyżej w 6 warstwach. Po między poszczególnymi warstwami skrzyń powinny znajdować się gładkie, drewniane podkłady.

§ 149.

Składowanie łusek i kapiszonów.

Łuski i kapiszony mogą być składowane w tej samej izbie co i materiały wybuchowe tylko w ilości tygodniowego zapotrzebowania i tylko w tym wypadku, jeżeli znajdują się w odrębnem zamkniętem naczyniu.

§ 150.

Wstęp do składów materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Wchodzącym do składów materiałów wybuchowych jest zabronione używanie otwartego światła i palenie tytoniu.

Ust. 2. Wstęp do izby składowej (wewnętrznej) jest dozwolony tylko osobom upoważnionym do nabywania i wydawania materiałów wybuchowych, i do odbierania dostarczonych materiałów wybuchowych, oraz robotnikom, którym poruczono przewóz tych materiałów.

§ 151.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

**Składowanie materiałów wybuchowych,
zawierających nitroglicerynę.**

Składy, w których mają być przechowywane gwałtownie działające materiały wybuchowe, zawierające nitroglicerynę, winny odpowiadać oprócz postanowień, zawartych w §§ 144 do 150, jeszcze następującym przepisom:

1. Temperatura w składach takich materiałów wybuchowych nie może wynosić więcej jak 30 stopni, a mniej jak 8 stopni Celsjusza.
2. W składach takich materiałów wybuchowych ma znajdować się termometr ze skalą podług stopni Celsjusza w stanie zdatnym do użytku.

§ 152.

Składowanie prochu wybuchowego.

Dla składów materiałów wybuchowych, w których przechowuje się proch wybuchowy, obowiązują oprócz postanowień §§ 144—150 jeszcze następujące:

1. Wszystkie gwoździe, znajdujące się w całości lub częściowo na wewnętrznych ścianach składu, mają być

zrobione z miedzi, cynku lub drzewa; klucze i zasuwki zamków przy drzwiach mają być z brązu lub mosiądzu; zawiasy drzwi mają być przegrodzone krążkami z mosiądzu lub z miedzi; wogóle wszystkie przedmioty żelazne, które mogłyby zetknąć się z innymi żelaznymi przedmiotami lub są wystawione na nastąpienie, muszą być w miejscach możliwego zetknięcia powleczone blachą miedzianą lub cynkową. Progi drzwi powinny być wykonane z drzewa, a podłogi obydwóch oddziałów (§ 145) powinny być wyłożone kocami z miękkich materiałów (z włosia, filcu i t. p.).

2. Do przedsionka takich składów można wchodzić tylko z mosiężnymi lampami bezpieczeństwa lub z latarniami, które są zabezpieczone przed uszkodzeniem mocną siatką mosiężną.
3. Wstęp do (wewnętrznej) izby składowej jest dozwolony tylko boso lub w filcowych trzewikach i bez lamp.

c) Składy materiałów wybuchowych na powierzchni.

§ 153.

Ust. 1. Przy zakładaniu składów na materiały wybuchowe na powierzchni należy przestrzegać następujących szczególnych postanowień:

1. Skład materiałów wybuchowych musi być oddalony co najmniej o 50 m. od wszelkich budynków, posiadających ogniska lub służących do przebywania w nich ludzi, jak również od dróg publicznych i kolei żelaznych.
2. Ściany zewnętrzne mają być zbudowane masywnie, natomiast dach możliwie lekko, jednak z materiału ogniotrwałego; pod nim nie może znajdować się sklepiona powłoka.
3. Okna mogą być umieszczone tylko po bokach od wejścia. Mają też one być z zewnątrz silnie zakratowane, a z wewnątrz zaopatrzone w okiennice obite blachą cynkową.
4. Skład materiałów wybuchowych winien być otoczony obwałowaniem, ochraniającem go ze wszystkich stron i zaopatrzony w odrębnie stojący gromochron.
5. Wejście przez obwałowanie do składu materiałów wybuchowych powinno tworzyć linię załamaną lub też być chronione wałem zupełnie zakrywającym otwór wchodowy.

Ust. 2. Pozatem należy co do zakładania, urządzania i wstępu do składu materiałów wybuchowych na powierzchni stosować odpowiednio postanowienia § 140 ust. 1 liczba 2 i ust. 2, §§ 141—143, oraz §§ 145—152.

d) Składy pośrednie.

§ 154.

Ust. 1. Na wniosek posiadacza kopalni (§ 256) wolno oprócz składów materiałów wybuchowych pod ziemią zakładać na warunkach ustalonych w każdym poszczególnym wypadku przez Okręgowy Urząd Górniczy także t. zw. składy pośrednie, służące jako miejsce dla przechowywania naczyń z nieużytymi w czasie zmiany materiałami wybuchowymi, które po myśli § 169 mają być zwrócone.

Ust. 2. Przechowywanie tych materiałów wybuchowych w składach pośrednich jest dopuszczalne tylko pod warunkiem, że pozostają one w naczyniach aż do odebrania ich w najkrótszym czasie przez pierwotnego posiadacza. O ile to się nie stanie w ciągu najbliższych trzech dni od złożenia naczynia, to znajdujące się w niem materiały wybuchowe winny być z powrotem przyjęte w przychód w składzie materiałów wybuchowych.

II. Składy poza miejscem zużycia.

§ 155.

Do zakładania głównych składów zapasowych w celu przechowywania materiałów wybuchowych, wymienionych w § 137 liczba 2b poza miejscem zużycia (§ 137 ust. 1) mają zastosowanie następujące postanowienia:

1. Wniosek o zezwolenie na założenie głównego składu zapasowego winien być wygotowany podług postanowień § 139 liczba 2.

2. Do zakładania, urządzenia i wstępu do głównego składu zapasowego należy stosować postanowienia § 140 ust. 1 liczba 2 i ust. 2, §§ 142 i 143, oraz §§ 145—151 i 153 ust. 1 liczba 2—5 z tem, że

a) główny skład zapasowy powinien być oddalonym o co najmniej 100 m. od wszelkich budynków, posiadających ogniska lub służących do przebywania w nich ludzi jak również od dróg publicznych i kolei żelaznych;

b) obwałowanie winno mieć co najmniej 2 m. szerokości w koronie i posiadać stok w stosunku co najmniej 1 : 1, a stok wewnętrzny tak stromy, aby przy ewentualnem zastosowaniu muru oporowego stosunek wynosił 1 : 0,5, przyczem mur oporowy może być wyciągnięty co najwyżej na 1 m. poniżej korony obwałowania.

3. Zezwolenie na założenie takiego składu jest zasadniczo związane z warunkiem, iż będzie się w nim przechowywać

conajwyżej 1500 kg. materiałów wybuchowych rodzaju wymienionego w § 137 liczba 2b. Do uzyskania zezwolenia na składowanie większych ilości ma odpowiednie zastosowanie § 141 ust. 2.

Tytuł trzeci.

Przewóz materiałów wybuchowych.

§ 156.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Uprawnienie do odbioru. Kierownictwo przewozu.

Ust. 1. Do odbioru dostarczonych materiałów wybuchowych i do kierownictwa przewozu tychże do miejsca i z miejsca przechowywania pod ziemią i na powierzchni są uprawnione tylko wyraźnie do tego przez posiadacza kopalni (§ 256) przeznaczone organa nadzorcze (§ 253); ich nazwiska winny być wpisane do księgi objazdowej i podane do wiadomości załogi zapomocą obwieszczenia (§ 252).

Ust. 2. Odbiór tych materiałów i nadzór nad ich przewozem można powierzać tylko tym organom nadzorczym, które są upoważnione do posiadania materiałów wybuchowych po myśli rozporządzeń, wydanych na mocy § 2 ustawy Rzeszy z dnia 9 czerwca 1884 (Reichsgesetzblatt str. 61 i nast.).

Ust. 3. Tym upoważnionym organom wolno do pomocy przy odbiorze i przewozie materiałów wybuchowych zatrudniać tylko osoby w wieku powyżej 21 lat i znane im jako godne zaufania.

Ust. 4. Upoważnione organa są odpowiedzialne za przestrzeganie szczególnej ostrożności, potrzebnej przy przewozie materiałów wybuchowych.

§ 157.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Obchodzenie się z naczyniami na materiały wybuchowe.

Ust. 1. Przewóz materiałów wybuchowych z miejsca i do miejsca przechowywania ich na powierzchni i pod ziemią winien odbywać się tylko w tych naczyniach, w których ich dostarczono.

Ust. 2. Do transportu skalnych materiałów wybuchowych pod ziemię z wyjątkiem prochu i podobnych materiałów, do ich przewozu na dole należy naczynia umieszczać w zamkniętych wózkach lub w zamkniętych drewnianych skrzyniach wyście-

lonych trocinami, pakułami, kocami włosianymi lub podobnymi środkami ochronnymi. Skrzynie te winny być zaopatrzone w uchwyty z powrozów, skóry itp.

§ 158.

Spuszczanie materiałów wybuchowych szybami.

Przed spuszczeniem materiałów wybuchowych szybami z maszynowemi urządzeniami dobywczemi powinien ten, któremu poruczono nadzór nad przewozem, zawiadomić o zamierzonym spuszczeniu materiałów wybuchowych maszynistę i sygnalistę na podszybiu. Maszynista jest obowiązany jechać wolno, a naczynie wywozowe postawić łagodnie, sygnalista zaś ostrożnie wyciągnąć z klatki skrzynkę z materiałami wybuchowemi lub wózek.

§ 159.

Środki ostrożności przy przewozie.

Ust. 1. Przy przewozie materiałów wybuchowych należy starannie unikać wstrząśnięć.

Ust. 2. Podczas przewozu zabrania się używania otwartych lamp i palenia tytoniu.

Ust. 3. Do przenoszenia materiałów wybuchowych o wadze ponad 25 kg. należy zawsze używać 2 ludzi.

Ust. 4. Kierujący przewozem winien przestrzegać osoby spotykane o przedmiocie przewozu zawołaniem: „Baczność, materiały wybuchowe”.

Ust. 5. Materiałów wybuchowych wszelkiego rodzaju nie wolno przewozić równocześnie z łuskami lub kapiszonami.

§ 160.

Oświetlenie przewozu.

Przy przewozie materiałów wybuchowych pod ziemią mogą być używane tylko zamknięte latarnie, opatrzone siatką z drutu mosiężnego albo mosiężne lampy bezpieczeństwa; lamp tych nie mogą nieść osoby, które przenoszą materiały wybuchowe, lecz tylko ludzie im towarzyszący.

Tytuł czwarty.

Wydawanie materiałów wybuchowych,

§ 161.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Upoważnienie do wydawania materiałów wybuchowych.

Wydawanie w formie patronów.

Ust. 1. Wydawać materiały wybuchowe mogą tylko organa nadzorcze (§ 253), przeznaczone do tej czynności przez

posiadacza kopalni (§ 256); ich nazwiska winny być wpisane do księgi objazdowej i podane do wiadomości załogi za pomocą obwieszczenia (§ 252).

Ust. 2. Wydawanie materiałów wybuchowych można powierzać tylko organom nadzorczym, które są upoważnione do posiadania materiałów wybuchowych po myśli rozporządzeń wydanych na mocy § 2 ustawy Rzeszy z dnia 9 czerwca 1884 (Reichsgesetzblatt str. 61 i nast.).

Ust. 3. (skreślono rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923).

Ust. 4. Materiały wybuchowe (także proch) wolno dostarczać robotnikom tylko w nienagannym gatunku i tylko w formie patronów.

§ 162.

Miejsce wydawania.

• Ust. 1. Wydawanie materiałów wybuchowych wszelkiego rodzaju może odbywać się tylko w miejscu wydawania do tego dopuszczonem.

Ust. 2. Jako miejsce wydawania materiałów wybuchowych może być używany w składach, w których dopuszczona do przechowywania ilość materiałów wybuchowych wynosi ponad 50 kg., tylko przedsionek (§ 145 ust. 1); w czasie wydawania winny być drzwi, prowadzące do izby wewnętrznej, zamknięte.

Ust. 3. Powyższe postanowienie ust. 2 nie ma zastosowania dla dozwołonego w § 154 wydawania ze składów pośrednich.

§ 163.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Uprawnienie do odbioru materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Wydawanie materiałów wybuchowych jest dozwołone jedynie celem wykonywania roboty strzelniczej przy ruchu kopalnianym i tylko do rąk osób uprawnionych do odbierania materiałów wybuchowych.

Ust. 2. Do odbioru materiałów wybuchowych upoważnieni są wyłącznie górniczy, których kierownik lub sztygar dozoru (§ 255) wskazał wydajacemu materiał jako strzałowych (§ 174) lub przodowych względnie ich zastępców (§ 222), upoważnionych do odbioru materiałów. Przodowi względnie ich zastępcy muszą być ludźmi zasługującymi na zaufanie i dokładnie obeznanymi z obchodzeniem się z materiałami wybuchowymi.

Ust. 3. (skreślono rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923).

§ 164.

Ilość dopuszczona do wydania.

Ust. 1. Upoważniony do wydawania materiałów wybuchowych może wydawać uprawnionym do odbioru tych materiałów (§ 163) tylko te ilości, które sztygar oddziałowy (§ 255) ustalił i pisemnie mu zakomunikował.

Ust. 2. Sztygarowi oddziałowemu nie wolno ustalać większych ilości do wydawania od tych, jakie wedle jego sumiennej oceny będzie mogła przypuszczalnie zużyć w ciągu zmiany drużyna, dla której materiały wybuchowe są przeznaczone, przy wykonaniu wyznaczonej jej roboty strzelniczej.

§ 165.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Książka wydawcza.

Ust. 1. W każdym składzie materiałów wybuchowych winna się znajdować książka do zapisywania wydanych materiałów.

Ust. 2. W książce tej należy zapisać nazwisko odbiorcy, czas wydania i ilości wydanego materiału wybuchowego, po-
zatem — za wyjątkiem prochu itp. materiałów — rok wytworzenia i numer bieżący każdego patronu.

Ust. 3. Książkę wydawczą należy na wezwanie przedłożyć Okręgowemu Urzędowi Górniczemu do wglądu i zbadania.

§ 166.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Sposób wydawania. Naczynia do przenoszenia.

Ust. 1. Wydający materiały wybuchowe powinien włożyć materiały wybuchowe, przeznaczone po myśli § 163 do oddania przodowemu, w obecności odbierającego je (§ 163) do naczynia, zaopatrzonego zamknięciem i oznaczonego liczbą drużyny, do której odbierający należy, a służącego dla przenoszenia materiałów wybuchowych do miejsca pracy. Naczynie to zamknięte winien wydający wręczyć odbierającemu wraz z kluczem po potwierdzeniu przez niego, że naczynie zawiera przekazaną mu ilość materiału wybuchowego.

Ust. 2. Jako takich naczyń do przenoszenia patronów można używać tylko puszek z blachy cynkowej albo skrzynek drewnianych w formie torb, zaopatrzonych w rzemień do przewieszenia.

Ust. 3. Przenoszenie prochu może też odbywać się w torbach skórzanych.

Ust. 4. Bezpośrednio po wydaniu odbiorcy naczynia z materiałami wybuchowymi winna osoba, której wydawanie po-

lecono, wpisać do książki (§ 165 ust. 1) notatki przepisane w § 165.

§ 167.

Przenoszenie do miejsca pracy. Skrzynka strzelnicza.

Ust. 1. Odbierający materiały wybuchowe powinien wziąć ze sobą do miejsca pracy oddane mu naczynie (§ 166) i nie powinien otwierać go w czasie przenoszenia z miejsca wydawania do miejsca pracy. Odbierający, jeżeli sam nie jest przodowym, (§ 163 ust. 3) winien naczynie wraz z kluczem wręczyć przodowemu.

Ust. 2. Przodowy ma złożyć osobno oddane mu materiały wybuchowe, jakoteż osobno materiały zapalne w naczyniach w bezpiecznym miejscu, niezbyt oddalonym od miejsca pracy, wyznaczonym przez urzędnika dozoru, do skrzynki zaopatrzonej zamknięciem (skrzynka strzelnicza), której do tego celu ma dostarczyć posiadacz kopalni. Skrzynka ta ma być zamykana na klucz. Przodowemu wolno otwierać skrzynkę tylko w celu wyjęcia materiałów wybuchowych dla roboty strzelniczej wykonywanej przez jego drużynę, a klucz od skrzynki powinien nosić przy sobie.

§ 168.

Badanie skrzynek strzelniczych.

Sztygarzy oddziałowi lub ich zastępcy (§ 220 ust. 2) winni baczyć na to, aby skrzynki strzelnicze znajdowały się w stanie nienagannym i aby były po myśli § 167 trzymane pod zamknięciem. O tem winni się oni przekonywać przez regularne wewnętrzne i zewnętrzne badanie skrzynek strzelniczych; także winni oni badać, czy skrzynki poza zmianą nie zawierają materiałów wybuchowych.

§ 169.

Zwrot nieużytych materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Przodowy powinien bezpośrednio po ukończeniu zmiany materiały wybuchowe, których jego drużyna w ciągu zmiany niepotrzebowała, umieścić w naczyniu używanem do przenoszenia materiałów wybuchowych do miejsca pracy, naczynie to zamknąć, a zamknięte odnieść z powrotem do miejsca wydawania, z którego je otrzymał lub do magazynów pośrednich (§ 154) i oddać wraz z kluczem od naczynia wydającemu materiały wybuchowe.

Ust. 2. Jeżeli ma być zwrócony jedynie proch, to naczynie wraz z kluczem może też odnieść do miejsca wydawania godny zaufania rębacz, który nie jest przodowym.

§ 170.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Szczególne przepisy przy luzowaniu się w przodku.

Gdzie drużyny luzują się w przodku, tam dozwolone są następujące wyjątki od poprzednich postanowień:

1. Sztygar oddziałowy (§ 255) ustanawia zgodnie z § 164 dla przodka tę mającą wydać się potrzebną ilość materiałów wybuchowych, którą przypuszczalnie drużyny, zmieniające się w przodku w ciągu 24-ch godzin, potrzebują w tym czasie.

2. Ilość materiałów wybuchowych, ustaloną według liczby 1, należy wydać w sposób przepisany w § 166 przodowemu pierwszej zmiany dnia lub jego zastępcy w naczyniu wspólnem dla wszystkich drużyn przodka; równocześnie należy mu wręczyć klucz od tego naczynia.

3. W razie stosowania postanowień pod liczbą 1 i 2 należy zanotować przy zapisku, prowadzonym stosownie do postanowień § 165 w książce wydawczej, że luzowanie się następuje w przodku.

4. Przodowy pierwszej zmiany ma materiały wybuchowe zgodnie z § 167 przechowywać w skrzynce strzelniczej i przy luzowaniu się oddać nieużyte materiały wybuchowe własnoręcznie przodowemu drugiej zmiany w skrzyni i w naczyniu do noszenia wraz z kluczami do nich, a ten jest obowiązany przechowywać dalej materiały wybuchowe zgodnie z § 167 i oddać je przodowemu trzeciej zmiany. W ten sam sposób należy postępować przy ewentualnej zmianie dalszej w przodku w ciągu 24 godzin.

5. Przodowy ostatniej zmiany tego czasokresu ma zwrócić nieużyte w tym czasie materiały wybuchowe do miejsca wydania według przepisów § 169 w naczyniu na materiały wybuchowe.

§ 171.

Postępowanie z rozkładającymi się materiałami wybuchowymi, zawierającymi nitroglicerynę.

Ust. 1. Materiałów wybuchowych, zawierających nitroglicerynę, które zaczynają się rozkładać (co można zauważyć po wydzielaniu się ostrego zapachu lub czerwono-brunatnych oparów) nie wolno wydawać.

Ust. 2. Osoba upoważniona do wydawania powinna materiały te jako nienadające się do użycia odpisać z zapasów w wykazie przepisany w § 143, podając zarazem ich rodzaj i ilość; ponadto powinna ona o tem donieść kierownikowi ruchu (§ 255) i na jego polecenie je zniszczyć.

§ 172.

**Postępowanie przy otwieraniu naczyń z materiałami
wybuchowymi.**

Ust. 1. Otwieranie naczyń, w których materiały wybuchowe bywają nabywane, nie może odbywać się w izbie składowej (§ 145).

Ust. 2. Do otwierania naczyń, w których znajduje się proch wybuchowy, nie wolno używać narzędzi żelaznych.

Ust. 3. Próżnych naczyń, luźnego materiału pakunkowego, odpadków drzewa i papieru nie wolno pozostawiać w składzie.

§ 173.

Zakaz wynoszenia materiałów wybuchowych.

Zakazuje się wynoszenia z kopalni materiałów wybuchowych i środków zapalnych, otrzymanych w kopalni.

§ 173 a.

(Wprowadzony rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923, obowiązuje tylko dla kopalń węgla).

Dopuszczalne zmiany postanowień.

O ile wskutek wprowadzenia strzałowych (§ 174) okażą się na poszczególnych kopalniach koniecznymi odchylenia od postanowień §§ 163 do 170, są one dopuszczalne za pisemnem zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Tytuł piąty.

Używanie materiałów wybuchowych.

§ 174.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923 r.)
dla kopalń węgla:

Upoważnienie do wykonywania roboty strzelniczej.

Ust. 1. Robotę strzelniczą mogą wykonywać tylko osoby specjalnie do tego przyjęte, zasługujące na zaufanie i niezainteresowane w zarobku drużyn (strzałowi). Osoby te winny być nieposzlakowanej przeszłości, winny posiadać kwalifikację na przodowego (§ 222) i udowodnić dokładną znajomość roboty strzelniczej i odnośnych przepisów górniczo-policyjnych. Dowodu tego mogą one dostarczyć przez odbycie z dobrym skutkiem kursu dla strzałowych, uznanego przez Okręgowy Urząd Górniczy lub też przez poddanie się z dobrym wynikiem egzaminowi przed kierownikiem ruchu lub przed jego zastępcą. Nazwiska strzałowych winien kierownik ruchu

zakomunikować Okręgowemu Urzędowi Górniczemu z podaniem ich kwalifikacji. Jeżeli Urząd ten stwierdził brak przepisanych kwalifikacji u strzałowego, może zarządzić usunięcie go od wykonywania roboty strzałowej.

Ust. 2. Na kopalniach nie podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, na których wykonywanie roboty strzelniczej pozostaje pod stałym nadzorem specjalnie przyjętej do tego celu osoby dozoruującej, należycie z robotą strzałową obznajomionej (technik strzelniczy), podlegającej zatwierdzeniu Okręgowego Urzędu Górniczego po myśli § 74 Powszechnej ustawy górniczej, mogą wykonywać robotę strzelniczą za uprzednim zawiadomieniem Okręgowego Urzędu Górniczego także przodowi, którzy zostali należycie wyszkoleni w wykonywaniu tej roboty przez technika strzelniczego i których kierownik kopalni lub jego zastępca uznał za godnych zaufania i za dostatecznie z robotą strzelniczą obznajomionych po poprzednim stwierdzeniu ich kwalifikacji. Okręgowy Urząd Górniczy może zarządzić usunięcie od wykonywania roboty strzelniczej przodowego, u którego stwierdził brak przepisanych kwalifikacji. Obowiązki i prawa technika strzelniczego w stosunku do kierownika kopalni i do sztygarów oddziałowych należy ustalić w regulaminie służbowym, który ma być przez Okręgowy Urząd Górniczy zatwierdzony. Osobie tej nie wolno poruczać czynności, któreby jej przeszkadzały w pełnieniu głównego jej zadania.

Ust. 3. Na kopalniach, nie podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, może Okręgowy Urząd Górniczy zarządzić wykonywanie roboty strzelniczej wyłącznie przez strzałowych, jeżeli uzna to za konieczne ze względu na niebezpieczeństwo pyłu węglowego.

Ust. 4. Na kopalniach, podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, mogą wykonywać robotę strzelniczą w kamieniu lub w bardzo odległych robotach w węglu za poprzednim zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego przodowi, których kierownik kopalni lub jego zastępca po stwierdzeniu ich kwalifikacji uznał za godnych zaufania i za należycie z robotą strzelniczą obznajomionych.

Ust. 5. Odnośne obowiązki i prawa przodowego wymienione w tytule czwartym i piątym rozdziału 7 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych przechodzą na strzałowych. Za wypełnienie postanowień § 180 ust. 2 i 3 jest jednakowoż zawsze przodowy odpowiedzialny.

Ust. 6. Osobom, którym powierzono strzelanie (ust. 1, 2, 3, 4) winien kierownik ruchu wręczyć pisemną instrukcję

służbową, zatwierdzoną przez Okręgowy Urząd Górniczy. Nazwiska osób tych należy wpisać do osobnej listy, zaś instrukcję do książki kopalnianej.

Ust. 7. Członkowie drużyny winni bezwzględnie wykonywać rozkazy strzałowego względnie przodowego, któremu powierzono wykonywanie roboty strzelniczej.

dla innych kopalń:

Nadzorowanie roboty strzelniczej przez przodowego.

Ust. 1. Przodowy ma obowiązek nadzorować, aby drużyna stosowała się do przepisów obowiązujących dla roboty strzelniczej.

Ust. 2. Członkowie drużyny są obowiązani bez oporu wykonywać rozkazy przodowego.

§ 175.

Upoważnienie do wyjmowania materiałów wybuchowych ze skrzynki.

Materiały wybuchowe może wyjmować z przeznaczonej na nie skrzynki tylko przodowy, o ile czynność ta nie jest wykonywana przez specjalne osoby (strzałowych), nie biorące udziału w akordzie.

§ 176.

Obchodzenie się z gotowymi patronami.

Podczas przenoszenia gotowych patronów od skrzynki do miejsca pracy nie wolno nieść ich w jednej ręce z palącą się lampą.

§ 177*)

Nabijanie otworów wiertniczych.

Patrony należy wprowadzać do otworów wiertniczych ostrożnie, zapomocą drewnianego nabijaka lub miedzianej iglicy.

§ 178**)

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Przybijanie otworów wiertniczych. Przybitka nie zawierająca węgla.

Ust. 1. Wszystkie naboje muszą posiadać prawidłową przybitkę. Jako przybitki należy używać tylko miękkich gatunków skał, które nie dają iskier lub też wałków z gliny, a przy

Uwaga: *) Uzupełnieniem tych przepisów odnośnie do kopalń węgla kamiennego jest przepis § 1 l. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 1 lipca 1907 (Część I Zbioru, II)

**) Uzupełnienie tych postanowień odnośnie do kopalń węgla kamiennego stanowi postanowienie § 1 l. 1 rozporządzenia z dnia 1 lipca 1907 (Część I Zbioru, II)

użyciu gwałtownie działających materiałów wybuchowych również wody lub piasku, ale w żadnym razie nie wolno używać węgla lub materiału zawierającego węgiel.

Ust. 2. Zapalanie strzałów, których naboje nie mają przybitki i zapalanie luźnych patronów, które nie są zamknięte w otworze wiertniczym, jest wzbronione.

Ust. 3. Szttygarzy oddziałowi (§ 255) są odpowiedzialni za to, by w każdym przodku, gdzie się pracuje przy pomocy materiałów wybuchowych, znajdował się w dostatecznej ilości materiał przybitkowy, niezawierający węgla.

§ 179.

Używanie lontów.

W razie używania lontu, powinien przodowy przekonać się przed jego użyciem, czy jest on w dobrym stanie i lonty uszkodzone (złamane albo wilgotne) zwrócić do miejsca wydawania.

§ 180.

Środki zabezpieczające przed odpaleniem strzałów.

Ust. 1. O zamierzonym odpaleniu jednego lub kilku strzałów należy zawczasu uwiadomić osoby znajdujące się w bliskości donośnem zawołaniem: „Pali się“.

Ust. 2. Przodowy jest obowiązany, dla uniknięcia przypadkowego zbliżenia się osób trzecich do miejsca, gdzie się ma strzelać, rozstawić stosownie drużynę przy wszystkich dostęпах lub jeżeli w przodku pracuje tylko jeden człowiek, to należy ostrzedz przed wejściem do przodku przez umieszczenie krzyży w miejscu dobrze widocznem i nie wystawionem na działanie strzałów.

Ust. 3. Jeżeli należy się spodziewać przebicia się jednego przodka z drugim (przodek pędzony na przeciwko, filar, chodnik itp.), to przodowy obowiązany jest przed odpaleniem jednego lub więcej strzałów zawczasu zawiadomić drużynę tego przodka w ten sposób, aby wykluczona była wątpliwość co do rozpoczęcia i ukończenia tej roboty.

§ 181.

Środki ochronne przed działaniem strzałów.

Gdzie wyrobiska górnicze nie dają robotnikom dostatecznej ochrony przed działaniem strzałów, tam należy wykonać specjalne urządzenia ochronne.

§ 182.

Odpalanie kilku strzałów. Zapalanie elektryczne.

Ust. 1. Jednocześnie nabite strzały w przodku winny być jednocześnie odpalone.

Ust. 2. Przy zapalaniu elektrycznem należy druty przyłączyć do maszyny bezpośrednio przed samem odpaleniem, a po odpaleniu natychmiast je odpiąć.

§ 183.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Wstęp do przodka po strzelaniu. Strzały które zawiodły.

Ust. 1. Wstępu do miejsca pracy, w którym właśnie strzelano, może dozwolić przodowy robotnikom dopiero wówczas, kiedy się przekonał, że w miejscu pracy jest dostateczna ilość świeżego powietrza, aby praca mogła być bez niebezpieczeństwa dalej prowadzona.

Ust. 2. Do miejsca pracy, w którym strzał zawiodł, materiał wybuchowy wypalił się w otworze wiertniczym lub odstrzelono równocześnie więcej aniżeli trzy strzały, można wejść znowu dopiero po upływie 15 minut od chwili zapalenia i gdy przodowy, zbadawszy osobiście to miejsce pracy, na to zezwolił. Czas czekania należy stwierdzić zapomocą czasomierza.

§ 184.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Wywiercanie strzałów. Wyskrobywanie przybitki.

Ust. 1. Wywiercanie strzałów, które zawiodły, jak również dalsze wiercenie w pozostałych po strzale fajkach jest wzbronione.

Ust. 2. Otwory wiercone w pobliżu strzałów, które zawiodły, winny mieć taki kierunek, aby nie natrafiły na strzały nie odpalone.

Ust. 3. Unieszkodliwienie strzałów, które zawiodły, może się odbywać tylko w obecności strzałowego (nie przodowego) lub organu nadzorczego.

Ust. 4. Po każdym strzelaniu należy uzyskany przez nie urobek zbadać, czy nie zawiera szczątków materiałów wybuchowych.

§ 185.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Badanie miejsca pracy na końcu zmiany.

Przed opuszczeniem miejsca pracy po ukończonej zmianie jest przodowy obowiązany kazać zbadać skutek odpalonych strzałów i albo postarać się o to, aby unieszkodliwiono strzały,

które zawiodły, lub też przodowemu następnej drużyny oznaczyć tak ściśle położenie i właściwość tych strzałów, aby jakakolwiek wątpliwość co do tego była wykluczona. Aż do czasu unieszkodliwienia strzału, który zawiódł, jest praca w bezpośredniej bliskości nieodpalonego strzału wzbroniona.

§ 186.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Postanowienia dotyczące strzelania materiałami wybuchowymi za wyjątkiem prochu i podobnych materiałów.

Przy strzelaniu gwałtownie działającymi materiałami wybuchowymi (§ 131 ust. 2) należy przestrzegać oprócz §§ 174 do 185 następujących przepisów:

1. Wydane patrony, zawierające nitroglicerynę, należy chronić przed zmarznieniem. Zmarzniałe patrony należy przed użyciem zupełnie odtaić przez ostrożne ogrzewanie. Nie wolno tego dokonywać w ten sposób, że patrony te przybliży się do płomienia światła, otwartego ognia, pieców lub ognisk, kotłów parowych lub ogrzewalników parowych lub wogóle do przedmiotów o ciepłocie wyższej, aniżeli to ręka wytrzyma.

2. Tylko przodowy może przerabiać patrony materiałów wybuchowych gwałtownie działających.

3. Patron zapalny sporządzić może tylko przodowy, o ile nie robią tego osobne organa (strzałowi), nie należące do akordu.

4. Nabijanie otworów mogą skutecznie tylko strzałowi lub przodowi, przybijanie i odpalanie prócz nich także rębacze, o ile strzałowi lub przodowi im to wyraźnie polecili i o ile wykonują pracę tę pod ciągłym nadzorem strzałowych lub przodowych.

5. Ostateczne przygotowanie patronów winno nastąpić dopiero bezpośrednio przed ich użyciem przez wprowadzenie lontu z kapiszonem lub elektrycznego zapalnika.

§ 187.

Szczególne przepisy dla strzelania prochem.

Przy strzelaniu prochem należy przestrzegać oprócz §§ 174—186 jeszcze następujących przepisów:

1. Proch może być używany tylko w formie patronów. Do sporządzenia patronów ma się wybrać papier dobrze klejony lub inny nie tlejący materiał.

2. W razie potrzeby przeróbki patronów należy to robić z całą ostrożnością w odpowiednim oddaleniu od pozostałego zapasu materiałów wybuchowych i od reszty robotników tego przodka przy dobrze zawieszanej i spokojnie palącej się lampie.

3. Zabrania się używania żelaznych iglic, naoliwionego papieru lub t. zw. „ratchetles“ (to znaczy: podłużnych, napełnionych prochem, kręconych tutek papierowych) zamiast nitki nasiarkowanej.

Tytuł szósty.

Robota strzelnicza w kopalniach z gazami wybuchającymi.

§ 188.

Granice zakazu roboty strzelniczej.

Ust. 1. W kopalniach z gazami wybuchającymi jest robota strzelnicza, o ile jej władza górnicza wogóle nie zakazała, wzbroniona w tych miejscach roboczych, w których występowanie gazów wybuchających da się stwierdzić zapomocą lampy bezpieczeństwa (§ 105 ust. 1).

Ust. 2. Zakaz ten rozciąga się także na wszystkie obłożone wyrobiska górnicze tego samego oddziału odbudowy, które są w blizkiem połączeniu z przodkami niezupełnie wolnymi od gazów wybuchających lub które otrzymują powietrze z takich przodków albo im je oddają.

Ust. 3. Zakaz ten pozostaje tak długo w mocy, dopóki nie zostaną przedsięwzięte potrzebne środki dla usunięcia niebezpieczeństwa i dopóki kierownik ruchu (§ 255) nie stwierdzi, że odnośnie miejsce robocze i wyrobiska górnicze, pozostające z niem w połączeniu wyżej opisanem, są wolne od gazów wybuchających.

Ust. 4. Jeżeli w pewnych wyrobiskach lub oddziałach odbudowy zakazano roboty strzelniczej, wówczas sztygar oddziałowy (§ 255) powinien natychmiast spowodować usunięcie wszystkich materiałów wybuchowych i odniesienie do miejsca wydawania, oraz usunięcie narzędzi strzelniczych.

§ 189*)

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 1 lipca 1907).

Ograniczenie roboty strzelniczej na wypadek tworzenia się pyłu węglowego.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, to jako materiałów wybuchowych w kopalniach z gazami wybuchającymi.

U w a g a : *) Uzupełnieniem tego przepisu jest postanowienie § 1 l. 4 rozporządzenia z dnia 1 lipca 1907 (Część I Zbioru II).

1. nie wolno używać prochu czarnego i innych powoli działających materiałów wybuchowych wogóle, a
2. dynamitu krzemionkowego, żelatyny wybuchowej i dynamitu żelatynowego wolno używać tylko przy zastosowaniu patronów bezpiecznych (patronów wodnych).

Nie wolno również używać zapalników, wytwarzających płomień zewnątrz otworu strzałowego.

§ 190.

Ograniczenie roboty strzelniczej w nowem polu.

W robotach odkrywkowych i przygotowawczych w nowem polu podlega robota strzelnicza — o ile w przekroju przodka występuje węgiel — również ograniczeniom zawartym w § 189 ust. 2 *) nawet chociaż nie pojawiają się gazy wybuchające ani pył węglowy.

§ 191.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 1 lipca 1907 i 2 lipca 1923).

Obświecanie przodka przed strzelaniem. Odpalanie kilku strzałów.

Ust. 1. Bezpośrednio przed odpaleniem każdego strzału należy zapomocą starannego obświecania stwierdzić, że w odległości 10 m. nie ma nagromadzonych gazów wybuchających.

Ust. 2**) Równoczesne nabijanie i odpalanie kilku strzałów w przodkach pokładów węglowych, w których stwierdzono lub można się obawiać występowania gazów wybuchających lub w których występuje drobny suchy pył węglowy, jest dozwolone tylko przy użyciu zapalania elektrycznego.

Uwaga: *) Zachodzi tu nieścisłość redakcyjna. Wobec nowego brzmienia § 189, który posiada tylko jeden ustęp, zawierający postanowienie dawniejszego ust. 2 tego paragrafu należało w rozporządzeniu z 2 lipca 1923 przewidzieć w § 190 skreślenie słowa „ust. 2“.

**) Postanowienie to obowiązuje formalnie wobec skreślenia artykułem II l. 1. rozporządzenia z 2 lipca 1923 postanowienia § 1 l. 8 rozporządzenia z 1 lipca 1907. Praktycznie nie ma ono znaczenia, gdyż § 1 l. 5 rozporządzenia z 1 lipca 1907 w brzmieniu rozporządzenia z 2 lipca 1923 formułuje tę sprawę analogicznie dla wszystkich przodków węglowych bez względu na to, czy w nich gazy wybuchające występują, czy też nie. Dlatego też przyjąć należy, że rozporządzenie z dnia 2 lipca 1923 miało na myśli nie skreślenie zmiany § 191 ust. 2, lecz wogóle skreślenie całego tego ustępu.

Tytuł siódmy.

**Robota strzelnicza w kopalniach, w których występuje
łatwo zapalny pył węglowy.**

§ 192.*)

Na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego mogą być postanowienia §§ 107, 189 i § 191 ust. 2 zastosowane także na takie kopalnie węgla lub ich części, które nie są kopalniami z gazami wybuchającymi.

Rozdział ósmy.

Urabianie skał i cudzenie.

§ 193.

Obnażanie minerału w odkrywkach. Wymiary stopni.

Ust. 1. W odkrywkach może rozpocząć się odbudowa pożytecznego minerału dopiero po usunięciu leżących nad nim warstw.

Ust. 2. Ściany przy obnażaniu powinny otrzymać stok odpowiadający stopniowi wytrzymałości i zwięzłości skał. Wysokość stopni obnażania nie powinna wynosić więcej jak 6 m., zaś stopni odbudowy nie więcej jak 10 m., ich szerokość nie może być mniejsza niż 3 m. Wolno jednak odbudowywać zarówno skały wierzchnie, jakoteż i minerał pożyteczny wyższymi stopniami, o ile zachowa się kąt stoku dla skał wierzchnich nie większy jak 55 stopni, a dla minerału nie większy jak 65 stopni.

Ust. 3. Przepisana szerokość stopni należy zachowywać zawsze także i dla nieobłożonych stopni.

U w a g a : *) Z nagłówka tytułu siódnego wynika, że przepis ten dotyczy tylko kopalń węgla. W międzyczasie przepis ten stracił swe znaczenie o ile powołuje on postanowienie §§ 107 i 191 ust. 2 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych. § 107 tych Przepisów bowiem, ustanawiający obowiązek umieszczenia pyłu węglowego w kopalniach, w których występują gazy wybuchające i sposób, w jaki to ma być wykonywane, został uchylony rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1907 (patrz Część I Zbioru, II), rozszerzającym obowiązek ten na wszystkie kopalnie, w których występuje pył węglowy bez względu na o, czy w nich pojawiają się gazy wybuchające, czy też nie. Co zaś do przepisu § 191 ust. 2 patrz uwagę przy § 191.

§ 194.

Badanie ścian w odkrywkach po przerwach w ruchu.

Przy ścianach odkrywek wolno na początku zmiany i po przerwach w ruchu dopiero wtedy podjąć pracę, gdy organ nadzorczy (§ 253) lub przeznaczony przez niego do tego robotnik zbadał, czy nie znajdują się grożące niebezpieczeństwem łupy, w szczególności zmarznięte bryły, i po usunięciu tego rodzaju łup pod dozorem jednej z wymienionych osób.

§ 195.

Podkopywanie. Podcinanie.

Ust. 1. Zabrania się przy robotach dobowych i przy cudzeniu na powierzchni i pod ziemią podkopywania (podrąbywania) mas popekanych, luźnych lub zmarzniętych. Podcięte ściany należy zabezpieczyć zapomocą pozostawionych stóg albo słupków lub podpór przed przedwczesnem oberwaniem się. O ile ten przepis nie wystarcza, należy według wskazówek Okręgowego Urzędu Górniczego przedsięwziąć dalsze środki bezpieczeństwa.

Ust. 2. Zabrania się w robotach odkrywkowych podczas dużej śnieżyicy, zawieji lub mrozu dalszego podrąbywania mas i należy się wówczas starać, aby podcięte masy jaknajrychlej zerwano.

§ 196.

Roboty szczególnie niebezpieczne (rabowanie obudowy, sprowadzania zawałów).

Ust. 1. Szczególnie niebezpieczne roboty, jak rabowanie obudowy w kopalniach węgla kamiennego, mogą być podejmowane tylko pod stałym nadzorem doświadczonego organu nadzorczego (§ 253).

Ust. 2. W kopalniach węgla brunatnego sprowadzanie zawałów może wykonywać także przeznaczony do tego doświadczony rębacz.

Ust. 3. Do wyrabowanych wyrobisk nie wolno nikomu wchodzić; wyrobiska te należy od reszty wyrobisk odgrodzić w ten sposób, aby przez następne lub dalsze zawałanie się ich nie mogli być narażeni na niebezpieczeństwo robotnicy, znajdujący się w pobliżu.

Rozdział dziewiąty.

Kotły parowe i maszyny.

§ 197.

Obsługa i dozorowanie kotłów parowych.

Załącznik B.

Ust. 1. W każdej kotłowni powinny być wywieszone w miejscu wpadającym w oczy i utrzymane w czytelnym stanie „Przepisy służbowe dla obsługujących kotły” w brzmieniu ogłoszonym w załączniku B, a w przyszłości w brzmieniu ustalonym przez Wyższy Urząd Górniczy w miejsce lub jako uzupełnienie brzmienia obecnego. Robotnicy i organa nadzorcze (§ 253), którym powierzono obsługę, względnie dozowanie kotłów parowych są zobowiązani stosować się ściśle do tych przepisów.

Ust. 2. Na polecenie obsługującego kotły mają się nieupoważnieni oddalić z kotłowni.

§ 198.

Przygotowanie kotłów do badania wewnętrznego.

Ust. 1. Przed wewnętrznym badaniem kotła musi on być odłączony od innych będących w ruchu kotłów przez wyłączenie części wspólnych rurociągów parowych, rurociągów zasilających i upustowych.

Ust. 2. Przykrywy włazów wolno dopiero wtenczas podnieść, kiedy wentyle bezpieczeństwa, kurki wodowskazowe i kontrolne otwarto i kiedy się upewniono, że przez te wentyle nie wychodzi już para choćby w najmniejszej ilości.

§ 199.

Uzbrojenie kotła.

Ust. 1. Celem zabezpieczenia ludzi przed wypadkami, mogącymi się zdarzyć wskutek rozprysnięcia się szkła wodowskazów kotłowych, powinny być wodowskazy odpowiednio zabezpieczone jednak w ten sposób, żeby wskutek tego możliwość obserwowania stanu wody zbyt nie cierpiała.

Ust. 2. Wszystkie części uzbrojenia kotła powinny być zawsze bez obawy niebezpieczeństwa dostępne, a manometr i wodowskaz dostatecznie oświetlone.

§ 200.

Urządzenia ochronne około poruszających się części maszyn.

Ust. 1. Około poruszających się części maszyn, a w szczególności tych, które służą do przenoszenia siły (drażki, pasy, liny, łańcuchy) — o ile w ich bliskości przechodzą ludzie — powinny być umieszczone urządzenia ochronne tego rodzaju, aby z przyczyny tych części maszyn nie mogły się zdarzyć wypadki nieszczęśliwe, chyba tylko wskutek ciężkiego przewinienia.

Ust. 2. Należy również zarządzić takie środki zabezpieczające, któreby chroniły od wypadku osoby nieostrożnie zbliżające się do urządzeń szybowych, gniotowników, wałów, urządzeń młynowych i hamulczych.

§ 201.

Koła rozpędowe.

Koła rozpędowe maszyn winny być tak urządzone, aby ich uruchamianie mogło się odbywać bez niebezpieczeństwa.

§ 202.

Dźwigarki kablowe.

Dźwigarki kablowe do zawieszania pomp albo opuszczania lub podnoszenia ciężkich kawalków powinny być zaopatrzone w sprawnie działający hamulec, zapadki i podwójny wchwył (dwa koła i dwa tryby dla tejsamej przenośni).

§ 203.

Maszyny wydobywcze.

Ust. 1. Maszyny wydobywcze winny być zaopatrzone w silne urządzenia hamulcze, umieszczone na bębnach linowych w ten sposób, aby je można było łatwo i pewnie uruchamiać i wyłączać ze stanowiska maszynisty.

Ust. 2. Maszyny wydobywcze zaopatrzone tylko w urządzenie hamulcze, umieszczone na wale linowym albo też tylko na jednym bębnie linowym, mogą być nadal*) używane tylko za zgodą Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Przy każdej maszynie wydobywczej winien znajdować się pewnie działający wskaźnik głębokości, który przy zmianie poziomu sam odpowiednio sięstawia, oraz donośny dzwonek (klekotka), który na czas uprzedza o zbliżaniu się wiader i klatek do nadszybia.

U w a g a : *) Dotyczy to maszyn istniejących już w dniu 18 stycznia 1900 r.

§ 204.

Przenośnie.

Ust. 1. O ile na to warunki ruchu i warunki budowlane zezwalają, powinny być przenośnie siły tak urządzone, aby je można było w poszczególnych pracowniach oddzielnie wyłączać. Gdzie tego rodzaju urządzenia nie ma, tam winny znajdować się w każdej pracowni urządzenia sygnałowe, z pomocą których możnaby dawać znaki do najbliższego miejsca wyłączania celem wstrzymania przenośni, względnie do maszyny napędowej celem jej zatrzymania lub też celem uruchomienia.

Ust. 2. Urządzenia do wyłączania przenośni winny być tak zrobione, aby ich samoczynne włączenie się było niemożliwe.

Ust. 3. Należy unikać wystających klinów, śrub itp. przy poruszających się częściach przenośni albo też przykryć je gładkimi osłonami.

§ 205.

Pasy napędne i liny.

Ust. 1. W czasie ruchu tarcz pasowych i linowych jest zabronionem nakładanie lub zsuwanie pasów i lin, chyba że używa się do tego celu urządzeń, wykluczających niebezpieczeństwo dla robotnika.

Ust. 2. Zrzucone pasy i liny powinny być bądź to wogóle zdjęte, bądź też tak zawieszzone na silnych dźwigarach, żeby nie mogły zetknąć się z częściami będącymi w ruchu.

Ust. 3. Te same środki ostrożności należy stosować w czasie szycia, łączenia i naprawy pasów.

§ 206.

Czyszczenie, smarowanie, naprawianie części maszynowych będących w ruchu.

Ust. 1. Czyszczenie, smarowanie i naprawa maszyn, części maszyn i poruszanych przez nie urządzeń jest podczas ich biegu wzbronione, o ile dostęp do nich połączony jest z niebezpieczeństwem.

Ust. 2. Czyszczenie i smarowanie wałów przenośni, łożysk i sprzęgieł podczas biegu jest dozwolone tylko ze sianowiska pewnego i tylko przy pomocy właściwych narzędzi.

Ust. 3. Natłuszczania i smołowania pasów wolno dokonywać tylko podczas zupełnie powolnego biegu.

Ust. 4. O ile wedle powyższego czyszczenie, smarowanie i naprawa tych części podczas biegu są dopuszczalne, to prace te mogą wykonywać jedynie tylko maszynista lub inne zau-

fania godne osoby, którym to poruczono; pod żadnym warunkiem tej pracy nie wolno wykonywać robotnikowi młodocianemu.

§ 207.

Samoczynne urządzenia do smarowania.

Ust. 1. Wszystkie stale umocowane łożyska przenośni, dostępne w czasie ruchu tylko z narażeniem się na niebezpieczeństwo, winny być zaopatrzone w samoczynne urządzenia smarownicze.

Ust. 2. Dla istniejących*) już urządzeń są dopuszczalne wyjątki za zgodą Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 208.

Materiały zużyte przy czyszczeniu.

W pracowniach nie wolno gromadzić materiałów zużytych przy czyszczeniu lub innych łatwo palnych odpadków.

§ 209.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Zabezpieczenia przy urządzeniach elektrycznych.

Maszyny i przewody elektryczne winny być tak umieszczone i zabezpieczone, aby z ich powodu wypadki bez ciężkiego przewinienia nie były możliwe, a niebezpieczeństwo pożaru było o ile możliwości usunięte. Budowa tych maszyn i przewodów, ich używanie i obsługa jako też ich utrzymywanie winny odpowiadać zasadom techniki danego czasu.

§ 210.

Ust. 1. Zakazuje się dotykania elektrycznych przewodów, maszyn i aparatów; dozwolone to jest tylko osobom, obsługującym lub dozorującym je, przy zastosowaniu odpowiednich środków ostrożności.

Ust. 2. W czasie ruchu dynamomaszyn nie wolno wykonywać robót przy przewodach i izolatorach.

§ 211.

Izolowanie parociągów pod ziemią.

Ust. 1. W suchych częściach kopalni, w których spotyka się obudowę drzewną, winny być parociągi należycie izolowane zapomocą otulenia materiałami niepalnymi.

Ust. 2. Postanowienie ustępu pierwszego niema zastosowania dla parociągów, znajdujących się w wyciągających szynbach wentylacyjnych.

§ 212.

Niebezpieczne roboty przy maszynach.

Szczególnie niebezpieczne roboty przy maszynach i pompach na kopalniach wolno wykonywać tylko pod stałym kierownictwem doświadczonego organu nadzorczego (§ 253).

Rozdział dziesiąty.

Robotnicy.

Tytuł pierwszy.

Przyjmowanie, zatrudnianie, dozór.

§ 213.

Pijaństwo, choroby zaraźliwe, ułomności.

Ust. 1. W zakładach górniczych nie wolno zatrudniać osób, o których się wie, że się oddają pijaństwu lub że cierpią na zaraźliwe choroby, mogące się łatwo przenieść na współpracowników.

Ust. 2. Robotników dotkniętych na ciele lub umyśle ułomnościami, które mogą spowodować nieszczęśliwe wypadki, wolno zatrudniać tylko przy takich robotach na powierzchni, do których mimo tych ułomności są zdolni nie narażając ani siebie ani innych na wypadki.

§ 214.

Wiek.

Ust. 1. Osób, które do ukończonego 60 roku życia nigdy pod ziemią nie były zatrudnione, nie wolno dopuszczać do robot w kopalni.

Ust. 2. Osoby płci męskiej poniżej 16 lat, a płci żeńskiej poniżej 18 lat mogą być zajęte w górnictwie tylko w taki sposób, który nie wywiera ujemnego wpływu na ich rozwój fizyczny. W szczególności zabrania się zatrudniania ich przy kołowrotach, przy taczkowaniu zapomocą szelek przewieszonych przez plecy lub przy taczkowaniu pod górę.

§ 215.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Uzdolnienie do roboty rębackiej.

Ust. 1. Do samodzielnego wykonywania roboty rębackiej mogą być dopuszczeni tylko tacy robotnicy, którzy:

1) ukończyli 21 lat,

2) conajmniej rok pracowali jako młodszy rębacz pod nadzorem doświadczonego rębacza, a nadto

3) przynajmniej 2 lata pracowali w robotach górniczych.

Ust. 2. Jako pracę przepisaną pod liczbą 3 ustępu 1 można zaliczyć czas przebyty przy wojsku polskiem, nie dłużej jednak niż jeden rok.

Ust. 3. Do kopalń węgla brunatnego nie stosuje się przepis zawarty pod liczbą 3 ustępu 1.

§ 216.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Wykaz robotników.

Ust. 1. We wykazie robotników lub w dodatku do niego należy w osobnych rubrykach umieszczać odnośnie do każdego robotnika, oprócz danych wymienionych w § 93 Powszechnej ustawy górniczej jeszcze następujące dane:

1. Czy odbył służbę wojskową przy wojsku polskiem? W którym roku?

2. Czy pracował jako młodszy rębacz (§ 215 ust. 1 liczba 2), kiedy, gdzie?

3. Przy potwierdzającej odpowiedzi na pytanie 2: jak długo wykonywał on pracę górniczą oprócz czasu spędzonego jako młodszy rębacz?

4. Nazwisko urzędnika odpowiedzialnego za ścisłość danych zawartych we wykazie robotników w myśl ust. 2.

Ust. 2. Za prawdziwość wpisu danych przepisanych w ust. 1 jest odpowiedzialna ta osoba, która robotnika do pracy przyjęła.

§ 217.

Roboty szczególnie odpowiedzialne.

Samodzielne wykonywanie robót, od których zależy życie albo zdrowie innych osób (np.: kierowanie maszyną, obsługa kotłów, palenie w piecach powietrznych, wtaczanie i ściąganie przy szybach dobowczych) może być powierzone tylko osobom szczególnie pewnym i doświadczonym w tych robotach.

§ 218.

(Zmieniony na podstawie § 93 c Powszechnej ustawy górniczej w brzmieniu art. II ustawy z dnia 14 lipca 1905 Zbiór ustaw pruskich str. 307).

Czas pracy w wysokiej ciepłocie.

W ciepłocie 28 lub więcej stopni Celsjusza przy pracy pod ziemią nie mogą być robotnicy w jednym i tym samym dniu roboczym dłużej zatrudnieni niż sześć godzin.

§ 219.

Pomiary ciepłoty.

Ust. 1. W miejscach pracy, których ciepłota wynosi więcej niż 28 stopni Celsiusza (22,4 stopni Réaumura), należy przeprowadzać regularnie conajmniej raz na tydzień w sposób wiarogodny pomiary ciepłoty przy pomocy termometru.

Ust. 2. Wyniki ich należy zapisywać w osobnym wykazie.

§ 220.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Nadzór miejsc roboczych w ciągu zmiany.

Ust. 1. W każdej zmianie winien sztygar nadzorujący obejść przynajmniej raz wszystkie obłożone przodki, a jeżeli nadzwyczajne okoliczności stoją temu na przeszkodzie, winien to uczynić jego zastępca.

Ust. 2. Do zastępowania sztygara oddziałowego mogą być wyznaczone tylko te techniczne organa nadzorcze, których uzdolnienie do zastępowania sztygara oddziałowego uznała władza górnicza.

Ust. 3. Kilkakrotnie w ciągu jednej zmiany powinny być obchodzone:

1. miejsca robocze samotnie położone, a obłożone tylko jednym człowiekiem, chociażby one były w każdej zmianie wielokrotnie odwiedzane przez osoby trzecie (wozaków i innych);

2. we wszystkich kopalniach węgla kamiennego: odbudowy filarowe;

3. w kopalniach z gazami wybuchającymi: wszystkie obłożone przodki pokładów cbitujących w gazy.

Ust. 4. Drugie i następne obchodzenie przodków w ciągu zmiany może być przedsiębrane także przez organa nadzorcze (§ 253), które nie posiadają wyraźnego uznania władzy górniczej do zastępowania sztygara oddziałowego.

§ 221.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Stała obecność organu nadzorczego w obrębie robót.

Ust. 1. W każdej zmianie wydobywczej i w każdym oddziale sztygarskim winien sztygar nadzorujący znajdować się pod ziemią od chwili ukończenia zjazdu conajmniej przez 6 godzin; podległe mu osoby dozoruujące odnośnej zmiany winny przebywać pod ziemią od chwili ukończenia zjazdu aż do chwili rozpoczęcia wyjazdu zalogi. W czasie zjazdu i wyjazdu robotników musi na każdym obłożonym poziomie przebywać conajmniej jedna osoba dozoruująca i to możliwie przy szybie.

Ust. 2. Poza zmianą wydobywczą powinien przynajmniej jeden organ nadzorczy znajdować się na każdym oddziale sztybowym w kopalni tak długo, dopóki robotnicy pracują pod ziemią.

§ 222.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923.)

Uzdolnienie na przodowego, jego obowiązki wogóle.

Ust. 1. Dla każdej drużyny winien kierownik lub sztygar wykonujący nadzór (§ 255) wyznaczyć jako przodowego rębacza w wieku powyżej 26 lat, mówiącego po polsku i umiejącego czytać. Przodowy musi się wykazać, że jest uprawniony do samodzielnej roboty rębackiej po myśli § 215, że przepracował co najmniej rok na kopalni o podobnych warunkach jako rębacz, że jest dokładnie obeznany z robotą drużyny, oraz z przepisami górniczo-policyjnymi, dotyczącymi tej roboty. O kwalifikacjach przodowego winien się przekonać kierownik lub jego uznany przez Okręgowy Urząd Górniczy zastępca i wręczyć mu instrukcję służbową zatwierdzoną przez Okręgowy Urząd Górniczy. Poza tem kierownik lub jego zastępca winni wpisać nazwiska nowego przodowego do „Książki przodowych”, w której musi być podane, w jaki sposób kandydat wykazał swą kwalifikację i kto go egzaminował. Notatkę tę winien podpisać kierownik lub jego zastępca, który kwalifikację uznał za dostateczną. W wyjątkowych wypadkach może przodowym zostać rębacz młodszy, który jednak ukończył 24 lat życia pod warunkiem, że zasługuje ze wszechmiar na zaufanie, że pracował co najmniej trzy lata na kopalni o podobnych warunkach jako rębacz, oraz że i pod innymi względami odpowiada powyższym postanowieniom. Postanowienia powyższe co do wieku nie odnoszą się do osób, będących w dniu 1 kwietnia 1923 przodowymi.

Ust. 2. Przodowy jest obowiązany o ile możliwości czuwać nad przestrzeganiem przez współpracujących przepisów górniczo-policyjnych, wydanych dla uniknięcia nieszczęśliwych wypadków i przymuszać ich do wykonywania wskazówek, wydanych w tym celu przez organa nadzorcze (§ 253).

Ust. 3. Reszta członków drużyny winna słuchać zarządzeń wydanych w myśl powyższych postanowień przez przodowego.

§ 223.

Zatrudnianie robotników wbrew przepisom.

Robotnicy, którzy są zatrudnieni wbrew przepisom §§ 213, 214, 215, 217 i 222 lub których zatrudnia się nadal przy poru-

czonych im robotach, jakkolwiek wymaganiom ustalonym w tych przepisach już nie odpowiadają, mają być na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego od poruczonych im robót usunięci.

§ 224.

Urządzenia do stwierdzenia, którzy robotnicy znajdują się w kopalni.

Ust. 1. Każda kopalnia będąca w ruchu musi posiadać urządzenia, zapomocą których można w każdym czasie dokładnie stwierdzić co do osoby i liczby, którzy robotnicy znajdują się w kopalni.

Ust. 2. Urządzenia te wymagają przed ich wprowadzeniem zatwierdzenia Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Z zarządzeniami potrzebnymi do stosowania tych urządzeń należy obznajomić robotników zapomocą obwieszczenia (§ 252) i zapomocą odczytywania, zaś organa nadzorcze (§ 253) przez wpisanie do księgi objazdowej; jedni i drudzy mają się do nich stosować.

Ust. 4. Spisy lub inne dowody dla stwierdzenia w każdym czasie, które osoby znajdują się w kopalni, powinny być przechowywane w miejscu osobno do tego celu przeznaczonem, położonem w bliskości głównych miejsc wyjazdu.

Tytuł drugi.

Zabezpieczenie zdrowia robotników.

§ 225.

Jaty szybowe i izby zborne.

Ust. 1. Na wszystkich szybach używanych regularnie do zjazdu i wyjazdu musi się znajdować jata szybowa, a na każdym samodzielnie dla siebie prowadzonym zakładzie górniczym izba zborna (miejsce zapisu), odpowiadająca liczbie załogi.

Ust. 2. Jata oraz izba zborna winny być dobrze przewietrzane, utrzymywane w czystości, a w porze chłodnej dostatecznie ogrzewane.

§ 226.

Łaźnie.

Ust. 1. Posiadacze (§ 256) kopalń węgla kamiennego są obowiązani starać się o to, aby ich urzędnicy i robotnicy mieli wystarczającą sposobność do kąpania się w dostatecznie przewietrzanych, jasnych i ciepłych łaźniach.

Ust. 2. Z temi łaźniami winny być połączone urządzenia do przechowywania ubrań, a o ile łaźnie te są położone w bezpośredniej bliskości szybów, służących do regularnego wyjazdu, również urządzenia do suszenia ubrań i odpowiednie poczekalnie.

Ust. 3. Używanie basenów do kąpieli jest wzbronione.

Ust. 4. Za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego wolno w poszczególnych wypadkach zaniechać przestrzegania przepisów ust. 1 do 3 na kopalniach węgla kamiennego.

Ust. 5. Na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego mają też posiadacze kopalń węgla brunatnego, rud i soli uczynić zadość postanowieniom zawartym w ust. 1 do 3.

§ 227.

Zaopatrywanie w wodę do picia. Zakaz wódki.

Ust. 1. Wszystkim robotnikom musi być dostarczona na niezbyt wielką odległość od obłożonych miejsc pracy dostateczna ilość dobrej wody do picia.

Ust. 2. Naczynia przeznaczone do jej przewożenia (beczki, skrzynie, konwie itd.) muszą być zabezpieczone przeciw zanieczyszczeniu ich zawartości zapomocą dobrze przylegających pokryw itp. i muszą one posiadać urządzenie do odpuszczania (kurek, wentyl, czop).

Ust. 3. Przynoszenie wódki na kopalnię jest wzbronione.

§ 228.

Urządzenie wychodków.

Ust. 1. W odpowiednich miejscach w kopalni muszą być urządzone wychodki. Należy je utrzymywać w czystości, w stanie zdatnym do użytku i możliwie bez odoru przy umiarkowanym użyciu środków odkażających.

Ust. 2. Naczynia w wychodku muszą być nieprzepuszczalne, zamykane pokrywą i przenośne.

Ust. 3. Oddawanie kału gdzieindziej jak we wychodkach jest wzbronione.

§ 229.

Wybuch epidemji.

O pojawieniu się epidemji między załogą, ma kierownik ruchu (§ 255), skoro to dojdzie do jego wiadomości, donieść Okręgowemu Urzędowi Górniczemu.

§ 230.

Środki opatrunkowe. Przewożenie chorych.

Ust. 1. Na każdej kopalni muszą być przechowywane środki opatrunkowe, zabezpieczone przed zanieczyszczeniem.

Ust. 2. Na każdej kopalni muszą się znajdować urządzenia dla przenoszenia lub przewożenia chorych; kilka osób musi być wyćwiczonych w udzielaniu pierwszej pomocy przy poranieniach,

Tytuł trzeci.

Ogólne przepisy dla zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom.

§ 231.

Odzież w kopalniach z gazami wybuchającymi.

W kopalniach z gazami wybuchającymi jest wzbronione obnażanie ciała przy pracy pod ziemią.

§ 232.

Odzież przy ruchu maszynowym.

Ust. 1. Robotnicy, którzy chodzą w bliskości poruszających się części maszyn, mogą w czasie pracy używać tylko odzieży obcisłej.

Ust. 2. Szczególnie nie wolno tam robotnikom nosić powiewnych ubrań (wolno zarzuconych chustek, fartuszków itp.).

§ 233.

Zakaz używania chustek zakrywających uszy.

Robotnikom, zatrudnionym przy ładowaniu i przesuwanii, zabrania się noszenia grubych, zakrywających uszy chustek, które im przeszkadzają w dobrym słyszeniu.

§ 234.

Ochrona oczu.

Osoby zajęte na powierzchni robotami, które z natury rzeczy mogą łatwo spowodować uszkodzenie oczu, należy przymuszać do posługiwania się odpowiednimi środkami ochronnymi (okularymi, daszkami), których winien dostarczyć pracodawca. Osoby te są zobowiązane do używania tych środków.

§ 235.

Zakaz uszkodzania urządzeń zakładowych.

Nadużywanie, własnowolne usuwanie i umyślne uszkodzanie istniejących urządzeń zabezpieczających, jakoteż urządzeń służących do wywozu, sygnalizacji i hamowania, do jazdy, przewietrzania, oświetlania i do odwadniania, oraz środków ochronnych jest zakazane.

§ 236.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Obowiązek donoszenia o niebezpieczeństwach i szkodach.

Ust. 1. Każdy górnik jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić organ nadzorczy (§ 253) jeżeli zauważy niebezpieczeństwo grożące osobom albo kopalni, jakoteż uszkodzenia lub nieprawidłowości w urządzeniach ruchu.

Dla kopalni węgla:

Ust. 2. Każdy oddział sztygarski, wszystkie szyby posiadające maszyny wentylacyjne, a położone poza placem kopalnianym, oraz inne miejsca pod ziemią lub na powierzchni, wskazane przez Okręgowy Urząd Górniczy, winny posiadać telefoniczne połączenie z biurem kierownika. W razie niemożności urządzenia telefonu w oddziale sztygarskim należy urządzić go w bezpośredniej bliskości. Kierownik winien dbać o to, by telefony te mogły każdej chwili służyć do użytku. *)

§ 237.

Zastępcy kierownika ruchu w znaczeniu §§ 203 i 204 ustawy górniczej.

Ust. 1. Posiadacz kopalni (§ 256) jest obowiązany zgłosić piśmiennie Okręgowemu Urzędowi Górniczemu ten organ nadzorczy (§ 253), który w myśl postanowień §§ 203 i 204 Powszechnej ustawy górniczej zobowiązany jest do przesyłania nakazanych tam doniesień w razie, gdy jakaś przeszkoda nie pozwala kierownikowi ruchu skutecznie tych doniesień.

Ust. 2. Nazwisko tego organu nadzorczego należy wpisać do księgi objazdowej.

§ 238.

Drogowskazy w kopalni.

Ust. 1. Na każdej kopalni węgla kamiennego należy umieścić:

1. u stóp każdej pochylni jej liczbę i oznaczenie (liczbę poziomą,
2. na każdym poziomie w punktach przecięcia głównych chodników oznaczenia tych chodników, jakoteż oznaczenie (liczbę) poziomą,
3. w miejscach przytoczonych pod liczbą 2 należy strzałkami oznaczyć drogę do zwykle używanego szybu wyjazdowego i do wyjść ratunkowych z podaniem ich nazwy.

Ust. 2. Ogłoszenia przepisane w ust. 1 mają być napisane jasnym kolorem, pismem łatwo czytelnym i należy je stale utrzymywać w dobrze czytelnym stanie.

Ust. 3. Na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego mają być urządzenia przepisane w ust. 1 i 2 zaprowadzone też na kopalniach innego rodzaju.

U w a g a: *) Termin do wykonania połączeń telefonicznych ustaliło rozporządzenie z dnia 2 lipca 1923 na 6 miesięcy od dnia jego wejścia w życie tj. do dnia 3 marca 1924 r. Rozporządzeniem z dnia 9 lutego 1924 L. 537, skierowanym do Okręgowych Urzędów górniczych przedłożył Wyższy Urząd Górniczy termin ten o rok, tj. do dnia 3 marca 1925. To ostatnie rozporządzenie nie było publikowane.

Rozdział jedenasty.

Miernictwo Górnicze.

§ 239.

Regularne uzupełnianie planów kopalnianych.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie przepisze dla poszczególnego wypadku innych terminów, należy uzupełniać plany kopalniane w możliwie regularnych odstępach czasu na wszystkich podziemnych kopalniach węgla kamiennego raz w każdym kwartale kalendarzowym, na wszystkich innych kopalniach z ruchem podziemnym dwa razy w każdym roku kalendarzowym, we wszystkich odkrywach raz na rok.

§ 240.

Zgłoszenie nazwiska miernika górniczego.

Posiadacz kopalni (§ 256) jest obowiązany o każdej zmianie osoby koncesjonowanego miernika górniczego, któremu powierzono uzupełnianie planu kopalni, zawiadomić niezwłocznie Okręgowy Urząd Górniczy.

§ 241.

Uzupełnienie planu kopalnianego w razie wstrzymania ruchu.

Kierownik ruchu (§ 255) winien się postarać o to, aby plan kopalni był całkowicie uzupełniony, zanim na kopalni względnie w pewnym samodzielnym oddziale ruchu zostanie ruch wstrzymany.

§ 242.

Nadzwyczajne uzupełnianie planów kopalnianych.

Koleje, drogi publiczne, budynki, wodociągi służące dla użytku publicznego, koryta wód płynących, stawy, doły dla odczyszczania wody i wszelkie inne przedmioty na powierzchni, których utrzymanie winna kopalnia przy swoich robotach uwzględniać, jak również takie, które mogą zagrażać ruchowi kopalnianemu, winny być narówni z granicami filarów granicznych i innych filarów ochronnych niezwłocznie na planie kopalni wrysowane i to niezależnie od terminów przepisanych w § 239 do uzupełniania planu kopalni.

§ 243.

Potrzeba szczególnych dat mierniczych.

Ust. 1. Wszystkie roboty, które w swoim postępie mogą przypuszczalnie natknąć na granice kopalni lub granice fila-

rów ochronnych albo też otworzyć stare zroby górnicze lub podziemne zbiorowiska wody, mogą być prowadzone tylko po uprzednim zawiadomieniu o tem miernika górniczego; obowiązkiem jego jest sprawdzić szczegółowo dla tego celu dane planu kopalnianego.

Ust. 2. W bliskości granic filarów granicznych i ochronnych jest odbudowa dozwolona tylko po uprzednim najdokładniejszym naniesieniu już doprowadzonych tam wyrobisk.

Ust. 3. Zanim wyrobiska podziemne staną się wskutek odbudowy lub innych przyczyn ruchu niedostępnymi, winny one być przed tem zdjęte sposobem górniczo-mierniczym.

§ 244.

Współodpowiedzialność organów nadzorczych za prawdziwość planu kopalnianego.

Ust. 1. Wyrobiska, które stały się niedostępnymi wskutek nieprzewidzianych okoliczności, powinny być co do ich położenia podane z możliwie jaknajwiększą dokładnością miernikowi górniczemu w celu wrysowania na planie.

Ust. 2. Kierownik ruchu (§ 255) jest odpowiedzialny za to, żeby przed miernikiem górniczym nie zatajono niczego, co w myśl istniejących przepisów ma być na planie kopalni uwidocznione.

Ust. 3. Organa nadzorcze (§ 253) są obowiązane braki w planie kopalni, przez siebie zauważone, podać do wiadomości kierownika ruchu. Ten winien o brakach, które doszły do jego wiadomości, donieść niezwłocznie pisemnie Okręgowemu Urzędowi Górniczemu.

§ 245.

Pomoc dla miernika górniczego przy pomiarach.

Kierownik ruchu (§ 255) winien udzielać miernikowi górniczemu żądanej pomocy przy pomiarach i dodać mu do towarzyszenia organ nadzorczy (§ 253), znający odnośną część kopalni, oraz wydać zarządzenia, potrzebne do wykonania pomiaru dokładnie i na czas.

§ 246.

Utrzymywanie znaków miernicznych.

Zakazuje się przesuwania i usuwania znaków miernicznych i stałych punktów w kopalni i na powierzchni bez upoważnienia, jakoteż ich uszkodzenia. Kierownik ruchu jest obowiązany dbać o ich utrzymanie.

Obowiązek miernika górniczego do czynienia doniesień.

Jeżeli miernik górniczy spostrzeże wykroczenia przeciw przepisom ustawowym lub policyjnym, dotyczącym miernictwa górniczego, to jest on zobowiązany donieść o tem niezwłocznie pisemnie Okręgowemu Urzędowi Górniczemu, oraz kierownikowi ruchu (§ 255).

Rozdział dwunasty.

Koksownie.

§ 248.

Obsługę pieców koksowych i naprawianie tychże podczas ruchu należy poruczać tylko robotnikom należycie wyszkolonym i doświadczonym. Szczególnie roboty w kanałach gazowych można przeprowadzać tylko wtenczas, kiedy kanały, które się ma objechać są wyłączone z ruchu, wystudzone i od sąsiednich pieców będących w ruchu niezawodnie izolowane.

§ 249.

Ust. 1. Zakazane jest przechodzenie pomiędzy piecami a maszyną do wypychania, gdy ta znajduje się w ruchu.

Ust. 2. Zabrania się przekraczania zębnicy maszyny do wypychania, lub stawania na niej w czasie, gdy ona jest w ruchu.

Rozdział trzynasty.

Postanowienia końcowe.

§ 250.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 stycznia
i z dnia 2 lipca 1923).

Ogłoszenie tych przepisów górniczo-policyjnych robotnikom.

Ust. 1. Wyciąg z niniejszych przepisów górniczo-policyjnych winien być wywieszony we formie obwieszczenia (§ 252); ma on zawierać następujące przepisy:

§ 1 ust. 1 i 2, § 2, § 7, § 13a, § 15, § 20, §§ 22—25, § 27, § 28, § 32*), § 33, § 34, § 35, § 36, §§ 38—41, § 43, § 44, § 46, § 47 ust. 2—3, § 49, § 50, § 59, § 60, § 61 ust. 4—6, § 63 ust. 1 i 2, § 64, § 75 ust. 4, § 79, § 111, § 116, § 117, § 119, § 120, § 131 ust. 2, § 134 ust. 2, § 150, § 152 wstęp i liczby 2 i 3, §§ 158—160, § 161 ust. 4, § 163, § 164, § 166, § 167, § 169, § 170, § 173, § 173a, §§ 174—187, §§ 194—196, § 197 ust. 2, § 198, § 205, § 206, § 208, § 210, §§ 213—215, § 217, § 218, § 222, § 223, § 224, ust. 1—3, §§ 225—230, §§ 232—236, § 238, § 246, § 248, § 249, § 253, § 255, § 256, § 257, § 259 ust. 1

i posiadać we właściwych miejscach umieszczone tytuły tych rozdziałów, do których odpowiednie przepisy należą.

Ust. 2 Na kopalniach z gazami wybuchającymi winny być oprócz wymienionych w ust. 1 wywieszone w przepisany tam sposób jeszcze następujące przepisy:

§§ 97—99, §§ 102—104, §§ 105—108, § 121, § 123 ust. 1 i 2, §§ 124—127, § 130 ust. 1, 3 i 4, §§ 189—191 i § 231.

Ust. 3. Każdemu robotnikowi należy wręczyć wyciąg w formie książeczki.

Ust. 4. Wszystkich robotników, zwłaszcza nieumiejących czytać, należy także w inny sposób zapoznawać z tymi przepisami, o ile dotyczą ich pracy — przez pouczenie, przez okresowe odczytywanie i odpowiednie objaśnianie właściwych przepisów w języku polskim, a w razie potrzeby w niemieckim.

§ 251.

Wpisy do księgi objazdowej.

Ust. 1. Oprócz wpisów do księgi objazdowej, które mają być dokonywane w wykonaniu postanowień § 200 Powszechnej ustawy górniczej lub są nakazane niniejszymi przepisami górniczo-policyjnymi należy jeszcze do niej wpisać następujące sprawy:

1. plany ruchu i dodatki do nich z chwilą, gdy mogą już być w myśl §§ 68 i 69 Powszechnej ustawy górniczej wykonane, oraz rozporządzenia Władz górniczych, odnoszące się do planów ruchu,

2. zarządzenia Wyższego Urzędu Górniczego lub Okręgowego Urzędu Górniczego, wydane na podstawie niniejszych przepisów górniczo-policyjnych,

*) W § 32 ust. 1 należy w wyciągu umieścić zamiast słów „(§§ 30 i 31)“ słowa „przy dojazdach do szybów, wyciągów, szybków, pochylni, kominów sypych i otworów wiertniczych“.

3. zezwolenia Wyższego Urzędu Górniczego lub Okręgowego Urzędu Górniczego, wydane w myśl § 261,

4. inne notatki nakazane osobno przez Wyższy Urząd Górniczy lub Okręgowy Urząd Górniczy.

Ust. 2. Księga objazdowa winna być przed wzięciem do użytku zaopatrzona w liczby stron i przedłożona Okręgowemu Urzędowi Górniczemu w celu poświadczenia łącznej ilości stron.

Ust. 3. Kierownik ruchu i inne do kierownictwa i nadzoru ruchu przyjęte osoby powinny bieżąco zaznajamiać się ze wszystkimi wpisami, dokonywanymi w księdze objazdowej.

Ust. 4. Posiadaczom kopalni (§ 256) i organom nadzorczym (§ 253) nie wolno robić żadnych wpisów do księgi objazdowej, których treść byłaby w sprzeczności z postanowieniami ustawowemi lub policyjnemi. Wpisy, uchybiające powyższemu, winny być na polecenie Okręgowego Urzędu Górniczego usunięte.

§ 252.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 stycznia 1923).

Obwieszczenia, tablice ostrzegawcze, przepisy i instrukcje dla pracowników.

Wszystkie obwieszczenia, nakazane w tych przepisach policyjnych w formie wywieszeń, tablic ostrzegawczych itp. należy utrzymywać stale w stanie czytelnym.

Obwieszczenia tego rodzaju, przeznaczone dla załogi kopalni, winne być uskuteczniane w obrebie zakładu górniczego w miejscach przystępnych dla wszystkich robotników (dom zborny itp.) Obwieszczenie powyższe należy uskuteczniać w języku polskim, a w razie jeżeli zakład zatrudnia robotników mówiących tylko po niemiecku, także w języku niemieckim.

Wszystkie wyciągi z przepisów górniczo - policyjnych, instrukcje służbowe itp., które otrzymują pracownicy od zarządu kopalni, winny być wydane w języku polskim; pracownikom, władającym tylko językiem niemieckim, należy na ich żądanie doręczyć także tłumaczenie niemieckie.

§ 253.

Współodpowiedzialność organów nadzorczych za przekroczenia robotników.

Jeżeli robotnicy przekraczają postanowienia tych przepisów policyjnych, to oprócz nich podlegają karze ich przełożeni, którzy objęli kierownictwo lub dozór ruchu (§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej, organa nadzorcze) — pominiawszy wypadki współudziału, podżegania i pomocy (§§ 47 i 49

Ustawy karnej) — jeżeli, dowiedziawszy się o zamierzonej lub dokonanej czynności (zaniedbania) robotnika, do niej milcząco lub wyraźnie dopuścili lub ją tolerowali.

§ 254.

Współodpowiedzialność posiadacza kopalni za przekroczenia organów nadzorczych.

Za przekroczenia niniejszych przepisów policyjnych przez osoby, które objęły kierownictwo lub dozór ruchu (§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej, organa nadzorcze) podlega oprócz nich karze — pominąwszy wypadki współudziału, podżegania i pomocy (§§ 47—49 Ustawy karnej) — także posiadacz kopalni (§ 256):

1. jeżeli, dowiedziawszy się o zamierzonej lub też dokonanej czynności (zaniedbania) organu nadzorczego, do niej milcząco lub wyraźnie dopuścił lub ją tolerował;

2. jeżeli nie dość starannie wykonywał nadzór nad ruchem lub nad organami nadzorczymi o tyle, o ile wykonywanie tego nadzoru było dla niego możliwe ze względu na jego faktyczny stosunek do ruchu.

§ 255.

Odpowiedzialność zastępców organów nadzorczych.

Za wykonanie obowiązków, nałożonych tymi przepisami policyjnymi na poszczególne organa nadzorcze (np. sztygara oddziałowego, kierownika ruchu itd.) w wypadku, gdy te z powodu przeszkody spełnić ich nie mogły, są odpowiedzialne organa nadzorcze, ustanowione jako ich zastępcy i jako tacy zatwierdzone przez władzę górniczą.

§ 256.

Pojęcie „posiadacza kopalni“.

Jako posiadaczy kopalni należy uważać po myśli tych przepisów policyjnych:

1. jedyne go właściciela (jedynego posiadacza),
2. przedstawiciela,
3. członków zarządu kopalni,
4. zastępców współwłaścicieli, spółki albo korporacji, które prowadzą przedsiębiorstwo górnicze,
5. osoby, którym wymienieni pod 1—4 poruczyli zarząd własności górniczej (posiadłości górniczej), o ile nie należą do organów nadzorczych (§ 253).

§ 257.

(Zmienione na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 89).

Postanowienia karne.

O ile stosownie do istniejących ustaw nie jest za przekroczenia postanowień tych przepisów przewidzianą ostrzejsza kara, to będą one karane na zasadzie § 208 Powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 w brzmieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1892 grzywną do 300 złotych, a w wypadku zaistnienia czynu przewidzianego w § 367 l. 5 Ustawy karnej dla Rzeszy Niemieckiej z dnia 26 lutego 1876 grzywną do 150 złotych, a w razie niemożności aresztem.

§ 258.

Zastrzeżenia odnośnie do kopalń rud żelaznych i brykietowni.

Ust. 1. Niniejsze przepisy górniczo-policyjne nie mają zastosowania dla kopalń rud żelaznych na obszarze tej części księstwa śląskiego, która należy do prowincji Śląska*), oraz na obszarze hrabstwa Kladzko **). Dla kopalń tych pozostaje w mocy rozporządzenie górniczo-policyjne z dnia 12 stycznia 1895 w przedmiocie ruchu kopalń rud żelaznych, oraz rozporządzenie górniczo-policyjne w przedmiocie nabywania, przechowywania, przewozu itp. materiałów wybuchowych z dnia 13 lipca 1895.

Ust. 2. Także rozporządzenie górniczo-policyjne z dnia 15 lipca 1891 w przedmiocie urządzania itd. brykietowni pozostaje w mocy.

§ 259.

Wejście w życie tego rozporządzenia policyjnego.

Ust. 1. Niniejsze rozporządzenie górniczo-policyjne wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1900.

Ust. 2. Z tym samym dniem przestają obowiązywać:

- a) ogólne rozporządzenie górniczo-policyjne z dnia 2 stycznia 1888,
- b) rozporządzenie górniczo-policyjne w przedmiocie nabywania, przechowywania, przewozu itp. materiałów wybuchowych z dnia 13 lipca 1895 (z zastrzeżeniem postanowienia § 258),

U w a g a : *) Tu należy cała górnośląska część okręgu Wyższego Urzędu Górniczego.

**) Leży poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, dla nas zatem bezprzedmiotowe.

- c) rozporządzenie górniczo-policyjne w przedmiocie zmiany rozporządzeń wymienionych pod a i b z dnia 10 kwietnia 1897,
- d) obwieszczenie w przedmiocie wniosków o zezwolenie na jazdę linową itp. z dnia 12 lipca 1889 i
- e) wszystkie na mocy § 65 Ogólnego rozporządzenia górniczo-policyjnego z dnia 2 stycznia 1888 wydane regulaminy w przedmiocie gazów wybuchających dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 260.

Dozwoleńie odroczeń dla wykonania niniejszych przepisów górniczo-policyjnych.

Dla wykonania urzędzeń potrzebnych celem dostosowania się do niniejszych przepisów może Wyższy Urząd Górniczy na wniosek udzielić odpowiednich odroczeń. Wniosek powinien odpowiadać postanowieniom § 261.

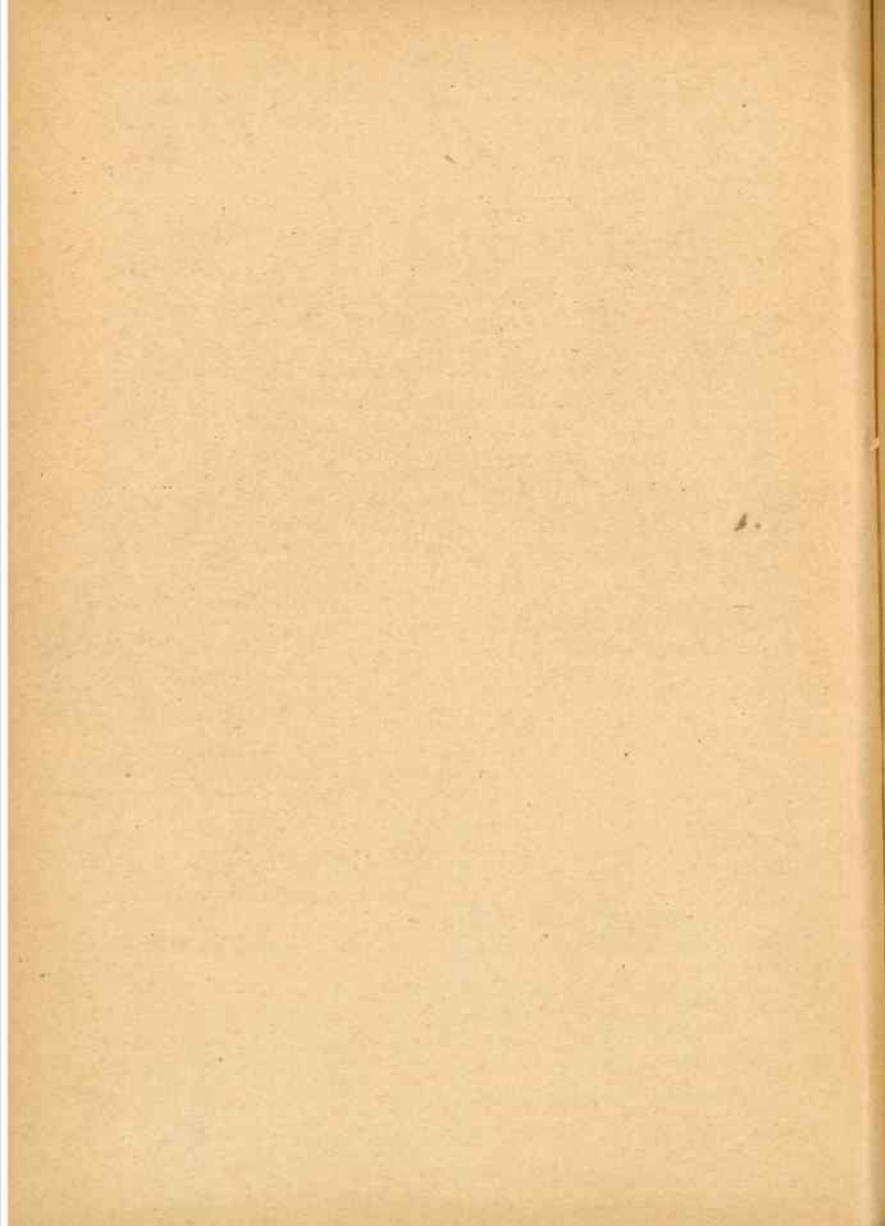
§ 261.

Forma wniosków. Skutek zezwolenia.

Ust. 1. We wszystkich wypadkach, w których zastosowanie niniejszych przepisów górniczo-policyjnych uzależnione jest od zezwolenia Wyższego Urzędu Górniczego lub Okręgowego Urzędu Górniczego, może nastąpić uzyskanie tego zezwolenia jedynie na podstawie pisemnego wniosku.

Ust. 2. Wniosek i załączniki winny być w dwóch wygotowaniach wniesione we właściwym Okręgowym Urzędzie Górniczym — także w tych wypadkach, gdy wniosek dotyczy zezwolenia Wyższego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Udzielone na wniosek zezwolenie, ma tylko wówczas moc prawną, jeżeli zostało wydane na piśmie. Jest ono ważne we wszystkich wypadkach z tem zastrzeżeniem, że może być każdego czasu cofnięte.

Załącznik A (do § 50 ust. 3).

Obwieszczenie

w przedmiocie

**wniosków o zezwolenie na jazdę linową po myśli
§ 50 ust 3 niniejszych przepisów.**

Wnioski o pozwolenie na jazdę linową po myśli § 50 ust. 3 niniejszych przepisów należy wnieść do właściwego Okręgowego Urzędu Górniczego (§ 261).

Do tych wniosków należy dołączyć opis z rysunkami w podwójnem wygotowaniu według przytoczonego poniżej zestawienia; wszystkie załączniki muszą być podpisane przez wnioskodawcę (zastępcę kopalni) i przez kierownika ruchu.

Opis należy przedłożyć w formie aktów na załamanych arkuszach.

Rysunki mają być wykonane na kalce płóciennej i tak złożone, aby mogły być zszyte z opisem.

Zestawienie.

I. Opis.

A. W ogólności.

1. Wymienienie kopalni, szybu i przedziałów szybowych, w których ma się odbywać jazda linowa.

2. Głębokości poziomów, do których ma się odbywać jazda linowa, mierzone od najwyższego, używanego do jazdy liną, pomostu nadszybowego w m.

B. W szczególności.

a. Odnośnie do maszyn.

1. Podanie systemu budowy maszyny wydobywczej, czy leżąca lub stojąca, z wahaczem, z przenośnią lub bezpośrednio działająca;
2. liczba cylindrów;

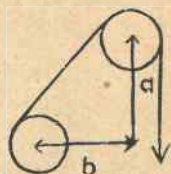
3. średnica cylindrów;
4. skok tłoka;
5. podanie stosunku przeniesienia między korbą a bębnem linowym;
6. podanie wytwórcy maszyny i roku jej wykonania.

b. Odnośnie do bębnow linowych.

1. Ich system (cylindryczne lub stożkowe bębny, tarcza napędna, bobina);
2. czy oba bębny leżą na jednym, czy też na dwóch wałach?
3. używana (najmniejsza i największa) średnica;
4. szerokość każdego bębna w świetle;
5. czy lina nawija się tylko obok siebie, czy też także na siebie (ile razy)?
6. położenie, rodzaj hamulca na wale bębna linowego (hamulec ręczny, nożny, parowy).

c. Odnośnie do tarcz linowych.

1. Konstrukcja, materiał i ułożyskowanie ich;
2. średnica;
3. długość osi od środka łożyska do środka łożyska, średnica osi, długość i średnica ich czopów;
4. materiał osi;
5. wzniesienie osi tarczy linowej ponad najwyższy do jazdy linowej używany pomost i położenie jej w stosunku do bębnow linowych; to ostatnie należy oznaczyć przez podanie długości odcinków a i b (por. rysunek obok);
6. poduszka żerdzinowa lub inne urządzenie dla ochrony przeciw wypadkom w razie złamania się osi lub tarczy linowej;
7. wysokość w świetle od połączenia liny z klatką (najwyższa skówka linowa), gdy klatka stoi na najwyższym, do jazdy używanym pomoście nadszybia, do dolnej krawędzi poduszki żerdzinowej itp.

Ta wysokość w świetle musi wynosić przynajmniej jedną czwartą największego obwodu bębna linowego przy mniejszych bębnach conajmniej 3 m. Przy nowych urządzeniach szybowych musi ta wysokość wynosić przynajmniej 6 m.

d. Odnośnie do lin.

1. Wytwórca;
2. materiał;
3. średnica (szerokość i grubość);

4. ilość skrętek;
 5. konstrukcja, materiał i średnica duszy w linie, jak i dusz (rdzennych drutów) w skrętkach;
 6. ilość drutów w każdej skrętce z wyłączeniem drutów w duszach (rdzennych drutach); dusze lub druty rdzenne są to te druty, które przechodzą w linii prostej nieskręcone przez linę wzgl. — przed skręceniem skrętek w linę — przez skrętki;
 7. średnica drutów;
 8. wytrzymałość na zerwanie drutów dźwigających na mm^2 w kg., obciążenie na zerwanie liny w kg. (obciążenie na zerwanie wszystkich drutów liny — z wyłączeniem drutów rdzennych liny i drutów rdzennych skrętek — należy wykazać przez podanie ciężaru potrzebnego do jej zerwania; przytem należy z obliczenia wyłączyć te druty, które posiadają o 20% mniejszą nośność aniżeli przeciętna wypośredkowana nośność wszystkich drutów);
 9. waga jednego m. liny w kg.;
 10. rodzaj i konstrukcja liny spodniej lub łańcucha spodniego;
 11. waga jednego m. liny spodniej lub łańcucha spodniego w kg.;
 12. największe obciążenie przy
 - a) wydobywaniu,
 - b) jeździe linowej,a mianowicie przy wyszczególnieniu wagi:
liny wyciągowej, klatki, zawiesia, wozidła liny spodniej, wózków wywozowych, urobku wydobywanego, jadących osób (po 75 kg.) i zakładanych drzwi itp.;
 13. następnie obliczenie współczynnika bezpieczeństwa przy uwzględnieniu najgłębszego poziomu wydobywczego w szybie przy wydobywaniu węgla i przy jeździe linowej. (Każda lina musi zapewniać przy wydobywaniu urobku stale conajmniej sześciokrotne, a jeżeli wydobywanie urobku nie odbywa się conajmniej dwięciokrotne bezpieczeństwo).
- Waga jadących osób i zakładanych drzwi nie może przekraczać w regule razem 50% ogólnej wagi wózków, węgla itp.;
14. lina zapasowa;
 15. podanie miejsca, gdzie odbywać się mają próby rwania i zginania liny. To miejsce nie może być oddalone więcej jak 10 km. od szybu; wyjątkowe dozwolenie na większą odległość zależnem jest od okoliczności w każdym poszczególnym wypadku.

e. Odnosnie do klatek.

1. Konstrukcja;
2. materiał;
3. podłoga (silna i szczelna) z podaniem powierzchni użytkowej do stania;
4. konstrukcja, materiał i grubość dachu;
5. ilość pięter;
6. wysokość w świetle każdego piętra; drążki żelazne lub łańcuchy do trzymania się dla jadących osób;
7. rodzaj zamknięcia dla ochrony przy jeździe linowej (z boku, z przodu i z tyłu), drzwi zamykające należy tak urządzić, aby wykluczone było otwarcie ich podczas jazdy lub też uchwycenie ich ze spodu muszą one być tej wysokości co piętro lub conajmniej 1,50 m. wysokie;
8. ilość mieszczących się wózków, waga ich zawartości;
9. umocowanie między klatką a liną i zawiesie; umocowanie liny spodniej, prowadzenie jej itp. (Umocowanie musi wykazywać trwale dziesięciokrotne bezpieczeństwo w stosunku do największego obciążenia przy wydobywaniu urobku, a dwunastokrotne w stosunku do najwyższego obciążenia przy jeździe linowej);
10. sposób wsiadania i wysiadania na każde piętro klatki na nadszypi i na podszybiach, jakoteż pozycję jadących ludzi w klatkach;
11. ilość ludzi, którzy mają równocześnie jechać na każdym piętrze.

Piętra o wysokości w świetle poniżej 1,25 m. nie mogą być do jazdy linowej używane.

f. Odnosnie do chwytańdeł.

1. Rodzaj i ich konstrukcja;
2. materiał dla sprężyn.

g. Odnosnie do wodzideł w szybie.

1. Ich rodzaj;
2. materiał;
3. grubość wodzideł wzgl. wodzideł linowych;
4. rodzaj umocowania wodzideł na rozporach i styk poszczególnych wodzideł między sobą. Wodzidła muszą być przymocowane śrubami lub trzpieniami z zapuszczonymi głowami, używanie gwoździ i ćwieków drucianych jest niedopuszczalne;
5. prowadzenie klatki po wodzidłach.

h. Odnośnie do urządzeń dla zapobieżenia przejechania ponad tarcze linowe.

1. Samoczynny hamulec parowy przy maszynie;
2. aparat zabezpieczający przeciw naddźwigowi i uderzeniu klatek;
3. miernik chyżości samozapisujący;
4. samoczynne podchwytty pod kołami linowymi dla natychmiastowego uchwycenia klatki, któraby się tutaj urwała.

i. Odnośnie do urządzeń sygnałowych.

1. Rodzaj urządzenia sygnałowego (elektryczne, telefoniczne, pneumatyczne, tuby, druty do pociągania, żerdzie sygnałowe),
 - a) między nadszymbiem a podszybiami,
 - b) między nadszymbiem a izbą maszynową (tutaj tuba obowiązkowa);
2. urządzenie sygnałowe przy maszynie (dzwonek, wskaźnik głębokości; ten ostatni musi się sam nastawiać właściwie przy zmianie poziomu wydobywania);
3. ilość tablic, na których są sygnały wypisane i gdzie one się znajdują;
4. urządzenie sygnałowe w klatce (głośna świstawka, młotek lub dzwonek itp.).

k. Odnośnie do urządzeń dla zamknięcia szybu i urządzeń do stawiania klatek.

1. Zamknięcie szybu (drzwi, wzgl. kraty spuszczone, samoczynne lub nie):
 - a) na nadszymbiu,
 - b) na podszybiach;
2. podchwytty dla klatek na pomostach nadszymbia i na rozmaitych podszybiach.

l. Odnośnie do oświetlania.

1. Oświetlenie izby maszynowej;
2. oświetlenie pomostów nadszymbia;
3. oświetlenie podszybi;
4. oświetlenie każdego piętra klatki przy jeździe linowej;
5. przy oświetleniu elektrycznem rodzaj światła zapasowego.

II. Rysunki.

1. Plan położenia, z którego widocznemby było położenie szybu i otaczających go budynków na powierzchni w stosunku do leżących w pobliżu maszyn i kotłów parowych. Podziałka 1 : 500, południk;

2. zdjęcie w rzucie poziomym, z którego byłoby widocznem położenie maszyny wydobywczej w stosunku do szybu, jak i podział szybu z podaniem przeznaczenia poszczególnych przedziałów.

Podziałka = 1 : 100 i podział szybu (przekrój szybu) z boku w podziałce = 1 : 20;

3. zdjęcie w rzucie pionowym wieży nadszybowej wraz z bębnem linowym z podaniem kątów załamania liny i odcinków a—b (wyżej pod I B c. 5). Podziałka 1 : 100;
4. zdjęcie w rzucie pionowym kół linowych i ich ułożyskowania, poduszek żerdzinowych, pomostów nadszybia i podszybi z wrysowaną klatką, jej połączeń i zawiesia tak, aby widoczną była wysokość w świetle — c 7 opisu —, oraz położenie i konstrukcja podchwyty (caps) pod kołami linowymi, jak i na poszczególnych pomostach nadszybia i w podszybiach.

Oddalenie między poszczególnymi podszybiami może być w rysunku przerwane. Podziałka 1 : 100;

5. widok z przodu i z boku, jakoteż rzut poziomy klatek. W tem muszą być także uwidocznione rodzaj i wymiary połączenia między klatką a liną, które ma być pewne i jaknajprostsze względnie połączenie liny spodniej, wodzidła klatek i konstrukcja chwytań, oraz zawiesia.

Podziałka 1 : 20 lub 1 : 10;

6. widok boczny ewentualnego wodzidła liny spodniej, w którym musi być oznaczone położenie rozpór względem tego wodzidła.

Podziałka 1 : 20.

Rysunki muszą być zaopatrzone podziałką, prócz tego zaś mają być ważniejsze wymiary wpisane.

Załącznik B (do § 197).

Przepisy służbowe dla obsługujących kotły ładowe.

(W brzmieniu rozporządzenia pruskiego Ministra dla Handlu i Przemysłu z dnia 12 maja 1914).

Postanowienia ogólne.

1. Obsługujący kocioł jest odpowiedzialny za jego obsługę. Kocioł musi pozostawać pod nadzorem tak długo, dopóki znajduje się ogień na ruszcie.

2. Niepowołanym nie może być dostęp do kotłowni dozwolony.

3. Kotłownia musi być zawsze utrzymywana w czystości i dobrze oświetlona, oraz wolna od wszelkich nienależących tam przedmiotów. Wyjścia kotłowni muszą być w czasie ruchu stale niezamknięte i wolne.

Uruchamianie kotła.

4. Przed napełnieniem kotła należy stwierdzić, czy jego wnętrze jest czyste, czy usunięto z niego obce przedmioty i czy urządzenia do opróżniania (do wydmuchiwania) są zamknięte.

Wszystkie urządzenia przynależne do kotła powinny być w stanie dobrym, a wszystkie połączenia z kotłem wolne.

5. Rozpalanie ma się odbywać powoli i dopiero wtedy, gdy kocioł napełniono przynajmniej do najniższego przepisanego stanu wody.

6. Podczas rozpalania winna być przestrzeń parowa połączona z powietrzem zewnętrznym przez otwarcie wentyli bezpieczeństwa lub innych istniejących urządzeń do odwietrzania.

Uszczelnienia należy oglądać, a w razie potrzeby ostrożnie dociągnąć.

7. Przed rozpoczęciem rozpalania i podczas niego należy badać wodowskazy, używając do tego wszystkich kurków lub wentyli; manometr należy obserwować.

Ruch kotła.

8. Kurki i wentyle należy ostrożnie otwierać i zamykać. Szczególną staranność należy zachować przy używaniu urządzeń do wypróżniania.

Parociągi i przegrzewacze należy w czasie podgrzewania opróżnić z wody. Parociągi mogą być tylko powoli podgrzewane.

9. Stan wody w kotle powinien być utrzymywany możliwie w tym samym poziomie. Nie może on spaść poniżej znaku, oznaczającego przepisany najniższy stan wody. Jeżeliby jednak to zaszło w stopniu przedstawiającym niebezpieczeństwo pomimo użycia wszystkich urządzeń do zasilania lub gdyby zauważono znaczne nieszczelności, rozżarzone części kotła lub wyrzuczenia na kotle, w takim razie należy ogień przysypać o ile możliwości piaskiem, wilgotnym popiołem itp., a kocioł ostudzić.

W tym celu należy np. przy rusztach płaskich pootwierać drzwiczki peleniskowe, przy rusztach skośnych lub schodkowych pootwierać otwory przez ruszt, przy rusztach ruchomych pootwierać wzierniki. We wszystkich wypadkach należy następnie otworzyć zasuwę dymową. O ile istnieją urządzenia do samoczynnego doprowadzania paliwa, to należy to doprowadzanie wstrzymać.

Następnie należy niezwłocznie donieść o tem przełożonemu.

10. Należy używać wszystkich urządzeń wodowskazowych. Wszystkie kurki i wentyle winny być codziennie jaknajczęściej próbowane. Nieprawidłowości, a zwłaszcza zatkania należy bezzwłocznie usunąć. Wodowskazy winny być dobrze oświetlone. Urządzenia ochronne, znajdujące się przy nich, mają być stale utrzymywane w porządku.

11. Wszystkie urządzenia do zasilania mają być codziennie używane i stale utrzymywane w stanie zdatnym do użycia.

12. Manometr należy od czasu do czasu ostrożnie badać co do jego sprawności.

13. Preżność pary nie powinna przekraczać najwyższego dopuszczalnego ciśnienia. Jeżeli ciśnienie podniesie się zbyt wysoko, to należy kocioł zasilic, a przeciąg zmniejszyć. Jeżeli przy tem wentyle bezpieczeństwa nie dmuchają, to należy je natychmiast zbadać.

14. Wentyle bezpieczeństwa powinny być codziennie przez ostrożne dźwignięcie otwierane. Zabrania się surowo uniemożliwiania działania wentyli bezpieczeństwa, oraz zwiększania ich obciążenia. Osoby przekraczające ten zakaz narazają się na dochodzenie karne.

15. W czasie wygarniania żużli należy przeciąg zmniejszyć.

16. W czasie przerw w ruchu należy kocioł zasilic, a przeciąg zmniejszyć.

17. Przy końcu ruchu kotła należy parę o ile możliwości zużyć, doprowadzanie paliwa wstrzymać, kocioł zasilić i zasuwę dymową zamknąć.

18. Obsługujący kocioł winien zwracać uwagę na stan omurowania kotła i kanałów powietrznych, szczególnie także sklepień służących dla ochrony poszczególnych części kotła przed działaniem gorących gazów spalinowych (np. sklepienia ochronne w rurach płomiennych, poniżej pierwszego szwu obwodowego kotłów z paleniskiem podolnym i pod skrzyniami wodnemi kotłów wodnorurkowych). Uszkodzenia należy zgłosić. W szczególności o zawaleniu się sklepień ochronnych należy niezwłocznie powiadomić przełożonego, aby w razie potrzeby ruch kotła wstrzymać.

19. Przy zmianie wolno się oddalić obsługującemu, który odchodzi ze zmiany, dopiero wówczas, gdy obsługujący, który przychodzi na zmianę, wszystko w porządku odebrał.

20. Przykrywanie (tłumienie) ognia po skończonym czasie pracy jest tylko w tym wypadku dozwolone, jeżeli kocioł pozostaje nadal pod fachowym nadzorem. Ponadto winna zasuwa dymowa pozostać niedomknięta, a ruszt niezupełnie przykryty.

Opróżnianie i czyszczenie kotła.

21. Opróżnianie kotła można rozpocząć dopiero po usunięciu ognia i żarzącego się lotnego popiołu i po należytem ostudzeniu murów. O ile zachodzi potrzeba opróżnienia kotła pod ciśnieniem, to może się to odbyć przy nadciśnieniu co najwyżej dwóch atmosfer.

22. Wpuszczanie zimnej wody do kotła dopiero opróżnionego i gorącego jest surowo wzbronione.

23. Gdy zachodzi niebezpieczeństwo mrozu należy rurociągi i kotły, które mają być uruchomione, odpowiednio zabezpieczyć przed zamarznięciem.

24. Kocioł, do którego mają wejść ludzie, musi być oddzielony w sposób pewny i widoczny we wszystkich połączeniach rurowych od innych kotłów będących w ruchu, a z nim połączonych, a to zapomocą dostatecznie silnych przykryw kołnierzowych lub przez wyjęcie części łączących.

Wspólne urządzenia paleniskowe należy pewnie zamknąć. Kocioł i kanały winny być dobrze przewietrzane.

25. Kamień kotłowy i namul należy z kotła dokładnie usuwać. Kamienia kotłowego nie wolno obtłukiwać zapomocą zbyt ostrych narzędzi.

26. Kanały i zewnętrzne ściany kotła mają być dokładnie ze sadzy i lotnego popiołu oczyszczone.

27. Zabrania się wchodzenia do kotła i kanałów ogniowych z lampami napełnionymi łatwo zapalnym światłem. Przy używaniu lamp elektrycznych należy zwracać uwagę na staranne utrzymanie przewodów i lamp.

28. Po oczyszczeniu kotła należy dokładnie obejrzyć jego ściany, kanały, omurowanie i połączenia do wodowskazów, oraz rury zasilające i odpustowe.

Uszkodzenia należy zgłosić u przełożonego.

29. Powlekanie wnętrza kotła materiałami wytwarzającymi odorujące lub łatwo palne gazy jest zabronione.

U w a g a: Poleca się umieszczanie na drukowanych ogłoszeniach także § 1 do 3 ustawy w przedmiocie ruchu kotłów parowych (pruska ust. z dnia 3 maja 1872) oraz §§ 222, 230 i 281 niemieckiej ustawy karnej.

II.

Rozporządzenie Górniczo-Policyjne

w przedmiocie

zwalczania niebezpieczeństwa

pyłu węglowego

w

kopalniach węgla kamiennego

w okręgu

Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Wstęp.

Postanowienia, dotyczące zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego zawarte były pierwotnie w § 107 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900.} _{15 sierpnia 1904.} Prócz tego zawierały te Przepisy w różnych miejscach szczegółowe postanowienia w tym przedmiocie (§§ 189, 191, 192).

Gdy postanowienia te okazały się niewystarczającymi, Wyższy Urząd Górniczy we Wrocławiu rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1907 unormował na nowo sprawę zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego w kopalniach węgla kamiennego, znosząc (§ 107), zmieniając (§§ 189 i 191) lub wreszcie uzupełniając obowiązujące dotychczas postanowienia.

Rozporządzenie z dnia 1 lipca 1907 obowiązywało w polskiej części Górnego Śląska w chwili włączenia jej do okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

Ten Urząd zmienił niektóre postanowienia tego rozporządzenia rozporządzeniem z dnia 3 stycznia 1923 i rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923 (patrz Nr. 1 i 26 Gazety Urzędowej Województwa Śląskiego z r. 1923).

Dalszej zmianie uległo rozporządzenie z dnia 1 lipca 1907 co do wysokości kar pieniężnych wskutek wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 D. U. R. P.

Nr. 9 poz. 89, zaś co do nazw władz górniczych wskutek wejścia w życie ustawy o władzach górniczych z dnia 11 kwietnia 1924 D. U. R. P. Nr. 40 poz. 424.

Obecne brzmienie tego rozporządzenia, obowiązujące w górnośląskiej części okręgu Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach, jest następujące:

§ 1.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Postanowienia Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900}~~15 sierpnia 1904~~, oraz szczegółowych zarządzeń i rozporządzeń w przedmiocie roboty strzelniczej w kopalniach węgla kamiennego uzupełniają się w sposób następujący:

1. Zabrania się wkładania do otworów wiertniczych przybitki w obwinieciu z papieru lub innych materji. Do przybitki z pyłu kamiennego wolno używać papieru, który jednak nie może być skłonny do tlenia się.

U w a g a: Przepis ten uzupełnia odnośnie do kopalń węgla kamiennego postanowienie § 178 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych (patrz Część I Zbioru, I).

2. Patrony wybuchowe wolno dopiero wtedy wprowadzać do otworu wiertniczego, gdy otwór ten starannie wyczyszczono z mączki wiertniczej i mączkę tę, oraz inny drobny węgiel usunięto z najbliższego sąsiedztwa otworu.
3. Otwór wiertniczy wolno naładowywać materiałem wybuchowym najwyżej do połowy głębokości.

U w a g a: Postanowienia pod l. 2 i 3 uzupełniają odnośnie do kopalń węgla kamiennego postanowienia § 177 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych (patrz Część I Zbioru, I).

4. W przodkach, w których występuje węgiel, wolno strzelać tylko materiałami powietrznymi. Okręgowy Urząd Górniczy może w odbudowach zwolnić od przestrzegania tego przepisu.

U w a g a: Dalsze ograniczenia co do używania pewnych gatunków materiałów wybuchowych w pewnych warunkach zawiera § 189 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych (patrz Część I Zbioru, I).

5. Równoczesne przybijanie i odpalanie więcej niż jednego strzału w przodkach, w których występuje węgiel, dopuszczalne jest tylko przy użyciu momentalnie działającego zapalania elektrycznością. W odbudowach powy-

żej trzech metrów może Okręgowy Urząd Górniczy zwolnić od przestrzegania tego postanowienia, jeżeli się używa materiałów wybuchowych powietrznych i jeżeli się odpala nie więcej niż cztery strzały naraz. Jeżeli istnienie błędzących prądów elektrycznych nie jest wykluczone, należy przytem używać odpowiednich urządzeń, które zapobiegają przedwczesnemu odpalaniu.

U w a g a: Porównaj § 191 ust. 2 i uwagę do niego.

6. Jeżeli się nie używa powietrznych materiałów wybuchowych wówczas strzały, które mają być oddane w jednej zmianie w miejscu roboczym wymienionem pod l. 4, nie mogą być odpalane bezpośrednio jeden po drugim. Muszą one raczej być tak odpalane, aby między pojedynczymi strzałami albo między dopuszczonemi po myśli l. 4 grupami strzałów zachowane były dość długie przerwy, w czasie których wzburzony pył węglowy mógłby się osiąść.

7. § 189 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych otrzymuje następujące brzmienie:

„O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, jako materiałów wybuchowych w kopalniach z gazami wybuchającymi

1. nie wolno używać prochu czarnego i innych powoli działających materiałów wybuchowych wogóle, a
2. dynamitu krzemionkowego, żelatyny wybuchowej lub dynamitu żelatynowego wolno używać tylko przy zastosowaniu patronów bezpiecznych (patronów wodnych).

Nie wolno również używać zapalników, wytwarzających płomień zewnątrz otworu strzałowego.”

8. (Przepis ten zawierał zmianę § 191 ust. 2 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych i został skreślony postanowieniem Art. II rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).
9. Za przestrzeganie postanowień przytoczonych pod l. 1—8 są w pierwszej linii odpowiedzialni przodoci, a tam, gdzie są ustanowieni osobni strzałowi, ci strzałowi — przez

U w a g i: *) Tu zachodzi widoczna nieścisłość redakcyjna. Postanowienie Art. II l. 1 rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923, zmieniające pod l. 6 liczbę 5 na liczbę 4 może dotyczyć tylko liczby 5 powołanej we wierszu trzecim tego ustępu; tu natomiast powinna była zostać l. 5, gdyż tylko tam jest mowa o grupach strzałów.

**) Ta zmiana brzmienia § 189 jest już uwzględniona w tekście Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, podanym w Części I Zbioru pod l.

co nie ogranicza się współodpowiedzialności właściwych organów nadzorczych (§§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej).

§ 2.

Ust. 1. Dla zapobieżenia nagromadzenia się węgla i pyłu węglowego winien sztygar oddziałowy i jego zastępca (§ 220 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych) starać się, aby

1. ze wszystkich chodników jaknajrychlej usunięto węgiel i pył węglowy,
2. na węglu występującym w chodnikach tylko wtedy układano drogi kolejowe, jeżeli spodek jest wypełniony materiałem niepalącym się (rajmówka, skałami płonnymi itp.),
3. nie używano przy sypaniu dróg kolejowych innego materiału, jak tylko takiego.

Ust. 2. O ile nie rozchodzi się o główne drogi przewozowe, może Okręgowy Urząd Górniczy udzielić ulg w wykonywaniu przepisów ust. 1 l. 2 i 3, jeżeli tego wymagają szczególne stosunki ruchu i zaleganie.

§ 3.

Ust. 1. We wszystkich kopalniach węgla kamiennego należy urządzić wodociągi natryskowe i utrzymywać je stale w stanie zdatnym do użytku, aby wszystkie wyrobiska, służące do wydobywania węgla, wywozu, jazdy lub przewietrzania, mogły być zraszane dla zapobieżenia niebezpieczeństwu pyłu węglowego po myśli postanowień §§ 4—6 tego rozporządzenia górniczo-policyjnego.

Ust. 2. Za wykonanie przepisu ust. 1 odpowiada posiadacz kopalni (§ 256 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych), o ile rozchodzi się o dostarczenie potrzebnych środków pieniężnych, a porątem kierownik ruchu.

§ 4.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Ust. 1. Przy wykonywaniu wszelkich robót odkrywczych i przygotowawczych, oraz w odbudowach, dla których § 3 przepisuje urządzenie wodociągów natryskowych, muszą być strop, ściany, spodek i obudowa, oraz wydobyty węgiel na 20 metrów od przodka w ten sposób z pomocą tych wodociągów zwilżone, aby wzburzenie pyłu węglowego nawet przez strzał wyfuknięty było wykluczone.

Ust. 2. Za wykonanie przepisu ust. 1 są w pierwszej linii odpowiedzialni przodkowi, przez co nie ogranicza się współodpowiedzialności właściwych organów nadzorczych (§ 74 i nast.

Powszechnej ustawy górniczej). Przodowi ci, względnie strzałowi winni przekonać się przed każdym strzelaniem o należytem wykonaniu przepisu ust. 1.

§ 5.

Ust. 1. Służące do przewozu, jazdy i przewietrzania chodniki, przez co rozumie się także pochylnie, nadsiewłomy, chodniki upadkowe i szybiki, dla których § 3 przepisuje urządzenie rurociągów natryskowych, mają być w miarę potrzeby z pomocą tych wodociągów tak zraszane, aby osiadający się w nich pył węglowy stał się nieszkodliwym.

Ust. 2. Przepisane w ust. 1 zraszanie mają wykonywać osoby godne zaufania, wyznaczone do tego w dostatecznej liczbie przez kierownika ruchu lub przez organa nadzorcze (§§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej), którym on to porучzył; osoby te muszą umieć mówić po polsku i czytać drukowane i pisane. Osoby te mają wykonywać zraszanie według pisemnej instrukcji, którą wraz z dokładnem przedstawieniem ciężących na nich obowiązków mają otrzymać od kierownika ruchu lub od wyznaczonych przez niego organów nadzorczych.

Ust. 3. Nazwiska tych osób, oraz udzielone im instrukcje mają być wciagnięte do książki objazdowej. Każdej z nich należy wręczyć jeden egzemplarz instrukcji; Okręgowemu Urzędowi Górniczemu należy także przesłać jeden egzemplarz.

§ 6.

Ust. 1. Przy wykonywaniu zraszania przepisanego w §§ 4 i 5 należy starać się o to, aby w czasie przerw w ruchu (zwłaszcza w nocy po niedzielach i świętach) pył węglowy nie wysychał.

Ust. 2. Za stosowanie się do tego przepisu jest odpowiedzialny kierownik ruchu i sztygar oddziałowy, jakoteż ich zastępcy.

§ 7.

Wyższy Urząd Górniczy może na wniosek posiadacza kopalni dozwolić ulg w wykonywaniu przepisów § 3 ust. 1, § 4 ust. 1, § 5 ust. 1 i § 6 ust. 1 bądź to na obszar całej kopalni lub też jej części.

§ 8.

Właściwe organa nadzorcze (§§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej), w szczególności sztygar oddziałowy i jego zastępca (§ 220 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych), mają wpływać na to, aby osoby, którym powierzono zraszanie, wypełniały swe obowiązki celowo. Mają się oni starać o to,

aby braki i uszkodzenia w urządzeniach do zraszania były niezwłocznie usunięte, a jeżeli to nie jest natychmiast możliwe, winni oni zastanowić roboty w dotyczących miejscach.

§ 9.

Osoby, obowiązane w myśl tego rozporządzenia do wykonywania zraszania, winny natychmiast donieść sztygarowi oddziałowemu lub jego zastępcy (§ 220 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych) o tych wszystkich spostrzeżonych przez siebie brakach w wodociągu natryskowym, oraz jego przynależnościach, które przeszkadzają im w celowym spełnieniu ich obowiązków.

§ 10.

(Zmieniony na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 D. U. R. P. Nr. 9 poz. 89).

Ust. 1. Wykroczenia przeciw postanowieniom tego rozporządzenia będą karane po myśli § 208 Powszechnej ustawy górniczej karą pieniężną do 300 złotych, a w wypadku niezażności aresztem, o ile w myśl obowiązujących ustaw nie podlegają surowszej karze.

Ust. 2. Do współodpowiedzialności za te wykroczenia stosują się odpowiednio postanowienia §§ 253—256 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych.

§ 11.

To rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Równocześnie traci moc obowiązującą § 107 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych.

§ 12.

Ust. 1. Jeżeli przy wejściu w życie tego rozporządzenia nie istnieją jeszcze wodociągi natryskowe, winny one być wykonane do dnia 1 stycznia 1909, o ile na wniosek posiadacza kopalni Wyższy Urząd Górniczy nie dozwoli na inny termin.

Ust. 2. Dopóki wodociągi natryskowe odpowiadające przepisom tego rozporządzenia, nie są wykonane, muszą być nagromadzenia pyłu węglowego w częściach kopalń wymienionych w §§ 4 i 5 unieszkodliwiane zamiast zapomocą wodociągów natryskowych przy pomocy innych (tymczasowych) urządzeń do zraszania — z zastrzeżeniem wyjątków dozwolonych na podstawie § 7.

§ 13.

Ust. 1. Do zezwolenia na odroczenia i wyjątki, dopuszczalne w myśl tego rozporządzenia, mają zastosowanie §§ 260 i 261 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych.

Ust. 2. Wnioski, które w myśl § 7 i § 12 ust. 1 ma wnieść posiadacz kopalni, winny być odnośnie do już istniejących kopalń wniesione do Okręgowego Urzędu Górniczego w ciągu dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia*)

§ 14.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 3. stycznia 1923).

Ust. 1. Powyższe przepisy należy obwieścić załogom kopalń przez wywieszenie, a wszystkim pracującym pod ziemią organom nadzorczym i robotnikom doreczyć po jednym egzemplarzu. Prztem należy przestrzegać § 252 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych.

Ust. 2. Wszystkich pod ziemią zatrudnionych robotników, zwłaszcza nieumiejących czytać, należy także w inny sposób zapoznać z tymi przepisami, o ile dotyczą one ich pracy przez pouczenie, przez periodyczne odczytywanie i odpowiednie objaśnianie właściwych przepisów w języku polskim, a w razie potrzeby i niemieckim.

*) Termin ten upłynął w dniu 1 września 1907.

III.

Rozporządzenie Górniczo-Policyjne

w przedmiocie
udzielania przez Wyższy Urząd Górniczy
wyjątków od postanowień przepisów
górnico-policyjnych.

Wstęp.

Ogólne Przepisy górnico-policyjne z dnia ^{18 stycznia 1900} 15 sierpnia 1904
jak i Rozporządzenie górnico-policyjne z dnia 1 lipca 1907
w przedmiocie zwalczania pyłu węglowego, jak i wreszcie
cały szereg szczegółowych rozporządzeń górnico-policyjnych,
które ukażą się w Części II tego Zbioru, przepisywały szczegó-
łowo, od których ich postanowień mogą Wyższy Urząd Górni-
czy, względnie Okręgowe Urzędy Górnicze udzielać wyjątków.
Inne postanowienia były wobec tego bezwzględnie obowią-
zujące, a ulgi w ich wykonywaniu były niedopuszczalne.

W praktyce było to niedoprowadzenia, gdyż pod
ustalone rozporządzeniami normy ogólne nie zawsze dały się
podciągnąć różne indywidualne wypadki.

To spowodowało Wyższy Urząd Górniczy we Wrocławiu
do odmiennego unormowania tej sprawy na przyszłość rozpo-
rządzeniem górnico-policyjnym z dnia 30 sierpnia 1909 r.

Rozporządzenie to w niezmiennionem brzmieniu obowiązuje
do dziś dnia w górnośląskiej części okręgu Wyższego Urzędu
Górniczego w Katowicach. Postanawia ono co następuje:

§ 1.

Wyższy Urząd Górniczy zastrzega sobie udzielanie droga
uchwały zwolnień od wykonania postanowień wszystkich przez

siebie dotychczas wydanych rozporządzeń górniczo-policyjnych na wniosek posiadacza kopalni także i w tych wypadkach, w których w myśl tych rozporządzeń nie były dotychczas dopuszczalne wyjątki od stosowania się do poszczególnych ich postanowień za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego lub Okręgowego Urzędu Górniczego.

§ 2.

Do formy i do skutków wniosków oznaczonych w § 1 ma analogiczne zastosowanie § 261 Ogólnych Przepisów Górniczo-Policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900*)} 15 sierpnia 1904.

§ 3.

To rozporządzenie górniczo-policyjne wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia**).

U w a g a: *) Patrz Część I Zbioru, I.

**) T. j. z dniem 30 sierpnia 1904.

IV.

Rozporządzenie Górniczo-Policyjne

w przedmiocie

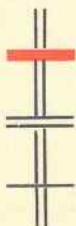
zmiany § 83 Ogólnych Przepisów

górnico-policyjnych z dnia ^{18 stycznia 1900}
^{15 sierpnia 1904}

Tekst tego rozporządzenia jest przytoczony w miejsce § 83 Ogólnych Przepisów górnico - policyjnych (patrz Część I niniejszego Zbioru, I str. 29). Tu zamieszcza się tylko zestawienie znaków przepisanych dla map przewietrzania.

Sygnatury dla map powietrznych.

A. Zamknięcia bez drzwi

tama z kamienia lub betonu

tama klockowa

tama deskowa

B. Zamknięcia z drzwiami

rama kamienna z drzwiami powietrznymi

rama kamienna z drzwiami pogotowia

drzwi drewniane zwykłe

drzwi dławikowe

tama klockowa z drzwiami

zastona w miejsce drzwi powietrznych

drzwi tamowe zapobieg. wtargnięciu
wody i. t. p.

C. Niedokończone zamknięcia

uwidocznią się według sygnatur A i B w liniach
kreskowanych

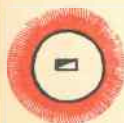
D. Inne urządzenia dla prowadzenia powietrza

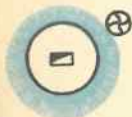
pomost powietrzny

stacja pomiaru powietrza

szyb wciągający

szyb wyciągający z wentylatorem

chodnik wierzchni wciągający

chodnik wierzchni wyciągający z wentylatorem

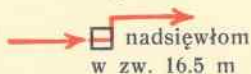
kierunek prądu

przewietrzanie
specjalne

kierowanie prądu
przez szybik ślepy
w zwyż

rozdzielenie
prądu

przez szybik ślepy
w dół

połączenie
prądu

